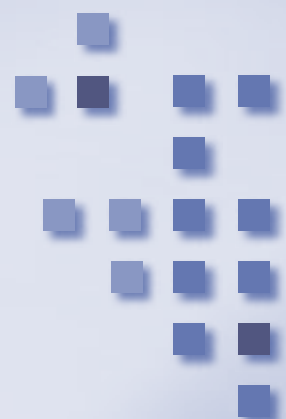
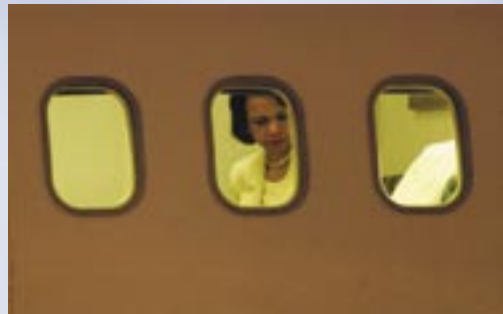
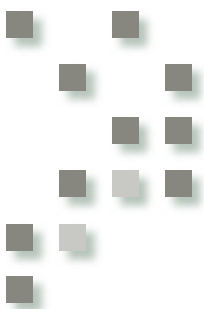

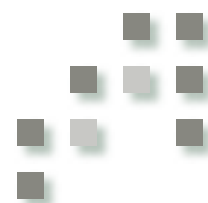
Årsmelding Norsk Utenrikspolitisk Institutt 2005

Innhold

2	Styret i 2005
3	Styrets årsberetning
7	Resultatregnskap
15	Avdeling for internasjonal politikk
23	Avdeling for Russlandsstudier
29	Avdeling for internasjonal økonomi
35	Avdeling for utviklingsstudier
41	Training for Peace
47	Prosjektgruppen for studier av Den persiske golf
51	Informasjonsavdelingen og formidlingen ved NUPI
57	Administrasjonsavdelingen
61	Konferanser og seminarer i 2005
68	Doktorgrader
69	Publikasjoner i 2005
77	NUPIs medarbeidere i 2005

Styret i 2005

Faste medlemmer

Paul Chaffey (leder), administrerende direktør
Anne Lise Mellbye, konsulent
Kjetil M. Stuland, administrerende direktør
Elsbeth Tronstad, informasjonssjef
Kari Vogt, førsteamanuensis

Per Botolf Maurseth, forsker
Pernille Rieker, forsker

Varamedlemmer

Helene Sjursen, forsker
Stein Kuhnle, professor

Personlige varamedlemmer

Vibeke L. Sand, konsulent
Tore Bjørge, forsker

Sverre Lodgaard, direktør [ex officio]

Formål

Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) har som formål å bidra til økt innsikt i mellomfolkelige spørsmål ved å drive forskning og utredning og ved å spre informasjon om internasjonale forhold.

Instituttet skal selv bygge opp og vedlikeholde kompetanse på områder av sentral betydning for norsk utenrikspolitikk. Instituttet har en fri og uavhengig stilling i alle faglige spørsmål.

Oppgaver

- selv ta initiativ til forskning og utredningsarbeid innenfor sitt ansvarsområde
- påta seg oppdrag fra offentlige myndigheter og private og offentlige organisasjoner
- formidle forskningsresultater og forskningsbasert informasjon både til særskilte brukergrupper og allmennheten

- gjennom samarbeid med aktuelle brukere bidra til at resultatene blir nyttiggjort i samfunnet
- gjennom samarbeid med norske og utenlandske forskningsinstitusjoner og fagmiljøer arbeide for et høyt faglig nivå, og medvirke til kompetanseutvikling og rekruttering

Serviceerklæring

- Alle forskningsprodukter og publikasjoner skal holde høy kvalitet og leveres til riktig tid
- NUPIs seminarer og kurs skal være av høy kvalitet. Skoleklasser på besøk skal tilbys et opplegg tilpasset deres nivå
- Henvendelser utenfra skal besvares raskt av person med riktig kompetanse. NUPI skal ha et døgnåpent tilbud via sine hjemmesider. Informasjonsavdelingen skal være tilgjengelig også utenfor arbeidstid.

Styrets årsberetning

Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) driver forskning og informasjon om internasjonal politikk og økonomi, og om forhold av særlig interesse for norsk utenrikspolitikk. Instituttet driver grunnforskning så vel som kortsiktig oppdragsvirksomhet. Grunnforskningen er en forutsetning for god anvendt forskning. Det faglige aktivitetsnivået ved instituttet er høyt.

Forskning

NUPI har to strategiske instituttprogrammer (SIPer):

- **European Security: Europe as Actor and Arena** er en fortsettelse av et femårig SIP som løp ut ved årsskiftet 02–03. Fram til og med 2005 har hoveddelen av SIPet vært et NFR-finansiert program om utviklingstrekk i europeisk utenriks- og sikkerhetspolitikk i tiden etter terrorangrepene mot USA 11. september 2001. Målsettingen har vært å belyse terrortrusselens betydning for utviklingen i forholdet over Atlanteren; for utviklingen i EUs

utenriks- og sikkerhetspolitikk; for utviklingen i ulike europeiske staters utenriks- og sikkerhetspolitikk og for videreutviklingen av IP-teori generelt og sikkerhetskonsepter mer spesielt. Programmet har blitt gjennomført i samarbeid med et tilsvarende program ved Institutt for fredsforskning (PRIO). Det ble avsluttet i desember 2005. Samtidig er NUPI invitert til å levere en ny treårig programsøknad til NFR, denne gangen med vekt på europeisk utenriks- og sikkerhetspolitikk i et utvidet Europa.

- **Hegemoni og global politisk orden**

gjennomføres i samarbeid med bl.a. NTNU i Trondheim. Treårsperioden løp ut i 2005, men NFR har innvilget to års forlengelse. Målsettingen er todelt. På den ene siden analyseres spesifikke, aktuelle og samtidige utviklingstrekk i internasjonal politikk, i særlig grad knyttet til stormaktspolitikk i det internasjonale statssystemet. På den andre siden anlegges en teoretisk og historisk tilnærming til hegemoni og globale makropolitisk utviklingstrekk.

I tillegg har NUPI i flere år hatt et samarbeid med Fridtjof Nansens Institutt (FNI) om implementering av internasjonale regimer for menneskerettigheter og miljø i Russland. Programmet finansieres av Norges forskningsråd og omtales tidvis som et samarbeids-SIP.

SIPene har forgreninger til mange deler av instituttet og til forskning på de samme feltene ved andre institusjoner i inn- og utland.

NUPIs forskning er organisert i fire avdelinger og to programmer:

- **Avdelingen for internasjonal politikk** hadde i 2005 fire temagrupper som samordnet forskningen rundt prioriterte områder. Alle avdelingens forskere deltok i minst én, oftest i flere av disse gruppene. Temagruppen om europeisk sikkerhet og transatlantiske relasjoner, samt en mer teoretisk orientert gruppe med fokus på stat og statssystemet har samtidig dannet kjernen i de avdelingsovergripende strategiske instituttprogrammene – Europa-SIPet og

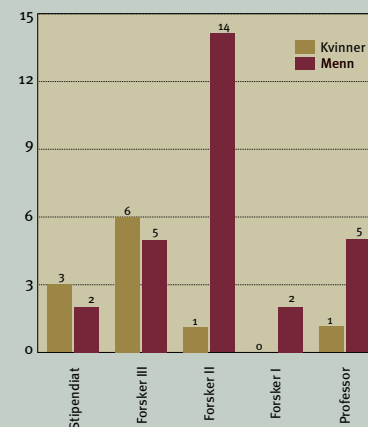
Hegemoni-SIPet – som er beskrevet ovenfor. I tillegg hadde avdelingen en temagruppe som arbeidet med spørsmål relatert til internasjonal terrorisme, organisert kriminalitet og ikke-spredning av atomvåpen. Denne gruppen har også dannet et konsortium for terrorisme og internasjonal kriminalitet som drives av NUPI, Forsvarets forskningsinstitutt og Politihøgskolen i fellesskap. Her er en rekke offentlige og private institusjoner inne som brukere og «sponsorer». Virksomheten omfatter blant annet en seminarserie og en kunnskapsbase med forskningsresultater som er tilgjengelige i søkbar og utskrivbar form. Den siste temagruppen arbeider med FN-relaterte spørsmål. I 2005 har dette programmet vært særlig opptatt av spørsmål vedrørende FN-reform.

- **Russlandsavdelingens** virksomhet er konsentrert om fire temaområder: Russisk sikkerhets- og utenrikspolitikk – herunder Russlands bidrag til kampen mot internasjonal terrorisme og samarbeidet med NATO og EU; regimeutvikling – med fokus på studier av ulike aspekter ved det russiske politiske system, politikkutforming og institusjonsbygging; samarbeid og bistand – et viktig tillegg til avdelingens spisskompetanse på sikkerhetsspørsmål, men også med en klar anvendt komponent i form av kapasitetsbygging og nordområdestudier og næringsliv.
- **Avdelingen for internasjonal økonomi** har internasjonal handel, internasjonale investeringer, økonomisk vekst og utvikling som sine sentrale forskningsfelt. I 2005 ble det gjort et betydelig arbeid for å kartlegge og vurdere Norges handelspolitikk overfor fattige land. Norge har en forholdsvis liberal handelspolitikk for industrivarer. For landbruksvarer, og delvis for tekstilvarer, er derimot tollsatsene høye. Fattige land rammes i forskjellig grad av dette. Fattige land eksporterer relativt mye av varer som møter høye

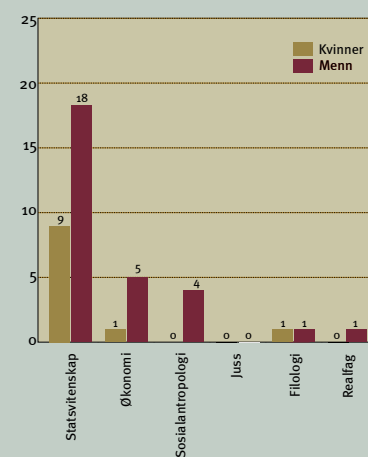
tollmurer i Norge. Men samtidig nyter fattige land godt av ulike preferanseordninger for eksport til Norge. De minst utviklede landene har tollfrihet ved eksport til Norge. Studien indikerer at norsk handel med fattige land likevel er begrenset. Avdelingen hadde i 2005 også prosjekter om vekst og styresett, korrupsjon og om utviklingen i Ukraina. Avdelingen har etablert et godt samarbeid med EERC (Economics Education and Research Consortium) ved Mohyla-universitetet i Kiev.

- **Avdelingen for utviklingsstudier** forsker på utviklingsspørsmål i sør og deres betydning for norsk utenrikspolitikk. Røde tråder i virksomheten er utviklingsbistand og forholdet stat-samfunn. Avdelingen studerer utviklingsspørsmål i enkeltland i sammenheng med internasjonale endringer. Borgerkrig og statsammenbrudd fordrer tilnæringsmåter som kobler utviklingsperspektiver og sikkerhetsmessige analyser. Andre studier tar for seg sammenhengen mellom kjønn, konflikt og fredsbygging, sivilsamfunnets rolle i endringsprosesser, og forholdet mellom kjønn og utdanning. Avdelingen deltok også i evalueringen av diverse utviklingsprosjekter.
- **Training for Peace.** Afrika sør for Sahara er den regionen som rommer flest konflikter i verden. Der er antallet drepte også størst. Og slik har det vært lenge. I en tid der sammenhengen mellom sikkerhet og utvikling understrekes mer enn før, har norske myndigheter ønsket å hjelpe statene i området til selv å kunne håndtere konfliktene bedre. NUPI – i nært samarbeid med partnere i Afrika – bidrar til dette gjennom forsknings- og opplæringsprogrammet Training for Peace (TfP). Programmet gikk i 2005 inn i en tredje fase der virksomheten ble utvidet til også å omfatte Vest-Afrika, for deretter å utvides til allafrikansk nivå med tilknytning til Den afrikanske union (AU). I 2005 har TfP vært

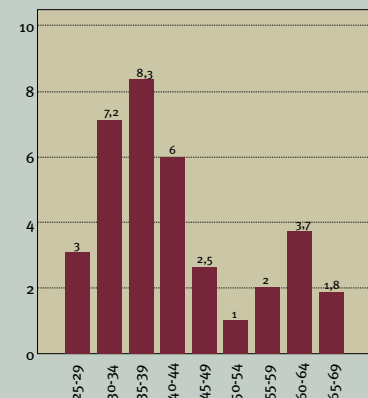
Forskerkompetanse etter kjønn

Fagområder etter kjønn

Forskere etter alder

konsentrert om oppbygging av politi og sivil kompetanse i tilknytning til AUs mål om en flerdimensjonal (militær, politi, og sivil) afrikansk beredskapsstyrke innen 2010. Prosesser knyttet til avvæpning, demobilisering og reintegrering i forbindelse med konfliktløsning, beskyttelse av sivile i konfliktområder og kjønnsdimensjonen i fredsoperasjoner er andre viktige områder. Siktemålet med programmet er en forskningsbasert utvikling av kursopplegg for opplæring av sivile, politi og i mindre grad militært personell til deltakelse i fredsoperasjoner – en utvikling som skjer i nært samarbeid med folk med erfaring fra felt så vel som fra hovedkvarterer. TFF samarbeider nært med forskere i IP-avdelingen, samt med utvalgte internasjonale forskningsinstitutter og universiteter.

- **Prosjektgruppen for studier av Den persiske gulf** arbeider med etisk-normative aspekter ved utenlandske selskapers engasjement i Persiabukta, og med spørsmål vedrørende politisk stabilitet i regionen. Det er foretatt en serie landstudier, i senere tid av Saudi-Arabia, Irak og Iran, som drøfter de eksisterende statssystemenes stabilitet/ustabilitet og landenes territorielle integritet. I 2005 er det gjort analyser av politisk stabilitet i Qatar, lokalvalgene i Saudi-Arabia samt den konstitusjonelle utviklingen i Irak med særlig fokus på føderalismespørsmålet.

Bruken av basisbevilgningsmidlene

Basisbevilgningen lå i 2005 på 16,6 millioner. Av disse gikk 7,4 millioner til informasjonsavdelingen. Herunder gikk 1,6 millioner til biblioteket og 0,7 millioner til språklig og faglig kvalitetssikring. Videre gikk nesten 2 millioner til kompetansebygging – i hovedsak til å dekke differansen mellom doktorgradsstipendiene og det doktorgradsstipendiatene faktisk koster. Fra denne potten finansierte NUPI dessuten mastergradsstipend, som del av vår langsiktige

rekrutteringsstrategi.

De gjenstående 6,5 millioner går til forskningsavdelingene og SIPene. I løpet av de siste fire årene har bruken av disse midlene blitt satt i system på en måte som støtter opp om avdelingenes og instituttets forskningsstrategier. Forskningsmidlene ble fordelt på strategiske instituttprogrammer (SIP) med 1,5 millioner og grunnforskningsmidler med 5 millioner. SIP-midlene fordeles på de forskningsprogrammene som til enhver tid har SIP-status i Kunnskapsdepartementet og Forskningsrådet, altså etter en ekstern evaluering. Dette gir mulighet for å kraftsamle ressurser fra andre hold rundt bevilgningene fra departement og forskningsråd. Slik økes betydningen og effekten av SIPene. Innenfor SIPene fordeles midlene gjennom interne utlysninger og konkurranse.

Grunnforskningsmidlene representerer om lag tre månedersverk per fast ansatt forsker. Gitt konkurransereglene skal disse midlene ikke brukes til å subsidiere eksternt finansierte prosjekter. Det er likevel viktig at bruken av dem understøtter forskernes og avdelingenes evne til inntjening. For NUPI dreier grunnforskningen seg først og fremst om utvikling av konsepter, paradigmer og teorier som i sin tur kan anvendes som verktøy i eksternt finansierte prosjekter. Dette kan også skje gjennom kollektive, kreative søknadsprosesser. I tillegg har instituttet lagt til rette for at grunnforskningsmidlene brukes til oppdatering og kompetanseheving eller til skifte av forskningsfokus, det vil si til perioder med dypdykk i nye forskningsfelt. I begynnelsen av hvert år inngår de fast ansatte forskerne en overenskomst med instituttledelsen om hva midlene skal brukes til.

Informasjon

Etter formålsparagrafen har NUPI et særlig nasjonalt ansvar for å formidle forskningsresultater og forskningsbasert informasjon til andre forskergrupper, beslutningstakere og allmennheten. Informasjonsavdelingen støtter opp om forskningsvirksomheten, men initierer og iverksetter også egne tiltak i

skjæringspunktet mellom forskning og informasjon. Informasjon er dessuten en integrert del av forskningsvirksomheten ved NUPI.

NUPI-forskere bidrar hyppig med analyser og kommentarer i mediene. Et bærende element i NUPIs informasjonsstrategi er likevel et ønske om å skape interesse også for langsiktige utviklingstrekk og nye utfordringer som ennå ikke er blitt del av nyhetsbildet. Ulike målgrupper kan i tillegg finne mange fulltekstdokumenter på NUPIs tematisk organiserte nettsted, www.nupi.no

NUPI-forlaget er en betydelig del av informasjonsvirksomheten. I 2005 ble det utgitt til sammen 20 bøker og notater på NUPI. Videre bidrar instituttets tidsskrifter til å gjøre NUPI til et nasjonalt senter for publisering av artikler om internasjonal politikk og økonomi. *Internasjonal politikk (IP)* er det ledende skandinaviskspråklige tidsskriftet på sitt felt og henvender seg så vel til den interesserte lekmann som til akademikere. *Forum for Development Studies* har lenge vært Norges ledende tidsskrift innenfor utviklingsforskning. *Nordisk Østforum* er det eneste skandinaviskspråklige tidsskriftet på feltet Russland- og Øst-Europa-studier. *Hvor hender det? (HHD)* er en artikkelserie som kommer 24 ganger i året og tilbyr artikler om internasjonale spørsmål i konsentrert og pedagogisk tilrettelagt form og er især vinklet mot allmennheten og skoleverkets øverste trinn. Nok en betydelig kanal for formidling var de 70 større og mindre seminarer og konferanser NUPI sto bak i 2005. NUPI-seminarene spenner fra de mindre og teoritunge som først og fremst er beregnet på spesielle fagmiljøer, til de store arrangementer med bred appell og stort publikumsoppmøte. Mange besøkende skoleklasser, og et bibliotek med et betydelig antall eksterne henvendelser, kompletterer bildet av et institutt med nasjonale funksjoner.

Lokalisering

Instituttet holder til i moderne lokaler i Oslo sentrum, og staben trives godt her. Oppslutningen om NUPIs seminarer har holdt seg stabil og høy, blant annet som følge av nærhet og lett tilgang for relevante brukere.

Tilknytningsform, økonomisk status og framtidsutsikter

NUPI er et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter under Kunnskapsdepartementet (KD). Instituttet er omfattet av statens konsernkontoordning.

I 2005 har instituttets regnskap blitt ført etter periodiseringsprinsippet som følge av at NUPI er en av ti statlige pilotvirksomheter som inngår i et prøveprosjekt hvor dette prinsippet prøves ut. Omleggingen av regnskapet har vært begrenset for NUPIs del. Dette skyldes at en tidligere år har tilnærmet seg periodiseringsprinsippet i regnskapsføringen. I omleggingen har en verdisatt og aktivert inventar og IT-utstyr. Dette har resultert i at instituttets virksomhetskaper (tidligere egenkapital) ved inngangen til 2005 utgjorde 2 124 979. Instituttets medarbeidere har klart å sørge for et overskudd i resultatregnskapet på kr. 884 968 for 2005. Overskuddet er lagt til virksomhetskaper, som ved utgangen av året utgjorde kr. 3 009 947. Det er fortsatt et mål å øke egenkapitalen ytterligere for å gi instituttet større handlefrihet.

Instituttet hadde som målsetting å øke den internasjonale inntjeningen i 2005. Målet ble ikke nådd. Inntjeningen var på samme nivå som i 2004 og er fortsatt for lav. Det samme gjelder inntjening fra næringslivet. Resultatet av søknader til NFR i 2005 ga ca. 11 millioner, som er det beste resultatet noensinne.

Det har vært noe avgang fra instituttet i 2005, etter flere år med stabil stab. Det ble utført 65 årsverk ved instituttet i året, mot 70 de to foregående år. Tallet er igjen økende, både som en følge av er-

statninger og på grunn av nye programmer og prosjekter.

Året 2005 viste en god tilgang på oppdrag og fortsatt stor etterspørsel etter NUPIs kompetanse i media. Vi tar dette som tegn på at instituttet fyller viktige funksjoner og behov hos en rekke grupper i det norske samfunnet. Det må imidlertid arbeides kontinuerlig for å sikre flere oppdrag av lengre varighet for å oppnå en tilfredsstillende planleggingshorisont.

Arbeidsmiljø og likestilling

Arbeidsmiljøet ved instituttet er godt, noe som er dokumentert etter en helse- og arbeidsmiljøundersøkelse utført høsten 2005. I 2005 har sykefraværet gått ned og holdt seg under målsettingen på 4 %. Dette skyldes blant annet færre langvarige sykefravær i staben. NUPI er IA-bedrift og medlem av Oslo HMS-senter, og instituttet har hatt nytte av begge disse kontaktpunktene i løpet av året.

Arbeidet med likestilling går bl.a. ut på å øke kvinneandelen blant de ansatte. Andelen kvinner som fikk tildelt studentstipend i forbindelse med mastergrad var svært stor også i 2005. Vi har ikke lyktes i å øke andelen kvinnelige ansatte. Til tross for at flere tiltak er iverksatt, er situasjonen fortsatt utilfredsstillende.

I likestillingssammenheng legger vi også vekt på å vise fleksibilitet, og har lagt til rette for at mannlige ansatte kan ta utvidet pappapermisjon eller arbeide ut fra tidskonto i forbindelse med fødsler.

NUPIs virksomhet påvirker i liten grad det ytre miljø. Instituttet har imidlertid inkludert miljøledelse i sine styringssystemer og vil bestrebe seg på å redusere energiforbruket, papirbruk og avfallsmengde.

Resultatregnskap

Resultatregnskap pr.: 31/12-2005

	Note	2005	2004
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	16 318 774	16 081 000
Tilskudd og overføringer fra andre statlige forvaltningsorganer	1	35 519 652	34 981 802
Salgs- og leieinntekter	1	1 007 688	945 550
Andre driftsinntekter	1	2 182 366	2 316 640
Sum driftsinntekter		55 028 480	54 324 991
Driftskostnader			
Lønn og sosiale kostnader	2	26 910 786	27 710 760
Andre driftskostnader	3	26 304 800	25 113 119
Avskrivninger	4	418 666	143 664
Sum driftskostnader		53 634 252	52 967 543
Ordinært driftsresultat		1 394 228	1 357 448
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	5	34	762
Finanskostnader	5	294	562
Sum finansinntekter og finanskostnader		(260)	200
Resultat av ordinære aktiviteter		1 393 968	1 357 648
Avregninger			
Avsetning for forpliktelser (nettobudsjetterte)	8	-509 000	
Sum avregninger		-509 000	0
Periodens resultat	6	884 968	1 357 648
Disponeringer: Overført til virksomhetskapital		884 968	1 357 648

Balanse pr.: 31/12-2005

	Eiendeler	Note	31.12.2005	01.01.2005
A. Anleggsmidler				
Varige driftsmidler				
It- og kommunikasjonsutstyr		4	875 426	435 667
Inventar		4	762 501	898 034
Sum varige driftsmidler			1 637 927	1 333 701
Sum anleggsmidler			1 637 927	1 333 701
B. Omløpsmidler				
I. Varebeholdninger og forskudd til leverandører				
Forskuddsbetalinger til leverandører		7	547 569	366 493
Sum			547 569	366 493
II. Fordringer				
Kundefordringer		9	2 213 218	2 378 845
Andre fordringer		10	151 387	124 875
Opptjente tilskudd		11	1 338 767	2 404 543
Øvrige opptjente inntekter		11		
Sum fordringer			3 703 372	4 908 263
III. Kasse og bank				
Bankinnskudd		12	19 058 371	13 986 079
Andre kontanter og kontantekvivalenter		12	528	547
Sum kasse og bank			19 058 898	13 986 626
Sum omløpsmidler			23 309 839	19 261 382
Sum eiendeler			24 947 766	20 595 083

Balanse pr.: 31/12-2005

	Virksomhetskaptal og gjeld	Note	31.12.2005	01.01.2005
C. Virksomhetskaptal				
Opptjent virksomhetskaptal				
Annen opptjent virksomhetskaptal		6	3 009 947	2 124 979
Sum opptjent virksomhetskaptal			3 009 947	2 124 979
Sum virksomhetskaptal			3 009 947	2 124 979
D. Gjeld				
I. Avsetning for langsiktige forpliktelseser				
Forpliktelseser knyttet til anleggsmidler		4	1 637 927	1 333 701
Sum avsetning for langsiktige forpliktelseser			1 637 927	1 333 701
II. Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld			5 960 943	1 760 862
Skyldig skattetrekk			834 392	1 024 794
Skyldige offentlige avgifter			224 243	907 595
Avsatte feriepengeser			2 287 919	2 628 866
Forskudd fra kunder		11	9 981 374	10 426 785
Annen kortsiktig gjeld		13	502 020	387 500
Sum kortsiktig gjeld			19 790 892	17 136 402
III. Avregning med statskassen / Avsetning for forpliktelseser				
Avsetning for forpliktelseser		8	509 000	
Sum			509 000	0
Sum gjeld			21 937 819	18 470 103
Sum virksomhetskaptal og gjeld			24 947 766	20 595 083

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med Statlige Regnskapsstandarder (SRS) og veiledningsnotater som er utarbeidet i forbindelse med Finansdepartementets utprøving av periodiseringsprinsippet i utvalgte statlige virksomheter.

Åpningsbalanse 1. januar 2005. De statlige virksomheter som deltar i Periodiseringsprosjektet har etablert åpningsbalanser basert på de retningslinjer som er gitt av Finansdepartementet. Ved utarbeidelse av åpningsbalansen er det lagt til grunn at bruksverdi basert på gjenanskaffelsesverdi prinsippet representerer verdien for fysiske eiendeler, mens virkelig verdi benyttes når det gjelder finansielle eiendeler.

Ved fastsettelse av gjenanskaffelsesverdi er det tatt hensyn til slit og elde, teknisk funksjonell standard osv. For tomter, bygninger, infrastruktur er gjenanskaffelsesverdien dels basert på estimater utarbeidet og dokumentert av virksomheten selv, og dels på kvalitetssikring fra og verdivurderinger utarbeidet av uavhengige tekniske miljøer. Verdi knyttet til nasjonaleiendom og kulturminner, samt kunst og bøker er i utgangspunktet ikke inkludert i åpningsbalansen. Slike eiendeler er kun inkludert i den grad det foreligger en reell bruksverdi for virksomheten.

Finansieringen av anleggsmidler (ekskl. finansielle anleggsmidler), som er inkludert i åpningsbalansen for første gang, er klassifisert som en langsiktig forpliktelse. Denne forpliktelsen løses opp i takt med avskrivningen på de anleggsmidler som finansieringen dekker.

For omløpsmidler, kortsiktig gjeld samt eventuelle øvrige forpliktelser som inkluderes i åpningsbalansen, er virkelig verdi benyttet som grunnlag for verdsettelsen.

Det netto finansieringsbehov, som teknisk oppstår, som følge av at slike periodiserte poster inkluderes i balansen for første gang, er klassifisert som periodisert mellomværende med statskassen.

Kostnader. Utgifter som vedrører transaksjonsbaserte inntekter er kostnadsført i samme periode som tilhørende inntekt. Utgifter som finansieres ved bevilgning er kostnadsført i den periode da aktivitetene som bevilgningen er forutsatt å finansiere, er utført.

Pensjoner. Det er i Periodiseringsprosjektet lagt til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er således ikke foretatt beregning eller avsetning for eventuell over-/ underdekning i pensjons-

ordningen tilsvarende NRS nr 6. Årets pensjonskostnad fremkommer derfor som årlig premiebeløp til SPK.

Transaksjonsbaserte inntekter. Inntekter måles til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Transaksjonsbaserte inntekter er resultatført på transaksjonstidspunktet. Inntekter fra salg av tjenester anses som opptjent på det tidspunktet krav om vederlag oppstår.

Inntekter fra bevilgningsfinansierte aktiviteter. Bevilgninger er inntektsført i den periode da aktiviteten som bevilgningen er forutsatt å finansiere er utført, dvs. i den periode kostnadene påløper. Bevilgninger som ikke er benyttet ved regnskapsavslutningen, resultatføres ikke.

Klassifisering og vurdering av balanseposter. Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående.

Varige driftsmidler. Varige driftsmidler er balanseført og avskrives over driftsmidlets forventede levetid. For å utligne resultatvirkningen av avskrivninger bokføres en tilsvarende inntekt som reduserer forpliktelsen som ble etablert på investeringstidspunktet.

FINANSIERING AV PERIODISERTE POSTER.

Omløpsmidler/kortsiktig gjeld: For NUPI, som nettobudsjettet virksomhet, vil nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av varige driftsmidler, ha en motposten i *Avsetning for forpliktelser*. Avregningen gir således et uttrykk for statens eierkapital vedrørende kortsiktige poster og eventuelle finansielle anleggsmidler.

Anleggsmidler: Balanseført verdi av varige driftsmidler har motpost i regnskapslinjen *Forpliktelser knyttet til anleggsmidler*. Dette representerer finansieringen av disse anleggsmidler. Ved tilgang av varige drifts-

midler balanseføres anskaffelseskostnaden. Samtidig skal anskaffelseskostnaden gå til reduksjon av resultatposten *Inntekt fra bevilgninger* og til økning av balanseposten *Forpliktelser knyttet til anleggsmidler*.

Avskrivninger av anleggsmidler kostnadsføres. I takt med gjennomført avskrivning inntektsføres et tilsvarende beløp under *Inntekt fra bevilgning*. Dette gjennomføres ved en gradvis oppløsning av finansieringsposten *Forpliktelser knyttet til anleggsmidler*. Konsekvensen av dette er at summen varige driftsmidler alltid vil være fullfinansiert ved posten *Forpliktelse knyttet til anleggsmidler*.

Ved realisasjon / avgang av driftsmidler resultatføres regnskapsmessig gevinst/tap. Gevinst/tap beregnes som forskjellen mellom salgsvederlaget og balanseført verdi på realisasjonstidspunktet. Resterende bokført verdi av *forpliktelse knyttet til anleggsmidler* på realisasjonstidspunktet vises som *Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler* i resultatoppstillingen.

Fordringer. Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Selvassurandørprinsipp. Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning. Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle bankinnskudd / utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

NUPI tilføres likviditet løpende gjennom året i henhold til utbetalingsplan fra overordnet fagdepartement. Virksomheten disponerer en egen oppgjørskonto i konsernkontoordningen i Norges Bank. Denne renteberegnes ikke. For nettobudsjetterte virksomheter beholdes likviditeten ved årets slutt.

Kontaktstrømoppstilling. Kontaktstrømoppstillingen er utarbeidet etter den *indirekte* metode tilpasset statlige virksomheter.

Note 1. Spesifikasjon av driftsinntekter

	2005	2004
<i>Inntekt fra bevilgninger</i>		
Årets bevilgning fra Fagdepartement	16 623 000	16 081 000
- Brutto benyttet til investeringsformål / varige driftsmidler av årets bevilgning / driftstilskudd	-722 892	0
+ utsatt inntekt fra forpliktelse knyttet til investeringer	418 666	0
Sum inntekt fra bevilgninger	16 318 774	16 081 000
<i>Tilskudd og overføringer fra andre statlige forvaltningsorganer / etater</i>		
Utenriksdepartementet	24 935 650	20 662 247
Norges forskningsråd	7 374 452	8 989 256
Forsvarsdepartementet	1 734 073	3 003 948
Justisdepartementet	486 998	1 330 499
Andre statlige oppdragsgivere	988 479	995 851
Sum tilskudd og overføringer fra andre statlige forvaltningsorganer / etater	35 519 652	34 981 802
<i>Salgsinntekter</i>		
Salg av publikasjoner	974 154	917 895
Andre inntekter	33 534	27 655
Sum salgsinntekter	1 007 688	945 550
<i>Andre inntekter:</i>		
Tilskudd og overføringer fra private oppdragsgivere	1 504 945	1 465 526
Tilskudd og overføringer fra utenlandske oppdragsgivere	677 421	851 114
Sum andre inntekter	2 182 366	2 316 640
Sum driftsinntekter	55 028 480	54 324 991

Note 2. Lønn og sosiale kostnader

	2005	2004
Lønninger	18 381 471	20 017 950
Feriepenger	2 057 011	2 451 164
Arbeidsgiveravgift	3 105 510	3 311 869
Pensjonskostnader*	1 999 663	1 555 862
Sykepenger og andre refusjoner	(650 095)	(1 201 947)
Andre oppgavepliktige ytelser	719 550	1 007 674
Andre personalkostnader	1 297 676	568 188
Sum lønnskostnader	26 910 786	27 710 760
<i>Gjennomsnittlig antall ansatte:</i>	60	60

Nærmere om pensjonskostnader. Pensjoner er kostnadsført i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2005 har vært 12,3 prosent. Det vises for øvrig til prinsippnote om pensjoner.

Note 3. Andre driftskostnader

	2005	2004
Husleie	4 082 772	4 059 518
Felleskostnader	837 542	887 915
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	478 912	1 043 744
Mindre utstyrsanskaffelser, tele og EDB-drift mv.	932 341	1 632 235
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	105 911	30 000
Reiser og diett	3 936 093	2 827 502
Overført samarbeidspartnere	11 375 856	10 911 502
Trykking, kopiering og utsendelse	1 465 179	1 578 202
Seminar, konferanse og møteutgifter	2 064 010	898 808
Bibliotek: aviser, bøker og tidsskrifter	725 078	694 448
Øvrige driftskostnader	301 106	549 246
Sum andre driftskostnader	26 304 800	25 113 119

Posten «Overført samarbeidspartnere» er knyttet til prosjekter hvor NUPI har en koordinatørrolle. I 2005 gjaldt dette i hovedsak programmet «Training for Peace», men også konsortiet om terrorisme og internasjonal kriminalitet, nettverk for valgobservasjon i Kaukasus og Sentral-Asia og utdanningsprosjekt i Ukraina.

Note 4. Varige driftsmidler

	It- og kommunikasjonsutstyr	Annet inventar og utstyr	Sum
Anskaffelseskost 1.1.2005 (*)	435 667	898 034	1 333 701
Tilgang i 2005	722 892	0	722 892
Avgang anskaffelseskost i 2005	0	0	0
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2005	1 158 559	898 034	2 056 593
Akkumulerte nedskrivninger pr 1.1.2005	0	0	0
Nedskrivninger i 2005	0	0	0
Akk avskrivninger 1.1.2005	0	0	0
Ordinære avskrivninger i 2005	283 133	135 533	418 666
Akk. avskrivninger avgang i 2005	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2005	875 426	762 501	1 637 927
<i>Avskrivningsatser (levetider)</i>	<i>3-5 år lineært</i>	<i>10 år lineært</i>	

(*) Bruksverdi basert på gjenanskaffelseskost.

Note 5. Finansinntekter og finanskostnader

	2005	2004
Finansinntekter		
Renteinntekter	22	17
Agio gevinst	12	745
Annen finansinntekt		
Sum finansinntekter	34	762
Finanskostnader		
Rentekostnad		126
Nedskrivning av aksjer		
Agio tap	294	436
Annen finanskostnad		
Sum finanskostnader	294	562

Note 5. Finansinntekter og finanskostnader [forts.]

Beregnet rentekostnad på investert kapital*: 57 947

Grunnlag beregning av rentekostnad på investert kapital:

	pr.01.01.2005	31.12.2005	Gjennomsnitt i perioden
Balanseført verdi varige driftsmidler	1 333 701	1 637 927	1 485 814
Sum	1 333 701	1 637 927	1 485 814

Gjennomsnittlig kapitalbinding i år 2005 1 485 814
Fastsatt rente for år 2005: 3,90 %

Beregning av rentekostnader på den kapitalen som er investert i virksomheten vises her i henhold til «Utkast til veiledningsnotat om renter på kapital».

- * Beregnet rentekostnad på investert kapital skal kun gis som noteopplysning. Den beregnede rentekostnaden skal ikke regnskapsføres.
- * For året 2005 skal beregningen baseres på gjennomsnitt av inngående beholdning pr. 1.1.2005 og utgående beholdning pr. 31.12.2005.

Note 6. Annen opptjent virksomhetskapi tal

Nettobudsjetterte virksomheter kan ikke etablere virksomhetskapi tal innenfor den bevilgningsfinansierte virksomheten. Opptjent virksomhetskapi tal tilsvarer dermed resultatet fra den eksternt finansierte virksomheten.

Annen opptjent virksomhetskapi tal 01.01	2 124 979
Overført fra årets resultat	884 968
Annen opptjent virksomhetskapi tal 31.12.	3 009 947

NUPI ble nettobudsjettert i 1997. I den forbindelse ble det etablert en egenkapital eller virksomhetskapi tal for instituttet. Dette ut fra at Stortinget i budsjettproposisjonen spesifiserte et unntak for gjeldende bevilgningsreglement. NUPI har senere operert med egenkapital i sine regnskaper.

Note 7. Beholdninger

Det er betalt kr 547 569,- i forskuddsbetalinger til leverandører. Dette gjelder abonnement tidsskrifter, serviceavtaler, a-konto beløp etc. for 2006 som har forfalt til betaling i 2005.

Note 8. Netto avregning bevilgningsfinansiert virksomhet

	2005	2004	Endring
<i>Fagdepartementet</i>			
Basisbevilgning UFD	509 000	0	-509 000
Sum fagdepartementet	509 000	0	-509 000
Sum avsatt andel av tilskudd til bevilgningsfinansiert virksomhet	509 000	0	-509 000

Note 9. Kundefordringer

	2005	2004
Kundefordringer til pålydende, abonnent	42 254	31 021
Kundefordringer oppdrag til pålydende	2 170 964	2 497 824
Avsatt til latent tap (-)	0	-150 000
Sum kundefordringer	2 213 218	2 378 845

Note 10. Andre kortsiktige fordringer

Fordringer	2005	2004
Reiseforskudd	151 387	124 875
Sum	151 387	124 875

Note 11. Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter**Opptjente, ikke fakturerte inntekter**

	2005	2004
Tilskudd og overføringer fra Utenriksdepartementet	804 346	1 277 050
Tilskudd og overføringer fra Norges Forskningsråd	525 687	1 119 032
Tilskudd og overføringer fra Forsvarsdepartementet		7 390
Tilskudd og overføringer fra andre statlige oppdragsgivere		1 071
Tilskudd og overføringer fra Justisdepartementet	8 734	0
Sum fordring	1 338 767	2 404 543

Opptjente, ikke fakturerte inntekter

	2005	2004
Tilskudd og overføringer fra Utenriksdepartementet	4 305 093	3 624 714
Tilskudd og overføringer fra Forsvarsdepartementet	2 457 786	1 953 750
Tilskudd og overføringer fra Norges Forskningsråd	1 568 901	3 240 644
Tilskudd og overføringer fra Justisdepartementet	516 156	244 421
Tilskudd og overføringer fra utlandske oppdragsgivere	737 298	787 648
Tilskudd og overføringer fra private oppdragsgivere	215 801	365 806
Tilskudd og overføringer fra andre statlige oppdragsgivere	180 339	209 803
Sum gjeld	9 981 374	10 426 785

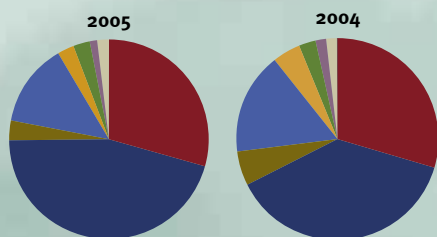
Note 12. Bankinnskudd, kontanter og lignende

	2005	2004
Innskudd statens konsernkonto (nettobudsjetterte virksomheter)	19 052 890	13 980 620
Øvrige bankkonti	5 481	5 459
Håndkasser og andre kontantbeholdninger	528	547
Sum bankinnskudd og kontanter	19 058 898	13 986 626

Note 13. Annen kortsiktig gjeld

Gjeld	2005	2004
Skyldig lønn	373 730	0
Skyldige reiseutgifter	140 765	0
Annen gjeld til ansatte	(12 475)	0
Annen kortsiktig gjeld	0	387 500
Sum	502 020	387 500

Fordelingen av inntekter

Totalt: ca. 54,82 mill. kr.

Totalt: ca. 54,33 mill. kr.

2005

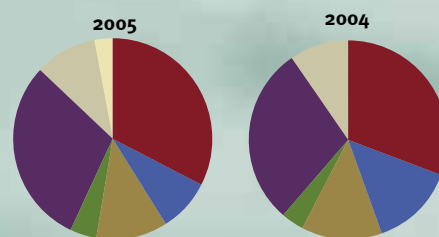
29,4 %
45,5 %
3,2 %
13,5 %
2,7 %
2,7 %
1,2 %
1,8 %
0,1 %

2004

29,6 %
38,0 %
5,5 %
16,3 %
4,5 %
2,7 %
1,7 %
1,7 %
0,05 %

Fordelingen av basisinntekter

Basisbevilgning i alt:
16,623 mill.

Basisbevilgning i alt:
16,081 mill.

2005

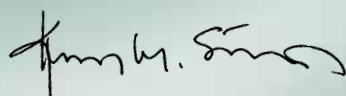
32,5 %
8,5 %
11,6 %
4,3 %
30,0 %
10,0 %
3,0 %

2004

30,7 %
13,7 %
13,1 %
3,7 %
29,0 %
9,6 %

Styret per 01. 01. 2006

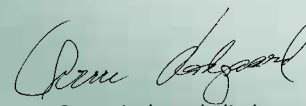

Kjetil M. Stuland [leder]

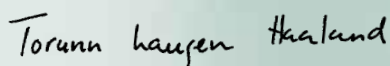

Elsbeth Tronstad

Geir Flikke

Tore Gundersen

Bjørn Hansen

Sverre Lodgaard, direktør

Torunn Laugen Haaland

Nina Græger

Avdeling for internasjonal politikk

Avdeling for internasjonal politikk ble opprettet sommeren 2002 og er med sine 32 medarbeidere (2005) NUPIs største. Avdelingen tilstreber å holde et helhetlig blikk på de viktigste utviklingstrendene i internasjonal politikk, blant annet ved å analysere sammenhengene mellom det regionale og det globale nivå og ved å legge til grunn en bred forståelse av hva sikkerhet og internasjonal politikk betyr i en globalisert virkelighet. Videre søker avdelingen å sikre at forskningen både er teorientert og i noen grad teoriutviklende samtidig som den retter seg inn mot dagsaktuelle behov og problemstillinger.

Virksomheten i 2005

Avdelingen hadde i 2005 fire temagrupper for å samordne forskningen rundt avdelingens prioriterte hovedområder. Alle avdelingens forskere deltar i minst én, oftest i flere av disse gruppene. Temagruppe 1 (Europa) og 4 (Hegemoni) er samtidig kjernen i de avdelingsovergrepene ved NUPI. Avdelingen bidrar til å utdanne forskere ved å ha doktor-

Ledere Espen Barth Eide [-14.10],
Pernille Rieker [01.11 -]

Medarbeidere Signe Astrup Arnesen, Anja Kristin Bakken, Tore Bjørgo, Walter Carlsnaes, Nina Græger, Kristin Marie Haugevik, Liv Høivik, Anja Therese Kaspersen, Per-Christian Kraft, Halvard Leira, Janne Haaland Matlary, Svein Melby, Morten Bremer Mærli, Iver B. Neumann, Kari Osland, Helene Revhaug, Anders G. Romarheim, Andreas Selliaas, Ole Jacob Sending, Anders C. Sjaastad, John Kristen Skogan, Eli Stamnes, Christian-Marius Stryken, Henrik Thune, Torunn L. Tryggestad, Ståle Ulriksen

Studentstipendiater Geir Arne Fredriksen, Linn Fossum Havnelid, Aina Holm Hege Kristin Ulvin

Hospitant Per Martin Nordheim-Martinsen

gradsstipendiater og til enhver tid fire studentstipendiater. Framstillingen av avdelingens virksomhet følger temagrupperinndelingen.

Europeisk og transatlantisk sikkerhet

Kjernen i temagruppens arbeid i 2005 var knyttet til et NFR/UFD-finansiert strategisk instituttprogram (SIP) om europeisk sikkerhetspolitikk etter 11. september (Europa-SIPet). Europa-SIPet ble igangsatt i 2003 og har hatt et nært samarbeid med et tilsvarende program ved Institutt for fredsforskning (PRIO). SIPet ledes av Walter Carlsnaes og Pernille Rieker, og forskningen er i hovedsak konsentrert rundt tre hovedområder:

- EUs utenriks- og sikkerhetspolitikk
- Transatlantiske forhold
- Nye tilnærminger til sikkerhet – trusler og instrumenter

SIPet har lenge hatt en fast seminarrekke på gruppens temaområde, der sentrale forskere på feltet har presentert sin forskning også i 2005.

Forskerne som er tilknyttet dette SIPet har deltatt aktivt på flere internasjonale forskerkonferanser i løpet av 2005. Blant annet organiserte SIPet et

I 2005 hadde avdelingen flere internasjonale publikasjoner og oppdrag. Her presenteres kort hovedkonklusjonene i fire publikasjoner. Til sammen gir disse et godt bilde av bredden i avdelingens virksomhet, som spenner fra viktige policybidrag til akademisk teoriutvikling på høyt nivå.

Governance to Governmentality: Analyzing NGOs, States, and Power (International Studies Quarterly, forthcoming)

Ole Jacob Sending og Iver B. Neumann

Sending og Neumann kritiserer i denne artikkelen teorier som hevder at ikke-statlige aktører har fått mer makt på bekostning av stater og at politisk autoritet i økende grad er institusjonalisert i transnasjonale nettverk. Ved å anlegge et annet perspektiv på makt viser forfatterne at staten ikke nødvendigvis har fått mindre makt, men at makt fungerer på en annen måte enn før: ikke-statlige aktører og det sivile samfunn (nasjonalt og globalt) er ikke lenger definert som et passivt objekt for styring, men som både et objekt og et subjekt for styring. Analysen bygger på casestudier av kampanjen mot anti-personellandminer og kampanjen for kvinners reproduktive helse.

Europeanisation of National Security Identity. The EU and the Changing Security Identities of the Nordic States (Routledge)

Pernille Rieker

I denne boken konkluderer Rieker med at EU har påvirket nasjonale sikkerhetspolitiske orienteringer i alle de nordiske landene siden slutten av den kalde krigen og fram til i dag. Analysen viser imidlertid at

graden av tilpasning varierer. Ulike sikkerhetspolitiske tradisjoner, forskjellige historiske erfaringer og ulik tilknytning til EU kan forklare forskjellene. Dette bidrar til å forklare hvorfor norsk sikkerhetspolitikk synes å være mer påvirket av utviklingen i EU enn den danske. Studien viser således at formelt medlemskap ikke nødvendigvis leder til sterkest grad av europeisering.

Report on Integrated Missions. Practical Perspectives and Recommendations (NUPI)

Espen Barth Eide, Anja Kaspersen, Randolph Kent og Karin von Hippel

Espen Barth Eide og Anja Kaspersen har, sammen med Randolph Kent og Karin von Hippel, skrevet en rapport om «integreerte oppdrag» på oppdrag fra den utvidete FN-komiteen for humanitære spørsmål. Rapporten slår fast at integrasjon og tett samarbeid mellom ulike aktører i felt er helt nødvendig for at FN-operasjoner skal lykkes. Imidlertid er det uklart hva integrerte oppdrag betyr i praksis. I hovedsak ser rapporten på hvordan ulike FN-organer bør samarbeide for å bistå land og regioner i politiske overgangsfaser og peker på en del sentrale dilemmaer. Rapporten kommer med forslag til hvordan integrasjon og samarbeid innenfor ulike FN-oppdrag kan styrkes og samordnes.

Russian Naval Nuclear Fuel and Reactors: Dangerous Unknowns (The Nonproliferation Review 12:1 2005: 163-199)

Ole Reistad, Morten Bremer Mærli og Nils Bøhmer

Kjernefysisk ubåtbrensel representerer både spredningsfarer og forurensingstrusler. Forholdene ved den russiske Nordflåtens baser «roper på» internasjonal atomassistanse. Gjennom G8-landenes «Globale partnerskap» er store midler avsatt til sikring og lagring av radioaktivt avfall fra atomubåter. Norge bidrar gjennom «Handlingsplanen for atomsaker». Forfatterne påviser at spekteret av sovjetisk og russisk reaktordesign og atombrensel er vidt. De advarer om at internasjonal assistanse kan feilprioriteres, feilfokuseres og i verste fall føre til nye atomulykker fordi informasjonen om brensel og reaktorer er svært mangelfull. Pålitelig informasjon er nødvendig for uavhengige sikkerhetsvurderinger. Økt åpenhet er derfor nødvendig samtidig som hemmelige og sensitive data beskyttes. Det er i Russlands egeninteresse at så skjer.

rundebordspanel på International Studies Associations konferanse på Hawaii i mars. Tittelen på panelet var «European Security and Transatlantic Relations in the Age of International Terrorism: Challenges for the Nordic Countries». Walter Carlsnaes, Nina Græger og Pernille Rieker deltok fra NUPI. Dette resulterte i en «Special Section» i *Security Dialogue* i september. I tillegg hadde Walter Carlsnaes ansvaret for et panel på ECPR i Budapest om «Foreign Policy in the New Europe». Der presenterte også Pernille Rieker et paper om fransk utenrikspolitikk i det nye Europa.

Gruppen publiserte på flere hold i 2005. Pernille Rieker kom ut med boken *Europeanization of National Security Identity. The EU and the Changing Security Identities of the Nordic States*. Boken kom ut på Routledge forlag og er basert på hennes doktoravhandling fra 2004. I boken analyseres EUs innflytelse på de nordiske lands sikkerhetspolitiske identiteter. Rieker har også skrevet kapitlet «The Nordic countries and European Union security policy: convergent or divergent agendas?» i boken *The Nordic Countries and the European Security and Defence Policy*, utgitt på Oxford University Press. Dessuten fikk hun publisert artikkelen «Power, Principles and Procedures: Reinterpreting French Foreign Policy Towards the USA (2001–2003)» i *International Politics*.

John Kristen Skogan var redaktør for boken *Hva nå USA og Europa?* utgitt på Gyldendal Akademiske. I den drøftes spørsmål som hvorvidt Europa og USA er i ferd med å gli fra hverandre; hvor alvorlig uoverensstemmelse over Atlanteren egentlig er og hvor sannsynlig det er at også disse uoverensstemmelsene vil overvinnes. Flere NUPI-forskere har bidratt med kapitler i denne boken.

Nina Græger har publisert artiklene «Norway between NATO, the EU and the US: A Case Study of Post-Cold War Security and Defence Discourse» i *Cambridge Review of International Affairs* og «Norsk NATO-debatt etter den kalde krigen» i *Internasjonal politikk*.

Andreas Selliaas har skrevet kapitlet «The EU's External Minority Policy – Europeanising or not?» i boken *Europe on the Move: The Impact of Enlargement on the European Union*, utgitt på LIT Forlag i Hamburg og London.

SIPet har også fokusert på doktorgradsproduksjon og postdoktorprosjekter. To av gruppens medlemmer arbeidet i 2005 med å avslutte sine doktoravhandlinger: Nina Græger arbeider med en avhandling om militærmakt som instrument i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Andreas Selliaas fokuserer på internasjonale organisasjoners (EU, NATO, OSSE og Europarådet) innvirkning på minoritetspolitikk i postkommunistiske stater i Europa. Græger og Selliaas vil ventelig levere sine avhandlinger i første halvdel av 2006. Pernille Rieker avsluttet i 2005 sitt postdoktorprosjekt om fransk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Hun har publisert en artikkel og to notater innenfor dette prosjektet. På tampen av året startet hun på et nytt treårig postdoktorstipend om EUs sikkerhetspolitikk.

Janne Haaland Matlary har vært tilknyttet SIPet i en bistilling og har i 2005 arbeidet med to aspekter ved EUs utenrikspolitikk: legitimiteten ved bruk av militærmakt samt EU som sikkerhetspolitisk aktør. Hun har skrevet en rapport med støtte fra Forsvarsdepartementet, *A Soft Power Model of Hard Power: EU Security Policy and Strategy*, som skal utvides og publiseres i bokform.

Kristin Marie Haugevik, som har vært studentstipendiat på SIPet, avsluttet sin masteroppgave i 2005. I oppgaven *Britain and the ESDP 1998–2004. Strategic Adaptation of Identity Change?* studerte hun endringene i britisk tilnærming til ESDP i perioden fra 1998 til 2004.

FN-programmet

2005 har vært et svært aktivt og hektisk år for FN-programmets medarbeidere. Mer enn noen gang har programmet vært i direkte inngrep med en rekke

sentrale prosesser i FN, som har med reform og policyutvikling å gjøre. FN-programmet ble i 2005 ledet av Torunn L. Tryggestad.

Virksomheten har vært knyttet til videreføring av det arbeidet som ble påbegynt i 2004 om FN-reform og en studie av konseptet «integreerte operasjoner». I arbeidet med studien besøkte Espen Barth Eide og Anja Therese Kaspersen FN-operasjonene i Sudan, Burundi, Kongo, Sierra Leone, Liberia og Elfenbenskysten. I tillegg ble det gjennomført en rekke reiser til New York, Genève og Brussel for å intervju/samtale med sentrale personer i de berørte deler av FN-sekretariatet. Til sammen ble det gjennomført møter med i overkant av 700 personer. Datainnsamlingen la grunnlaget for *Report on Integrated Missions*, som kom i april 2005. Rapporten ble presentert i FN, og NUPI arrangerte i mai en stor internasjonal konferanse – *Conference on Integrated Missions*. Kari Osland skrev konferanserapporten *The UN and Integrated Missions*.

I forlengelsen av arbeidet med integreerte operasjoner fikk FN-programmet i oppdrag fra den danske FN-delegasjonen i New York å produsere en rapport om FNs sivile krisehåndtering. Rapporten ble utarbeidet for Danmarks president-skap i Sikkerhetsrådet og brukt som grunnlag for den danske utenriksministerens innlegg på Sikkerhetsrådets temadiskusjon om fredsbygging i mai 2005. Rapporten fokuserte på utfordringene knyttet til koordinering mellom ulike deler av FN-systemet. Rapporten *UN Civilian Crisis Management* ble skrevet av Anja Therese Kaspersen og Ole Jacob Sending.

I tillegg ble FN-programmet høsten 2005 forespurrt om å utarbeide en gjennomgang av FNs reformprosess i perioden 2003–2005. Studien, som vil bli ferdigstilt i løpet av 2006, består av flere elementer, deriblant en analyse av reformprosessen. Studiens forfattere er Anja Therese Kaspersen og Halvard Leira.

Sending har arbeidet også med andre temaer som er direkte relevant for FN-programmet – som utvikling–sikkerhet og multilateral koordinering. Sending har skrevet bokkapittelet «Development, Security and UN Coordination». Kapitlet omhandler organisatoriske endringer i FN i lys av konvergensen mellom sikkerhets- og utviklingspolitikk siden midten av 1990-tallet. Boken kommer i 2006.

FN-programmets leder Torunn Tryggestad er blitt mye rådspurt på tematikken kjønn og konflikt, og særlig oppfølging av sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kjønn, fred og sikkerhet (2000). Hun har også fungert som ressursperson for UD på dette saksfeltet.

Kari Osland og Henrik Thune arbeider med doktorgradsavhandlinger på temaer som er relevante for FN-programmet. Osland skriver om *New Wars? Regime Changes, Legitimacy and Security Sector Reform*, og Thune om *The Power of the One-eyed – Television, International Crisis Management and the Making of Foreign Policy. Mass Media and Crisis Management*. Begge følger den sikkerhetspolitiske utviklingen tett, henholdsvis på Balkan og i Irak. Osland deltok i 2005 i Militærmaktkomiteen som arrangerte konferansen «Statens sikkerhetspolitiske virkemidler – nordiske veivalg og den neste transformasjonen». Osland skrev også kapitlet «The Trial of Slobodan Milosevic» i boken Ramet, Sabrina and Vjeran Parlakovic (red.) *Serbia Since 1989*, som kom ut på University of Washington Press. Videre redigerte Osland rapporten *The Role of Prison Reform in Transitional Societies*.

Senhøsten 2005 medarrangerte NUPI (især Aina Holm) «Dag Hammarskjöld-seminaret», og et arbeidsseminar om FN og fredsoperasjoner (desember). Det siste seminaret ble holdt for saksbehandlere i berørte departementer i de nordiske landene, og det ble gjennomført i nært samarbeid med FNs avdeling for fredsoperasjoner (DPKO) i New York.

FN-programmet har også i 2005 samarbeidet nært med NUPI-enheten

Training for Peace bl.a. på tematikken «integreerte operasjoner», og de to programmene gjennomførte flere større fellesarrangementer. FN-programmet har i tillegg samarbeidet med temagruppen på terrorisme og internasjonal kriminalitet, Hegemoniprogrammet og Utviklingsavdelingen. 2005 har også vært et svært aktivt år hva gjelder foredrags- og forelesningsvirksomhet – nasjonalt og internasjonalt.

FN-programmet har bygd opp et omfattende nettverk både i inn- og utland. De siste årene er særlig nettverket innad i FN-systemet blitt vesentlig styrket.

Terrorisme og internasjonal kriminalitet

Temagruppen har siden våren 2002 samarbeidet nært med terrorismeforskningsmiljøet ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI). Dette samarbeidet er formalisert

gjennom Konsortium for forskning om terrorisme og internasjonal kriminalitet. Fra sommeren 2004 inngikk også Politihøgskolen som likeverdig partner i konsortiet. På brukersiden deltok ved årets utløp 13 departementer, direktorater og andre statlige institusjoner samt næringsorganisasjoner.

Tore Bjørge ledet gruppen fram til han ble professor ved Politihøgskolen sommeren 2005. Da fikk Anders G. Romarheim, tidligere vit. ass. i gruppen, koordinatoransvaret, mens Bjørge opprettholdt det faglige ansvaret gjennom en bistilling ved NUPI. Bjørge er fremdeles leder for konsortiet.

Statlig respons på terrorisme og radikaliseringsprosesser er to sentrale forskningstemaer for gruppen. Bjørge påbegynte i 2005 arbeidet med en antologi om sistnevnte tema. Tore Bjørgos (red.) bok *Root Causes of Terrorism: Myths, reality and ways for-*

ward ble utgitt på Routledge sommeren 2005. Den er slutføringen av et av temagruppens tyngste satsingsområder de siste tre år. Utenriksdepartementet bidro med hovedtyngden av finansieringen av denne boken, som er en bred analyse av grunnleggende årsaker til at grupper tyr til terrorisme for å fremme sine politiske mål.

Morten Bremer Mærli representerer temagruppens kompetanse hva angår terroristgruppers mulige anvendelse av masseødeleggelsesvåpen. Bremer Mærli har publisert en rekke artikler og rapporter om dette temaet i 2005. For å unngå kjernefysisk terrorisme er det avgjørende å hindre ikke-statlige aktører tilgang til spaltbart våpenmateriale. Det handler derfor om å sikre og destruere de enorme kvanta våpenuran og plutonium som ble produsert under den kalde krigens rustningskappløp. En publikasjon i denne sammenhengen var *Eliminating Excessive Stocks of Highly Enriched Uranium, Pug-*

wash Issue Brief. Rapporten ble skrevet sammen med Lars van Dassen fra Statens kärnkraftinspektion i Sverige.

Andre viktige prosjekter som ble slutført i 2005, er politistipendiat Signe Astrup Arnesens studie av i hvilken grad politiet klarer å gjøre seg nytte av den kompetansen som personell tilegner seg gjennom internasjonale oppdrag. Arbeidet resulterte i PHS-Skriftserie no. 1 2005 med tittelen: *Så ute, høste hjemme? Politiets utnyttelse av internasjonalt ervervet kompetanse*. Astrup Arnesen var også sterkt involvert i produksjonen av NUPI-notat 673: *Hva gjør Norge utsatt for terrorisme? Trusselscenarier og norsk sårbarhetsforvaltning*. Rapporten ble utarbeidet på oppdrag fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og ble benyttet som underlag for DSBs nasjonale sårbarhets- og beredskapsrapport. Tore Bjørge og Morten Bremer Mærli var likestilte medforfattere av rapporten.

NUPI har i 2005 opprettholdt sin satsing på maritim sikkerhet. Her er det etablert et fruktbart samarbeid med Institute of Defence and Strategic Studies (IDSS) i Singapore med fokus på «Maritime Security in Southeast Asia». Det har vært avholdt to arbeidsseminarer i løpet av 2005, ett i Oslo og ett i Singapore. Prosjektet tar for seg utfordringer av fysisk, rettslig og politisk natur for sikkerhet og skipstrafikk i sydøstasiatiske farvann, samt ulike samarbeidstiltak for å takle slike problemer mest mulig tilfredsstillende. Overføringsverdien til norske forhold samt relevansen for norsk skipsfart er betydelig. Forskningsprosjektet, som i hovedsak er finansiert av Utenriksdepartementet, publiserer sine resultater i bokform ved Routledge i løpet av 2006. Fra NUPI har Anders C. Sjaastad, Christian-Marius Stryken og John Kristen Skogan var tyngst involvert. Skogan er en av bokens to redaktører.

Andreas Selliaas har arbeidet med et prosjekt som fokuserer på terroranslag mot internasjonale sportsarrangementer. Han la frem paperet *From internationalization of terrorism to the internatio-*

nalization of antiterrorism – the role of the Summer Olympic Games på en internasjonal konferanse i Köln i september 2005. Dette vil bli publisert som NUPI-notat i januar 2006, og skal videre bearbeides for publisering i et internasjonalt tidsskrift. Selliaas har også arbeidet med en artikkel som tar for seg norske tilnærminger til terror i OL i Athen 2004.

Anders Romarheim leverte sin hovedoppgave *Crossfire of Fear: Propaganda in the US War on Terrorism* våren 2005. En av hovedkonklusjonene var at både terrorister og amerikanske styresmakter bidrar til økt frykt for terrorisme, spesielt i den amerikanske befolkningen. Hans etterfølger, Geir Arne Fredriksen, er også i slutfasen på en masteravhandling – *Trusselvurderinger av internasjonal terrorisme: En beslutningsteoretisk analyse av endringene i trusselbildet som beslutningsgrunnlag for norske myndigheter*. Fredriksen har også vært sentral i gjennomføringen av temagruppens mange ulike former for seminaraktiviteter. Temagruppen har holdt egne seminarer for konsortiets samarbeidspartnere.

Det har også vært gjennomført arbeidsmøter med ledende internasjonale forskere som Gilles Kepel og Phil Williams. Noen av konsortieseminarene har vært åpne for alle interesserte. Kontakten temagruppen har med beslutningstakere og fagmiljøer i embetsverket, er betydelig og oppfattes som gjensidig utbytterik.

Hegemoniprogrammet

Hegemoniprogrammet ble startet opp i januar 2003 som et treårig forskningsprogram støttet av Norges forskningsråd. Programmet som ledes av Iver B. Neumann og Ole Jacob Sending har fått finansiering fra Forskningsrådet for ytterligere to år. Programmet fokuserer på stormaktspolitikk, og da særlig USAs rolle, og på effektene av denne for suverenitet og det internasjonale systemet.

Funn for perioden 2003–2005 kan sammenfattes under følgende overskrifter:

- *Militært hegemoni:* Omfattende endringer pågår i det amerikansk forsvar. Disse endringene synes å være styrt av teknologiske nyvinninger, ikke av strategiske og politiske betraktninger. Et annet viktig funn er at USA i stor grad evner å påvirke andre staters militære tenkning og forsvarspolitikken via mer indirekte former for makt.
- *Politisk hegemoni:* Det er uenighet om USA er en hegemon eller et framvoksende imperium. Programets forskning konkluderer med at USA er best karakterisert som en «preeminent» aktør som relativiserer snarere enn erstatter selve fundamentet for politiske orden, i form av statlig suverenitet. USA er militært overlegen, men ikke i samme grad politisk overlegen, og vi ser klare tegn til problemer, ikke minst økonomisk, ved USAs maktbase.
- *Kulturelt hegemoni:* Et viktig funn knytter seg til medias rolle i internasjonale kriser, der visse hendelser dekkes på stasjoner som CNN, og framstilles på en spesifikk måte, med implikasjoner for valg av politisk respons. Et annet sentralt punkt er hvordan kunnskapsproduksjon i USA påvirker akademisk og politisk tenkning i andre land, både i nord (som Norge) og sør.
- *Hegemonikritikk:* Forskningen har vist at det er nyttig å skille mellom absolutt, relativ og balansert hegemonikritikk. Den første kategorien kommer fra terroristgrupper, den andre bl.a. fra antiglobaliseringsbevegelsen representert ved ATTAC og andre. Den tredje type kritikk er å finne i europeisk respons til krigen mot terrorisme, som gjenspeiles i EUs sikkerhetsstrategi.

Hegemoniprogrammet bygger sin virksomhet rundt månedlige internseminarer. Der presenterer forskerstaben

manusutkast. I tillegg er virksomheten basert på et teoriseminar der utenlandske forskere presenterer sin forskning. Kompetansebyggingen er ivarettatt ved publisering av oversiktsarbeider og bokessays, bygging av internasjonalt nettverk og ikke minst etablering av et doktorgradsstipend for hegemoniforskning. Formidlingsvirksomheten har i 2005 vært omfattende, med godt besøk på seminar, forelesninger ved universitet og høyskoler, for offentlige etater og for næringslivet. Blant annet ble seminaret «Establishing Global Political Rule» dekket med en to sider lang artikkel i *Morgenbladet*.

Publiseringer fra programmets forskere i 2005 inkluderer Torbjørn Knutsens analyser av politisk islam som hegemonikritikk, Nina Græger og Halvard Leiras artikkel om norsk strategisk kultur etter andre verdenskrig i *Cooperation and Conflict* og Iver Neumanns artikkel om amerikansk hegemoni og religion i *European Journal of Cultural Studies*. Ole Jacob Sending og Iver Neumann har i tillegg fått antatt en artikkel med et kritisk blikk på studier av «global governance» i *International Studies Quarterly*. Også Iver Neumann (sammen med Henrikki Heikka) hadde en artikkel i *Cooperation and Conflict* – «Grand Strategy, Strategic Culture, Practice».

Virksomheten i 2005 har lagt et godt grunnlag for den videre satsingen for 2006 og 2007. Henrik Thunes doktorgradsarbeid om medias rolle (kulturelt hegemoni) går inn i sin siste fase, og Halvard Leiras doktorgradsprosjekt om stormakters påvirkning av forståelsen av internasjonal politikk i Norge i det 20. århundre ble startet opp. Flere papers ble antatt og presentert på den årlige konferansen til International Studies Association (ISA) i mars 2005. I tillegg er flere antatt for ISA-konferansen i 2006, og en rekke samarbeidsprosjekter med norske og utenlandske forskere er etablert for å styrke forskningen om hegemoni i Norge.

Avdeling for Russlandsstudier

Avdeling for Russlandsstudier er en av NUPIs to geografisk definerte avdelinger og utgjør det største enkeltstående miljøet for russlandsforskning i Norge. Avdelingen prioriterer langsiktig kompetanseoppbygging og tverrfaglig tilnærming i tillegg til at både forskere og studenter forventes å beherske russisk.

Som det største miljøet innenfor sitt fagfelt i Norge tar avdelingen sikte på å fungere som et nasjonalt knutepunkt for russlandsforskning. Avdelingen har således i flere år hatt et institusjonalsert samarbeid med de to andre større forskningsmiljøene i Norge på dette området, FNI og FFI. Siden 1998 har vi hatt løpende felles forskningsprosjekter med russlandsforskerne på FFI, og vi er nå i ferd med å avslutte et treårig NFR-finansiert samarbeids-SIP om implementeringen av internasjonale regimer i Russland. I 2005 har vi også startet opp prosjektsamarbeid med FFI, FNI, PRIO og ECON innenfor et nytt OED/Statoil/Hydro-finansiert program for russlandsforskning (se under).

Avdelingen er opptatt av å utvide

Leder Helge Blakkisrud

Forskere Nils August Andresen, Geir Flikke, Jakub M. Godzimirski, Jana Sverdljuk, Stina Torjusen, Julie Wilhelmsen, Elana Wilson, Indra Øverland

Gjesteforskere Zaur Gasimov, Shokrat Kadyrov

Vit.ass. Alexandra Wacko, Alexander Tymczuk

Studentstipendiater Stephanie Bjøro, Julie Christiansen, Trude Johnson, Johanna Lärkner

Sivilarbeidere Fredrik Eugen Christiansen, Trygve Thorson

sin internasjonale kontaktflate. Et viktig element i kompetansebyggingen er deltagelse i internasjonalt forskningssamarbeid og nettverksbygging. Forskerne deltar i flere nordiske forskernettverk, og avdelingen har også gjennom flere år vært med på å organisere nordiske forskerutdanningskurs (sammen med det finske Aleksanteri-instituttet og svenske Södertörns högskola, de to største utdan-

ningsinstitusjonene i Norden på dette området). Vi samarbeider dessuten tett med viktige internasjonale forskningsmiljøer.

Forskningsoppgaver

Forskningen ved Avdeling for Russlandsstudier er inndelt i fire satsingsområder:

Russisk sikkerhets- og utenrikspolitikk

Forskning på russisk sikkerhets- og utenrikspolitikk har siden avdelingen ble opprettet i 1995 vært et hovedsatsingsområde. De siste årene har mye av forskningen på dette feltet hatt som tema russisk politikk vis-à-vis NATO- og EU-utvidelsen. Jakub Godzimirski har i 2005 sluttført bokmanuset *Yeltsin's and Putin's Russia in Search of Security*. Han har anvendt sikkerhetiseringsteori og «regional security complex-teori» for å analysere viktige trekk ved russisk sikkerhetspolitisk tenkning. Godzimirskis viktigste funn er påvisningen av de sterke sammenhengene mellom den interne utviklingen i Russland og landets internasjonale strategi. Han understreker også viktigheten av strukturelle faktorer

innvirkning på valg av russisk langsiktig strategi med fokus på gjenreisning av Russland som en viktig internasjonal aktør.

Et annet hovedfokus er Russlands bidrag til kampen mot internasjonal terrorisme. Etter 11. september framsto Russland som en av USAs strategiske partnere og et nøkkelland i bekjempelsen av internasjonal terrorisme. Geir Flikke og Julie Wilhelmsen har sett på hvordan dette samarbeidet har ført til en begreps- og strategimessig endring på russisk side gjennom utviklingen av en russisk «Bush-doktrine». Prosjektet viser også hvordan Russland har brukt det nye antiterrorparadigmet for å gjenopplive sikkerhetssamarbeidet innenfor SUS-området. Flikke og Godzimirski har videreført dette arbeidet gjennom casestudier av russisk retorikk og handling i landets forhold til tre kvasistater innenfor SUS-området: Transdnjestr, Abkhasia og Sør-Ossetia.

Gisselaksjonen i Beslan høsten 2004 ga ny næring til russiske myndigheters krav om at Tsjetsjenia-konflikten skal fortolkes som en antiterroroperasjon. Sammen med internasjonale islamistiske miljøers økende innflytelse over tsjetsjenske separatister har utvilsomt russiske myndigheters kompromissløse holdning bidratt til å radikaliserer den tsjetsjenske separatistbevegelsen. Julie Wilhelmsen har studert denne prosessen nærmere.

Regimestudier

Under overskriften «regimestudier» har vi samlet studier av ulike aspekter ved det russiske politiske system, politikkutforming og institusjonsbygging. Hva gjelder utviklingen av det politiske regimet, har Geir Flikke sluttført sitt doktorgradsarbeid om den russiske demokrati-bevegelsens vekst og fall på 1990-tallet. Ved hjelp av social movement-teori har han analysert paraplyorganisasjonen Demokratisk Russlands problemer med å institusjonalisere demokratibevegelsen. Flikke konkluderer med at ulike oppfatninger av hvordan Demokratisk Russland skulle organiseres, personmot-

setninger og manglende støtte fra president Jeltsins krets var viktige faktorer for å forklare hvorfor organisasjonen aldri greide spranget til politisk parti.

Innenfor feltet institusjonsbygging har avdelingen lenge prioritert studiet av russiske sentrum–periferi-relasjoner. Dette er temaet for Helge Blakkisruds doktorgradsprosjekt. Forskningsfokus i 2005 har ligget på konsekvensene av beslutningen om å gjeninnføre presidentutnevnte guvernører. Et hovedfunn her er at selv om prosedyrene for utvelging er endret, har Kreml bare i et fåtall tilfeller benyttet seg av muligheten til å skifte ut sittende guvernører, en indikasjon på at Kreml fortsatt er mer avhengig av regionale lederes støtte enn hva man ofte har antatt.

Som nevnt over har avdelingen også vært involvert i et samarbeids-SIP om implementeringen av internasjonale regimer i Russland. Vårt bidrag tar for seg utvalgte deler av de internasjonale menneskerettighetsforpliktelse som Russland har påtatt seg, med delstudier av brudd på basale menneskerettigheter i forbindelse med Tsjetsjenia-konflikten, av ytringsfrihet og av urfolksrettigheter. Som strategisk satsing har prosjektet involvert flere forskere på avdelingen (Julie Wilhelmsen, Indra Øverland og Helge

Blakkisrud). I tillegg har Trude Johnson skrevet en masteroppgave i tilknytning til prosjektet (om det russiske moratoriet på implementering av dødsstraff).

Avdelingen har lenge ønsket å styrke kompetansen på russisk økonomi og økonomisk utvikling. Et bidrag på dette området i 2005 var Nils August Andresens masteroppgave om russiske husholdningers sparestrategier. En ny-satsing innenfor regimestudier i året som gikk, var dessuten oppstart av prosjektet «The Energy Complex and Russian Political and Economic Development», et prosjektsamarbeid med FFI, FNI, PRIO

Valgobservasjon – viktig for demokratisering i

I 2005 tok avdelingen initiativ til et prosjekt for å styrke kapasitet på valgobservasjon i Moldova, Kaukasus og Sentral-Asia. Prosjektet er originalt og nyvinnende på to måter: For det første har man organisert valgobservasjon av et vestlig etablert demokrati av observatører fra tidligere østblokkland. For det andre bidrar prosjektet til å styrke regional kapasitet på internasjonal valgobservasjon ved å bygge nettverk mellom NGOer og styrke deres kompetanse på valg. Prosjektet er støttet av UD og gjennomføres i samarbeid med Den norske Helsingforskomité.

Land i Kaukasus og ikke minst Sentral-

Asia har hatt en tendens til å være sterkt underrepresentert i internasjonal valgobservasjon. Dels har dette politiske og økonomiske årsaker, dels er det snakk om et kapasitetsproblem. Gjennom prosjektet tar vi sikte på å bidra til økt regional kompetanse på valg og valgobservasjon. Slik kan OSSE på sikt ha mulighet til å rekruttere flere observatører fra regionen selv. Samtidig kan eksperter og uavhengige organisasjoner stå bedre rustet til å arrangere sine egne valgobservasjoner i regionen.

Ved siden av at prosjektet dermed gir et konkret og viktig bidrag til demokratisering i regionen, inngår

det også en forskningskomponent. I forlengelse av valgobservasjonen analyserer NUPI og partnerinstitusjoner i regionen graden av demokratisering i de ulike statene og betydningen av valgobservasjon for demokratisk utvikling og spredning av internasjonale normer.

En hovedtanke bak prosjektet er at valgobservasjon ikke skal framstå som et foretak styrt av vestlige aktører med de nye statene i øst som passive objekter. Det er viktig at alle kan delta i det internasjonale samfunn og være med på å styrke arbeidet for demokrati og menneskerettigheter. For å fremme dette perspektivet

og ECON finansiert gjennom OED/Statoil/Hydros russlandsprogram.

Samarbeid og bistand

Det tredje satsingsområdet har vi kalt «samarbeid og bistand». Satsingen på å utvikle avdelingens kunnskap om bistands- og samarbeidsrelaterte problemstillinger innenfor det postsovjjetiske området er viktig som et komplement til avdelingens spisskompetanse på sikkerhetsspørsmål. Med unntak av de tre baltiske statene og Russland mottar alle de postsovjjetiske statene i dag offisiell utviklingsbistand (ODA-land). Samtidig

er det en rekke områder hvor Norge og andre vestlige aktører kan bidra med både kapital og kunnskap, også overfor relativt rike land som Russland (f.eks. innenfor miljøvern og atomopprydning). Dermed er overgangen mellom samarbeid og bistand i forholdet mellom Vesten og Russland og de øvrige postsovjjetiske statene glidende, og vi har valgt å forholde oss til dem som ett temaområde.

Avdelingen har hatt to hovedprosjekter på dette området i 2005. De siste par årene har avdelingen satset på å bygge opp mer kompetanse på ukrainsk politikk. Ukraina, med 47 millioner innbyggere og Europas nest største flateinnhold, har til tross for sin størrelse og plassering i grensesonen mellom EU og Russland så langt vært viet liten oppmerksomhet fra norsk side. I 2004 startet Flikke og Jana Sverdljuk sammen med Valter Angell i Avdeling for internasjonal økonomi prosjektet «Governance, Gender and Environment – Challenges in the Soft Security Sector of Ukraine» for å rette søkelys mot et knippe sentrale utfordringer for ukrainske myndigheter. Prosjektet omfatter både forskningssamarbeid med ukrainske miljøer og forelesningsrekker ved Mohyla-universitetet i Kiev. I året som gikk, har Flikke holdt en foreles-

ningsrekke i transisjonsteori for mastergradsstudenter ved Mohyla-universitetet, og både han og Sverdljuk har organisert faglige arbeidsseminarer sammen med kolleger i Kiev (om hhv. utviklingen av relasjonene mellom Ukraina og EU etter den oransje revolusjonen og kvinner og politikk i Ukraina)

Det andre hovedprosjektet er etableringen av et nettverk for kapasitetsbygging og forskning innenfor valgobservasjon (se egen bokstekst). I tillegg har det blitt gjennomført flere mindre studier som ledd i avdelingens oppbygging av ekspertise på den ikke-russiske delen av det postsovjjetiske området. Stephanie Bjørø har skrevet en masteroppgave om OSSEs integrasjonsprosjekter for den armenske minoriteten i Georgia. Indra Øverland og Stina Torjesen har skrevet om hhv. flyktningssituasjonen og integreringen av paramilitære grupper i Tadsjikistan, og gjesteforsker Shokrat Kadyrov har studert regimeutviklingen i Turkmenistan. I tillegg har vi også på dette feltet vært med på å starte et felles prosjekt (ECON, PRIO, NUPI) om utviklingen i Kaspiregionen, finansiert av OED/Statoil/Hydro.

Nordområdestudier og næringsliv

Det siste satsingsområdet er i stor grad definert av Norges geografiske nærhet til Russland. Norge deler en 196 km lang landegrense og en uavklart sjøgrense med Russland i nord. Samtidig har nordområdene det seneste året blitt sterkere fokusert i norsk offentlighet gjennom Stortingets nordområdemelding og regjeringens satsing på denne regionen.

Avdelingen fokuserer på utviklingen i de russiske nordområdene generelt og de norske nærområdene spesielt. I russisk sammenheng er i dag omlag 70 % av landarealet definert som «nordområder», områder som nyter godt av økonomiske og sosiale særordninger. Samtidig er betydelige deler av Russlands viktigste naturressurser lokalisert i denne klimatiske sett ugjestmilde regionen (for eksempel foregår om lag 95 % av russisk gass- og 75 % av oljeproduksjon i

det postsovjjetiske rom

ble 24 personer fra Moldova, Kaukasus og Sentral-Asia invitert til å observere stortingsvalget i Norge 12. september 2005. Dette var første gang internasjonale observatører har gjennomført en systematisk analyse av et norsk valg, og observasjonen fikk betydelig dekning både i norske og internasjonale medier. I etterkant av valget overrakte observatørgruppen Kommunaldepartementet en rapport som summerte opp hovedfunnene.

Observasjonen i Norge var en måte å understreke at valgobservasjon ikke bare reflekterer maktforhold mellom fattige og rike land, men dreier seg om universelle stan-

darder som alle må etterstrebe og hvor alle må tåle å bli kikket over skulderen. I tillegg ga det prosjektdeltakerne muligheten til å observere valg i et vel etablert demokrati preget av den tillit til prosessen som i stor grad er fraværende i flertallet av de land nettverksdeltakerne kommer fra.

Likeledes er tanken at utveksling av erfaringer gjennom gjensidig observasjon vil ha stor nytteverdi. Observatørene vil gjennom sin regionale forankring både ha nyttig innsikt i lokale forhold og kunne trekke lærdom fra «best practices» i naboland. Den 18. desember observerte således 24 av nettverksdeltakerne lokalvalget

i Kirgisistan. Denne observasjonen inkluderte også en komponent med kapasitetsbygging og et seminar om «Role, Effect and Status of Election Observation in Central Asia and the Caucasus» som ble arrangert i samarbeid med OSSE-akademiet i Bisjkek (Kirgisistan) og International Foundation for Election Systems (IFES).

nordområdene). Dette gjør spørsmålet om hvordan myndighetene tenker rundt nordområdepolitikken til et interessant forskningsfelt.

I 2005 har avdelingen i samarbeid med russlandsforskere på FNI utgitt en bok om russisk nordområdepolitikk, *Tackling Space. Federal Politics and the Russian North* (University Press of America, red. Helge Blakkisrud og Geir Hønneland). Dette er en av de mest omfattende studiene av russisk nordområdepolitikk i sitt slag, idet den forsøker å se på tvers av de tradisjonelle sektorinteressene og vurdere den overordnede politikken. Sentralt står konflikten mellom forkjemperne for en markedsbasert tilnærming og interesser som forfekter en opprettholdelse av sovjetisk bosetningsmønster og infrastruktur.

Arbeidet med russisk nordområdepolitikk videreføres innenfor et nytt prosjekt finansiert av OED, Statoil og Hydro. Her har NUPI ansvar for å se på de overordnede prioriteringene i nordområdepolitikken, mens FNI og FFI bidrar med delstudier på fiskeri, miljø og forsvar. Julie Christiansens hovedoppgave om nordområdene og energisikkerhet er også en del av avdelingens satsing på dette feltet. I tillegg til oppdragene for norsk energisektor har avdelingen også i flere år hatt en rammeavtale med Hydros aluminiumsdivisjon.

Informasjonsvirksomhet

Det postsovjetiske området har de siste femten årene gjennomgått voldsomme endringer på så å si alle samfunnsområder. Etter et felles utgangspunkt med reformoptimisme og omstilling har enkelte tidligere sovjetrepublikker nå blitt medlemmer av NATO og EU mens andre har opplevd et tilbakeslag og utviklet autoritære regimer. En viktig del av virksomheten ved Avdeling for Russlandsstudier har siden opprettelsen vært å bidra til å informere norsk offentlighet om bakgrunnen for denne utviklingen. Informasjonsstrategien er tredelt:

Informasjon via Internett og medievirksomhet

Avdelingens medarbeidere har bygd opp en omfattende database med nyheter og bakgrunnsstoff om Russland. Databasen har siden 1996 vært tilgjengelig på Internett (www.nupi.no/Norsk/Forskning/Russlandsstudier/Russlandsdatabase). Basen inneholder blant annet informasjon om politiske aktører og institusjoner, russiske regioner, etniske minoriteter og en oversikt over resultat fra alle valg og folkeavstemninger etter 1991. I tillegg inneholder den en kronologisk del med løpende nyheter om politisk, økonomisk og samfunnsmessig utvikling.

Det legges også vekt på å delta aktivt i den offentlige debatt om Russland i norske massemedier. Avdelingens medarbeidere blir således hyppig brukt til å kommentere utviklingen i Russland og det postsovjetiske området, for eksempel i forbindelse med Akajev-regimets fall (Kirgisistan) og massakren i Andijan (Usbekistan) våren 2005.

Konferanser, seminarer og foredragsvirksomhet

Et annet element i informasjonsstrategien er organisering av konferanser og seminarer med ledende internasjonale forskere – både for å bidra til fagdebatten i Norge og å informere den norske offentlighet. Den viktigste konferansen i året som gikk var

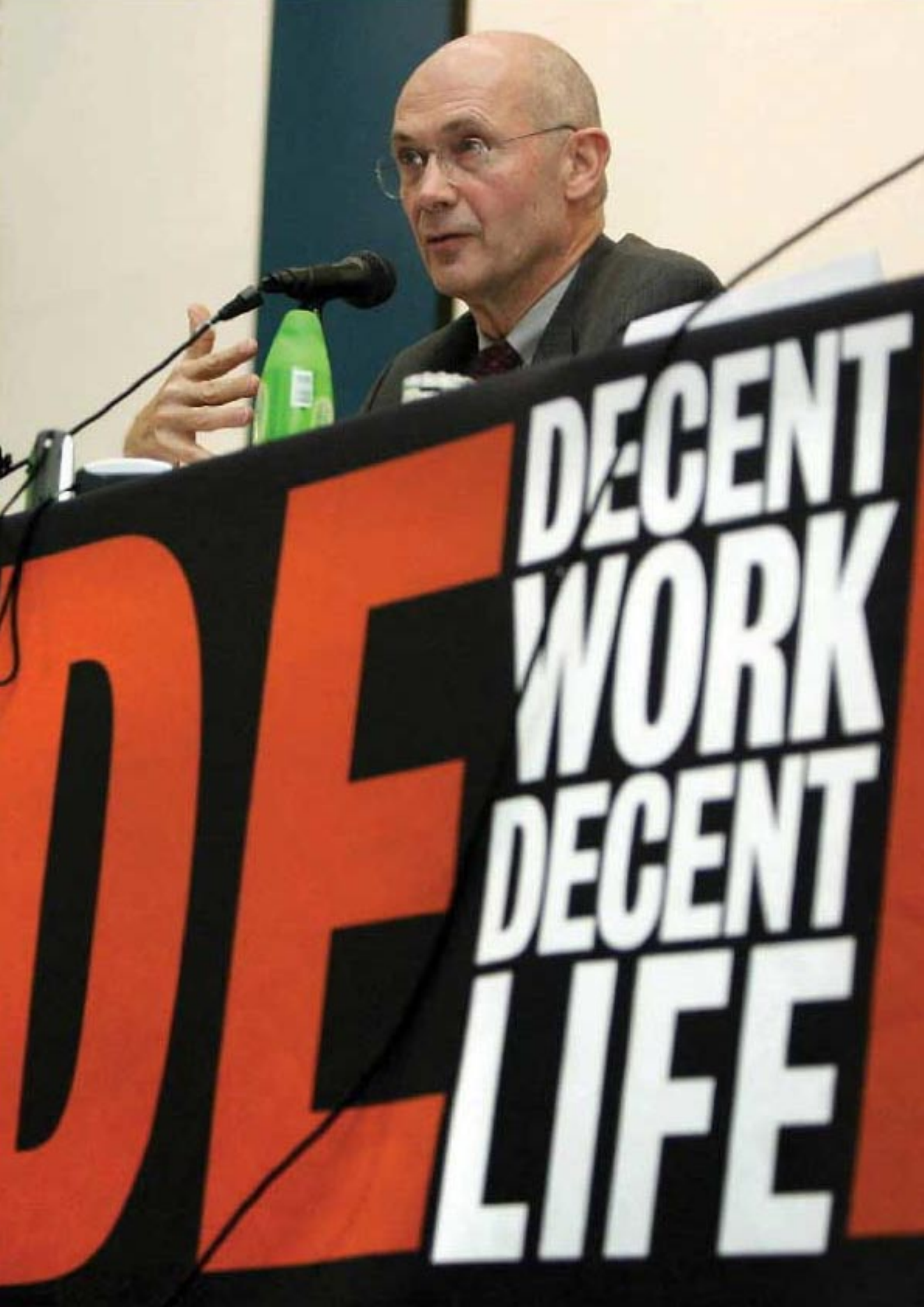
- «Towards a Post-Putin Russia»

President Putins andre presidentperiode utløper i 2008, men spekulasjonene om hvem som skal etterfølge ham har allerede pågått lenge. Avdelingen samlet en gruppe ledende internasjonale eksperter på russisk politikk for å diskutere hvilket politisk handlingsrom – uavhengig av hvem som overtar makten – Russlands neste president vil ha. Øvrige konferanser og seminarer – alle med internasjonal deltakelse – var

- «European Identity and Values in Putin's Foreign Policy»
- «Menneskerettighetssituasjonen i Tsjetsjenia»
- «Geopolitics and Energy in Eurasia» (i samarbeid med UD)
- «Political Islam» (i samarbeid med Landinfo/UDI)
- «Democratic Revolutions in Central Asia and the Caucasus?» (i samarbeid med Den norske Helsingforskomité)
- «Turkmenistan: Not an Orange Revolution but a Regional?» (i samarbeid med Den norske Helsingforskomité)

Avdelingens medarbeidere benyttes dessuten hyppig som forelesere ved norske universiteter, høyskoler og andre utdanningsinstitusjoner og som foredragsholdere.

**DECENT
WORK
DECENT
LIFE**

Avdeling for internasjonal økonomi

Norge har en svært åpen økonomi. I 2004 utgjorde samlet eksport av varer og tjenester nær 43 prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP). Olje var den viktigste eksportvaren, men også eksport av tradisjonelle varer og eksport av tjenester er viktig. Norge hadde et stort overskudd på handelen med utlandet, og importen utgjorde omtrent 29 prosent av BNP. De store overskuddene de senere år bidrar til at den norske stat også er blitt en viktig internasjonal investor. Samtidig gir Norge betydelig bistand til fattige land, og utviklingspolitikk er et felt som får økende oppmerksomhet.

Internasjonalt samarbeid på det økonomiske felt blir i omfang og intensitet stadig viktigere og dermed en mer sentral del av utenrikspolitikken. For NUPI er internasjonal økonomi og utviklingsøkonomi hovedsatsingsområder. NUPI bidrar på feltet gjennom langsiktig akademisk forskning så vel som gjennom kortsiktige prosjekter med politisk relevans. Forskningen i avdelingen er bredt anlagt, men med et hovedfokus er på internasjonal handel, handelspolitikk, vekst og teknologisk endring, interna-

Leder Per Botolf Maurseth

Medarbeidere Jens Chr. Andvig, Valter Angell, Leo Andreas Grünfeld, Arne Melchior, Hege Medin, Amit Shrivastava

Studentstipendiater Gaute Ellingsen, Kyrre Stensnes, Camilla Bakken Øvald

sjonale investeringer, fattigdom, korrupsjon og miljøspørsmål. I 2005 har det også vært gjort et betydelig arbeid for å kartlegge norsk handelspolitikk overfor fattige land.

Avdelingen har seks heltidsansatte forskere. Fem av disse har doktorgrad eller doktorgradskompetanse, mens en er i slutfasen av arbeid med doktorgrad. I avdelingen inngår også ytterligere en doktorgradsstudent (Shrivastava) og to hovedfagsstipendiater, der en (Øvald) avsluttet og to (Ellingsen og Stensnes) påbegynte arbeidet med hovedoppgaven i 2005. I 2005 ble én stilling lyst ledig og fra begynnelsen av 2006 arbeider også Fulvio Castellacci i avdelingen, som forsker i fast stilling.

Som for NUPI generelt er om lag en tredel av avdelingens virksomhet finansiert av basisbevilgningen, mens to tredeler kommer fra eksterne oppdrag. Det er et viktig siktemål å øke produktiviteten i bruk av grunnfinansieringen, spesielt gjennom flere artikler i internasjonale tidsskrifter med fagfelleordning. I 2005 er flere artikler enn tidligere antatt i internasjonale tidsskrifter med fagfelleordning.

Internasjonal handel

Internasjonal handel var også i 2005 et sentralt tema i NUPIs forskning, fulgt opp både gjennom langsiktig akademisk forskning og prosjekter for brukere med direkte politisk relevans (se tekstboks om de mer aktuelle prosjektene).

I den mer langsiktige virksomheten de siste år har et viktig forskningsfelt vært betydningen av faste kostnader ved eksport. Faste kostnader betegner engangsutgifter ved eksport. Disse har betydning for hvor mange bedrifter som velger å eksportere og hvor mange land hver enkelt bedrift eksporterer til. Dette er et forskningsfelt som de siste årene er

WTO, handelspolitikk og fattige land: GSP-studien

NUPI gjennomførte i 2005 en studie av norsk tollpolitikk for import fra utviklingsland (GSP) på oppdrag fra Utenriksdepartementet. Resultatet er nå offentliggjort. Hovedansvarlige ved NUPI har vært Arne Melchior og Per Botolf Maurseth i Avdelingen for internasjonal økonomi, med prosjektassistanse fra Kyrre Stensnes. Studien er et innspill i debatten om hvilken politikk Norge skal føre overfor fattige land. I studien anbefales det at tollene for industrivarer blir fjernet helt og at u-landenes adgang til å selge landbruksvarer i Norge blir vesentlig utvidet.

Det er vesentlig for norsk handelspolitikk overfor fattige land at de aller fattigste (MUL-landene) nyter tollfri adgang til det norske markedet. Derfor er generelle toll-lettelselser med på å redusere verdien av de fattigste landenes tollfrihet. Det representerer et politisk dilemma. Studien argumenterer likevel for at støtten til de fattigste ikke må skje på bekostning av de nest fattigste, og at andre u-land enn MUL har mye å tjene på bedre markedsadgang. Våre frihandelspartnere i Europa har hele tiden hatt null toll for industrivarer, og det er på tide at u-landene får samme mulighet.

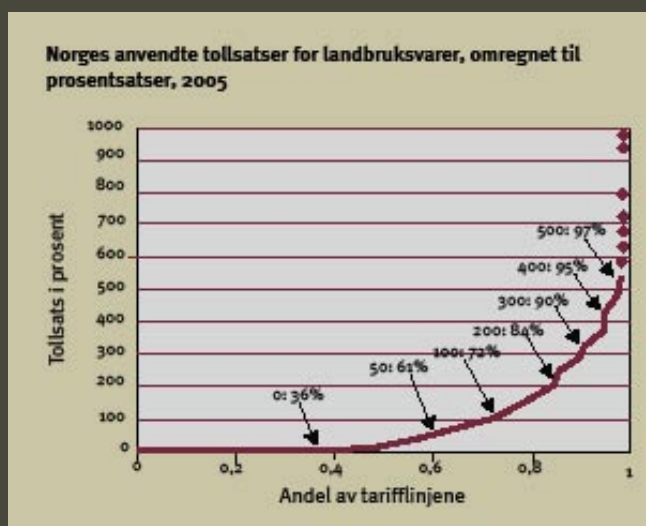
EU har en tilsvarende ordning med handelsfordel for de fattigste landene. Trass i tollfordelene er norsk import fra MUL-landene svært begrenset og utgjør mindre enn 0,2 prosent av norsk import. Det

er heller ingen markant økning i importen fra de fattigste landene over tid.

Et lyspunkt er at tekstilimport fra Bangladesh har økt i omfang. For u-landene generelt falt andelen i norsk import kraftig da Norge begynte å produsere olje, men senere har u-landenes andel igjen økt kraftig som følge av økt import av industrivarer. Om lag halvparten av veksten i importen skyldes Kina.

Norsk landbruk er en svært beskyttet næring. For mange varer som ikke produseres i Norge, er tollsatsene lave eller endog fjernet. For varer som også produseres i Norge, er tollsatsene derimot svært høye.

I figuren vises beregninger fra prosjektet der stykketoll, som gjelder for mange landbruksvarer, er omregnet til prosent. Av den går det fram at for 36 prosent av varene er tollsatsen lik null, mens det fremdeles er til dels svært høye tollsatter for mange landbruksvarer. For 28 prosent av varene er tollsatsene over 100 prosent og 5 prosent av varene er de effektive tollsatsene over 400 prosent. I prosjektet foreslås at ordningen med toll- og kvotefri import utvides til flere land, og at andre utviklingsland gis tollreduksjoner gradert etter landenes utviklingsnivå, og med størst toll-lettelselser for varer som er viktige for utviklingsland.

blitt gjenstand for mer forskning internasjonalt. Selv når de formelle handelshindringene er redusert til null, gjenstår «usynlige» barrierer som begrenser handelen. For eksempel er mye av tjenesteksporten «regional» snarere enn global. Skyldes dette betydelige etableringshindringer eller faste kostnader i eksportmarkederne? I avdelingen har det lenge vært forsket på spørsmål av denne typen. I teoretiske arbeider har Medin, Melchior og Grünfeld forsket på hvordan faste kostnader påvirker eksport- og investeringsbeslutninger. Dette ble fulgt opp i et empirisk arbeid i 2005 (Medin) som viser hvordan faste kostnader ved eksport kan ha betydning for hvilke markeder bedrifter velger å eksportere til.

I 2005 var avdelingen også involvert i to mer anvendte forskningsprosjekter. Det ene, om rammevilkår for eksport og investeringer i fiskerinæringen, er et brukerstyrt prosjekt. Det var i 2005 mye oppmerksomhet rundt EUs handelspolitikk for laks, og NUPI (Melchior) har bidratt med utredninger og forskning på dette feltet. Prosjektet har vært ledsaget av en rekke seminarer, både om eksportmuligheter til EU og i forbindelse med de pågående forhandlingene i WTO.

I det andre anvendte prosjektet er det forsket på Norges handelspolitikk overfor fattige land (se tekstboks). Melchior og Maurseth har i flere notater analysert hvordan det norske og det internasjonale handelssystemet påvirker fattige lands muligheter for eksport. I de pågående WTO-forhandlingene er det omstridt hvorvidt handelsliberalisering bidrar til å redusere fattige lands markedsadgang i rike land.

Teknologi, vekst og utenlandsinvesteringer

Bidrar teknologispredning til «industriklynger» og økonomisk vekst? I kjølvannet av et forskningsopphold i Tyskland har Maurseth analysert hvordan teknologispredning påvirker regional utvikling, med særlig vekt på IKT-næringene (informasjons- og kommunikasjonsteknologi). Dette arbeidet ble

avsluttet i 2005. Resultatene tyder på at det er liten teknologispredning mellom regioner. Noen resultater tyder til og med på en negativ ringvirkning; hvis naboregionen er avansert i IKT-produksjon, er man selv mindre avansert.

Teknologispredning er også fokus i et prosjekt om hvorvidt investeringer fra utlandet øker produktiviteten i lokal industri (Grünfeld). Tidligere forskning har pekt i retning av at slike positive effekter er moderate eller ikke-eksisterende. I prosjektet er det gjort et omfattende teoretisk arbeid for å analysere bedrifters investeringsvalg under ulike forutsetninger om teknologistrømmer. Forskningsfunn viser at bedrifters investeringsvalg blir påvirket av i hvilken grad de kan dra nytte av teknologi som allerede eksisterer hos oppkjøpskandidater.

Korrupsjon

Andvig har gjennom mange års arbeid om korrupsjon opparbeidet betydelig internasjonal anseelse på dette feltet. I 2005 deltok Andvig etter invitasjon på to viktige konferanser arrangert av henholdsvis UNODC og finansdepartementet i Brasil. Der ble det empiriske grunnlaget for ulike korrupsjonsindekser gjennomgått. Andvig har også bidratt med en rekke skriftlige arbeider innenfor korrupsjonsforskningen i 2005, hvorav ett er antatt i det anerkjente tidsskriftet *World Development*. Et arbeid som tar for seg den diametralt motsatte sammenkoplingen mellom korrupsjon og vekst i Kina og Russland etter markedsliberaliseringen, ble ferdigstilt i 2005. Arbeidet utgis i en håndbok om korrupsjonsforskning redigert av Susan Rose-Ackerman.

Shrivastava er i ferd med å avslutte sin doktorgradsavhandling om korrupsjon i India og Bangladesh. Arbeidet omfatter en bredt anlagt analyse av empirisk materiale fra utdanningssektoren i de to landene. Hensikten med prosjektet er å identifisere og undersøke de former for korrupsjon som finnes mellom aktører på forskjellige nivåer i bistands- og statsadministrasjon på denne sektoren.

Miljø, Kina og Ukraina

NUPI (Angell) har i flere år deltatt i det omfattende prosjektet IMPACTS i Kina, med NORAD som hovedbidragsyter og et titalls forskningsmiljøer involvert. Prosjektet har utviklet Kinas kapasitet til måling og analyse av sur nedbør og vært et viktig bidrag i utviklingen av Kinas miljøpolitikk og gryende miljøbevissthet. I forlengelsen av IMPACTS-prosjektet har Angell medforfattet artikkelen «Acid Rain in China» i det anerkjente tidsskriftet *Environmental Science & Technology*.

Miljø er også et stikkord for NUPIs nyetablerte prosjektaktivitet i Ukraina, med støtte fra Utenriksdepartementet (Angell, i samarbeid med NUPIs Russlandsavdeling). Prosjektet skal resultere i innspill til utviklingen av Ukrainas miljøpolitikk, i tillegg til undervisning ved Mohyla-universitetet i Kiev. Maurseth, Melchior og Angell har bidratt med undervisning ved dette universitetet. Det er søkt om videreføring av denne undervisningen i 2006 for å bidra til økt samarbeid i kjølvannet av den politiske endringsprosessen i landet.

På miljøområdet bidro også Maurseth i 2005 med arbeid om naturforvaltning og korrupsjon i Afrika. Dette arbeidet har resultert i en artikkel som nå er under publisering i tidsskriftet *Ecological Economics*.

Fagfellevurdering og veiledning

Avdelingens medarbeidere benyttes ofte som veiledere for masterstudenter og i mindre grad doktorgradsstudenter. Avdelingens medarbeidere blir også hyppig forespurt om å fungere som fagfeller for internasjonale tidsskrifter.

Databaser

I forskning om internasjonale økonomiske forhold er bruk av empiriske data viktig. Avdelingen har gjennom flere år fått tilgang til en rekke databaser som brukes i forskningen.

I de siste årene har utvikling av nasjonale og internasjonale databaser vært en viktig forutsetning for effektivt å utføre

de mer kortsiktige prosjektene så vel som den langsiktige forskningen. Tilgjengeligheten på data er blitt radikalt forbedret i løpet av få år. Avdelingen har de siste år styrket sine databaser gjennom anskaffelse av

- abonnement på internettilgang til detaljerte data for handel mellom de fleste av verdens land
- diverse abonnement om viktige økonomiske indikatorer i OECD-landene
- data for norske bedrifters utenlandsinvesteringer og utenlandsinvesteringer i Norge
- eksportdata fordelt på enkeltbedrifter (for fiskerinæringen)
- data for patentering og teknologi
- data om økonomiske karakteristika for ulike land
- data for ikke-tariffære handelshindringer
- data for toll.

Samfunnskontakt og formidling

Avdelingen har en omfattende kontaktflate utad, herunder konferansedeltakelse, foredrag, media og undervisning. Internasjonal konferansedeltakelse med framlegging av forskningsarbeider er prioritert. Medarbeidere i avdelingen deltar for eksempel jevnlig på den årlige ETSG-konferansen (European Trade Study Group). For 2005 kan det også nevnes at

- Angell var styremedlem i Transparency International
- Grünfeld var medredaktør i tidsskriftet *Økonomisk forum*
- Melchior deltok i høringer i Stortingets utenrikskomité
- Melchior leder styret for forskningsprogrammet «Utviklingsveier i sør» i Norges forskningsråd
- En rekke av avdelingens medarbeidere har vært engasjert i formidling av forskningsresultater gjennom mediene.

Avdeling for utviklingsstudier

Avdeling for utviklingsstudier fokuserer på utviklingsspørsmål i sør og deres betydning for norsk utenrikspolitikk. Forskningen er konsentrert om to delvis overlappende temaer: bistand og forholdet stat–samfunn. Et overgripende tema for forskningen i avdelingen ligger i skjæringsflaten mellom utvikling og sikkerhet. Et annet er hvordan utviklingspolitikken påvirker fredsbygging. Siktemålet er dels å generere ny kunnskap, dels å gjøre eksisterende innsikt tilgjengelig. Avdelingen arbeider med internasjonale aspekter ved utviklingsprosesser generelt, med nord–sør-relasjoner og bistandspolitikk og med politiske og økonomiske prosesser i sør. I tillegg utføres utredninger og landstudier i forbindelse med offentlige og private engasjementer i sør. Virksomheten innen avdelingen er tverrfaglig, og forskernes fagbakgrunn spenner vidt (statsvitenskap, sosialantropologi, etnologi, pedagogikk).

Virksomheten i 2005

Virksomheten ved Avdeling for utviklingsstudier kan som nevnt deles inn i to hovedfelter – bistand og forholdet stat–samfunn.

Leder Axel Borchgrevink

Medarbeidere Stein Sundstøl Eriksen, Kari Karamé, Harald O. Skar, Torild Skard, Olav Stokke

Studentstipendiater Anita Haslie, Thea Ottman, Lillian Prestegaard

Bistand

Problemstillinger knyttet til norsk og internasjonal bistandspolitikk var et sentralt forskningsfelt for avdelingen i 2005. I denne sammenhengen har Olav Stokkes flerårige prosjekt om FNs bistandsvirksomhet stått sentralt. Prosjektet – «International Development Assistance: the United Nation's Contribution» – inngår i det større programmet UNIHP – «United Nation's Intellectual History Project». Stokke står for det norske bidraget til programmet, som skal munne ut i en monografi om FNs bistandsengasjement.

Stokke har dessuten redigert boken *Perspectives on European Development As-*

sistance, i samarbeid med Paul Hoebink ved Catholic University of Nijmegen (Nederland). Den kom ut på Routledge i 2005. I boken analyseres nye trender i bistandspolitikk fra 90-tallet og framover i 14 europeiske land. Prosjektet er organisert i regi av EADIs arbeidsgruppe om «Aid Policy and Performance». Stokke har skrevet et oversiktskapittel og et kapittel om Norge, og i tillegg er han medforfatter – sammen med Hoebink – på innledningskapittelet.

Axel Borchgrevink har arbeidet med en rekke andre studier av utviklings-tiltak. Én studie omhandler et mikro-kredittprogram i Etiopia og hvordan slike best kan nå marginaliserte grupper som kvinner og jordløse. Studien er gjennomført på oppdrag for Norsk Folkehjelp. Borchgrevink ledet en gruppe av tre etiopiske forskere i arbeidet med denne studien, som ble startet opp i 2004 og avsluttet i mai 2005. En annen studie – også den gjennomført for Norsk Folkehjelp – var en kartlegging av forskjellige sivilsamfunnsorganisasjoner i Sør-Sudan. Fokus lå på hvilken rolle Norsk Folkehjelp kan spille for å støtte

Utviklingsavdelingen: Hvordan forstå og bekjempe politisk vold?

Voldelige virkemidler fra etniske separatister, geriljabevegelser og militante religiøse grupperinger er intet nytt fenomen. Etter 11. september 2001 er imidlertid politisk motivert vold – spesielt vold som også retter seg mot sivile – blitt et sentralt utenrikspolitisk problemfelt. Samtidig øker bekymringen for hvorvidt mange av de virkemidlene som nå er tatt i bruk i forskjellige deler av verden, vil komme til å virke mot sin hensikt: styrke ekstremisme heller enn å svekke den, legitimere voldsbruk i stedet for å forhindre den. For å bidra til en bedre innsikt i hvordan ulike væpnede grupper fungerer – og dermed kunne utvikle bedre og mer tilpassede former for å svare på deres virksomhet – startet NUPI, i samarbeid med det USA-baserte Social Science Research Council, et forskningsprosjekt for inngående studier av slike bevegelser i 12 forskjellige land. Prosjektet ble initiert og ledet av Marianne Heiberg. Hennes altfor tidlige bortgang julen 2004 rammet derfor også prosjektet hardt. Det ble likevel slutført, og alle delstudiene – også Heibergs analyse av ETA i Spania – ble presentert på en sluttkonferanse i november 2005.

Harald Olav Skar bidro til prosjektet med en analyse av forholdet mellom staten og de maoistiske opprørerne i Nepal. Som alle de andre medarbeiderne i prosjektet har Skar arbeidet i det landet han skriver om i mer enn 10 år. Han snakker nepalsk og har fulgt

utviklingen over tid. Dette var en forutsetning for prosjektet, da det er vanskelig å samle primærdata fra opprørsbevegelser, og det finnes allerede for mange analyser basert på sviktende grunnlag og resirkulerte argumenter. I sin analyse av PLA (People's Liberation Army) og bevegelsen CPN(M) (Communist Party of Nepal – Maoist) legger Skar vekt på rekrutteringsgrunnlaget som forklaring på at opprørerne i dag kontrollerer over 70 % av landet. I Nepal ser vi på den ene siden et kongedømme som setter til side spirene til et demokrati, og på den andre siden enorme sosiale og økonomiske forskjeller. Her gjøres deler av befolkningen til tapere i generasjon etter generasjon, i dette Asias fattigste land. Er man født slave eller kasteløs, har man liten sjanse i et samfunn der kongen ses som inkarnasjonen av hinduguden Vishnu. Mobiliseringen av kvinner (ca. 40 % av opprørshæren), utenlandsk innflytelse (India, USA, Kina) og regional stabilitet blir også diskutert og analysert.

Til nå har nærmere 13 000 mennesker mistet livet under opprøret. Nepal er et av de mest korrupte land i Asia ifølge Transparency International, og ifølge Amnesty International er Nepal også det land i verden i 2003 og 2004 med flest forsvunne. Kongens hær er blitt tillagt ansvaret for de fleste overgrepene, samtidig som Nepal sender soldater fra den samme hæren i FN-oppdrag og i «Gurka-tjeneste» verden

over. Parlamentet er avsatt, det er full pressesensur, telefonsensur og internettensur. De skandinaviske landene, EU, Japan, USA, m.fl. ser fortsatt en mulighet til å holde fram med Nepal som samarbeidsland for bistand. For hvilken grobunn for voldelige politiske grupper kan ikke et fullstendig statsammenbrudd gi?

Forskerne i programmet har konkludert blant annet med at terrorister verken kan forstås som demoniske eller sinnforvirrede. De har gjerne sine grupper av sympatisører og allierte som de – på samme måte som andre politiske grupper – må forholde seg til og levere for. Det er i det store og hele det politiske målet som teller og ikke griskhet eller ønske om egen økonomisk vinning. Til sist har vi sett at det ofte er menneskerettslige problemer som ligger under når bevegelser med vold setter seg opp mot statsmakten. Enkelte staters bruk av ulovlige virkemidler mot terror, fører i det lange løp til en undergraving av menneskerettene. Mange stater har også gjerne uttalt at de ikke vil forhandle med voldelige bevegelser og terrorister. I praksis viser forskningen at mange av dem har gjort akkurat dette – i det skjulte. Videre er en demokratisk styreform i seg selv ingen garanti for å løse konflikter i land hvor det er motsetninger mellom nasjonale, etniske og religiøse grupper. Et styresett som inkluderer og «lytter til» minoriteter er derfor nødvendig.

framveksten av et aktivt, demokratisk og uavhengig organisasjonsliv i området. To andre oppdrag – påbegynt i 2004 – ble sluttført i 2005: En gjennomgang av Samerådets støtte til urfolksorganisasjoner i Tanzania og Botswana, på oppdrag for NORAD. Det andre var en gjennomgang av fire utvekslinger mellom norske og afrikanske organisasjoner, støttet gjennom Fredskorpset-ung-programmet. Dette siste oppdraget ble gjennomført i samarbeid med Torild Skard.

Skard har ellers på ulike vis arbeidet med forholdet til FN-organisasjoner. Hun har publisert en artikkel om FN-systemet og utviklingsarbeidet. For UD har hun utarbeidet rapporter om hvordan Norge kan bidra til å fremme kvinners rolle og likestilling i multilaterale organisasjoner, og om UNICEF og barnehelse. Hun har også presentert et innlegg om FN-systemet og reproduktiv helse på en internasjonal fagkonferanse, og deltatt aktivt i avisdebatt om FN-organisasjonene.

Stat-samfunn

Hovedtyngden av Stein S. Eriksens forskning er konsentrert om staten i utviklingsland. Sentralt i dette arbeidet står et prosjekt om Kongo-konflikten. Prosjektet startet opp i 2002, med støtte fra Norges forskningsråd. Konflikten analyseres ut fra et fokus på statsbyggingprosesser i de involverte landene, og arbeidet resulterte i to artikler publisert i internasjonale tidsskrifter i 2005. Koblet til interessen for statsbegrepet har Eriksen også arbeidet med imperialismeproblematikk. Ytterligere en artikkel ble publisert internasjonalt.

Et hovedtema i Kari Karamés forskning er kjønn, konflikt og fredsbygging. Hun har vært involvert i ulike UD-finansierte prosjekter forbundet med denne problematikken. Et prosjekt dreier seg om kjønnsperspektiver i norsk innsats for fred, mens to konferanser ble gjennomført med fokus på hvordan kvinners interesser kan ivaretas i fredsprosessen i Sudan – en konferanse om

Sør-Sudan og en om landet som helhet. Konferansene munnet ut i flere rapporter.

Karamé har også hatt Midtøsten som et sentralt forskningsfelt. Spesielt har hun fulgt den interne utviklingen i Libanon, Syria og Jordan. Utviklingen i Libanon etter den syriske tilbaketrekningen har stått særlig sentralt. Et annet viktig tema har vært kvinners offentlige roller, især med arabiske kvinners politiske deltakelse.

Skard har arbeidet med et bokprosjekt om kvinnelige stats- og regjerings-sjefer, basert på en sammenliknende studie av samtlige kvinner som har hatt slike posisjoner i perioden 1945–2005. Et innlegg om temaet ble holdt på en internasjonal sosiologi-konferanse i Stockholm, og flere artikler er skrevet om temaet.

Skards bok om Afrika, *Mødrenes kontinent*, ble utgitt på nederlandsk i 2005

(engelsk versjon kom ut i 2003, fransk og tysk utgave i 2004).

Harald Olav Skar har arbeidet med forholdet mellom myndigheter og maoistgerilja i Nepal. Dette skjedde dels innen rammen av det større prosjektet «Assessing Political/Military Responses to Political Violence: A Comparative Case Analysis with Policy Recommendations», under ledelse av nå avdøde Marianne Heiberg. Prosjektet ble avsluttet med en større konferanse senhøsten 2005. Skar har dessuten analysert de ulike fredsframstøt som har vært fremmet i Nepal og holdninger og roller til konflikten blant de viktigste internasjonale aktørene. Arbeidet har foregått på oppdrag for NORAD og den norske ambassaden i Katmandu. I tillegg har Skar arbeidet med forprosjektering av et større norsk-nepalesisk forskningsprogram om urfolk og sosial utestenging i Nepal. Også dette arbeidet er gjennomført for NORAD og ambassaden.

Borchgrevink har gjennomført en studie av det sivile samfunn i Nicaragua på oppdrag av NORAD. Studien analyserer sammensetningen av det sivile samfunn og ulike relasjoner mellom sivilsamfunnsorganisasjoner og staten.

Anita Haslie, Thea Ottman og Lillian Prestegaard har vært studentstipendiater ved avdelingen. Prestegaard gjorde ferdig sin avhandling om det sivile samfunns deltakelse i utviklingen av fattigdomsstrategier i Zambia, mens Ottman har arbeidet med en avhandling om Ugandas deltakelse i Kongo-krigen. Haslie arbeider med politisk mobilisering blant sudanske flyktninger i Uganda.

året avholdt et stort antall foredrag og forelesninger i ulike sammenhenger.

Forum for Development Studies, som utgis i samarbeid med Norsk Forening for Utviklingsforskning, og med støtte fra Norges forskningsråd, er et viktig element i avdelingens formidlingsvirksomhet. Stokke er redaktør, og Eriksen er bokmeldingsredaktør. Eriksen er dessuten redaksjonsmedlem i tidsskriftet *Agora*, og Stokke sitter i redaksjonskomiteen for *European Journal of Development Research*.

Formidling i 2003

Avdelingen har stått bak en utstrakt publiseringsevne utover de to nevnte bokutgivelsene og tre artiklene i internasjonale tidsskrifter: en artikkel og to bokanmeldelser i norske tidsskrifter, 13 rapporter, to tidsskriftledere, tre kapitler i redigerte samlinger og ti avisartikler er kommet på trykk i løpet av året. Ellers har avdelingens medarbeidere i løpet av

Training for Peace

Training for Peace in Africa (TfP) er et internasjonalt opplærings- og forskningsprogram som finansieres og utføres på oppdrag av Utenriksdepartementet (UD). Programmets hovedmål er å bidra – praktisk og konseptuelt – til lokal kompetanseheving på fagfeltet fredsoperasjoner i Afrika. TfP ble etablert i 1995, med nedslagsfelt primært i SADC-regionen (Southern African Development Community). Etter en positiv, uavhengig evaluering i 2000 ble en ny femårsfase påbegynt i 2001. En ny positiv evaluering i 2004 resulterte i at programmet ble videreført i en tredje fase. I 2005 ble i første rekke Vest-Afrika inkludert. TfP startet da et nært samarbeid med Kofi Annan International Peacekeeping Training Centre (KAIPTC) i Accra, Ghana – som er regionens primære ECOWAS-støttede treningscenter for deltakere i fredsoperasjoner. Videre ble det i 2005 bevilget midler og gitt klarsignal for kartlegging og gradvis utvidelse av virksomheten til andre regioner i Afrika.

Leder Andreas Vogt

Medarbeidere Anja Kristin Bakken, Marit Arntzen Glad, Prisca Sandvik

Studentstipendiat Siri Therese Johansen

Virksomheten – målgrupper

Hovedvirksomheten består i opplæring av sivilt afrikansk personell som skal delta, eller allerede deltar, i fredsbevarende og fredsbyggende operasjoner. Virksomheten omfatter teoretiske så vel som praktiske opplæringskurs. Videre spenner den fra forskning og publisering for videreutvikling av teorier og treningsmodeller innenfor TfPs interesseområder, til policyutvikling i form av seminarer, arbeidsseminarer, konferanser og publisering av policyrapporter. Generelt dekker programmet konflikt-håndtering, fredsbevaring gjennom sivile prosesser og sivilt politi og andre sider ved menneskelig sikkerhet med relevans for fredsoperasjoner. Eksempelvis behandles problemer forbundet med beskyttelse av sivile, flyktninger og barn i

konflikter, kjønnsperspektiver, reform av justis- og sikkerhetssektor, sivil-militært samarbeid, menneskerettigheter og hiv/aids. Programmets opplæringsfunksjon rettes hovedsakelig mot personell tiltenkt sivile eller politifunksjoner i fredsoperasjoner – både i felt og hovedkvarter. I tillegg omfatter aktivitetene opplæring av personer i nasjonale departementer, NGOer, juridisk sektor og i mediene, og inkluderer også noe militært personell.

Partnere

Brorparten av aktivitetene foregår på det afrikanske kontinentet, hvor NUPI i 2005 hadde tre hovedsamarbeidspartnere: de to sørafrikanske instituttene African Centre for Constructive Resolution of Disputes (ACCORD), Institute for Security Studies (ISS) og KAIPTC i Vest-Afrika. TfP er også tilknyttet SAFDEM, en organisasjon som oppdaterer og drifter en database der afrikanere som er opplært gjennom TfP er registrert. Med grunnlag i denne databasen kan SAFDEMs folk oppsøke og anbefale personer for fredsoperasjoner. NUPI har en overordnet strategi- og koordine-

African Standby Force – en flerdimensjonal styrke

TfP spilte i 2005 en viktig rolle i konseptutviklingsfasen for etableringen av en afrikansk beredskapsstyrke – African Standby Force (ASF). Målet med ASF-konseptet er innen 2010 å få ferdigstilt en flerdimensjonal brigade, som inkluderer samkjørte militære, politi- og sivile komponenter i hver av de fem hovedregionene i Afrika. I juni 2005 initierte og arrangerte TfP/NUPI – i samarbeid med KAIPTC i Ghana og ECOWAS-sekretariatet – et arbeidsseminar med fokus på sivile kapasiteter i ECOWAS' bidrag til ASF. Seminaret samlet sivile eksperter fra FN-operasjoner i regionen, eksperter fra KAIPTC og TfP, representanter fra P3-gruppen (USA, Storbritannia og Frankrike) og nøkkelpersoner

fra ECOWAS-sekretariatet. Arbeidsgruppen identifiserte og spesifiserte nødvendige sivile stillinger og arbeidsoppgaver for ECOWAS-brigadens (ECOWAS Standby Force – ESF) sivile komponenter. Videre definerte deltakerne krav til valg, testing og opplæring av sivilt personell for ECOWAS-, AU- og/eller FN-opdrag. Slutt-rapporten fra arbeidsseminaret dokumenterer blant annet mangler i kapasiteter til pågående FN-operasjoner. Den inneholder også anbefalinger fra FNs erfaringer med å rekruttere og utplassere sivilt personell i fredsoperasjoner. Videre la TfP fram et forslag om hvordan man kan opprette en database som inneholder oversikt over ferdig opplært sivilt personell

til bruk i konflikter hvor ASF og/eller ESF er involvert. Forslaget er basert på erfaringer TfP har gjort sammen med databasepartneren SAFDEM i det sørlige Afrika. Rapporten vil bli brukt til å kartlegge og informere om videreutviklingen av ASF.

ringsfunksjon i tillegg til å arbeide med forskning og informasjon.

Virksomhetsområder – fokus i 2005

I 2005 fokuserte TfP særlig på å styrke samarbeidet mellom – og nytteverdien av – TfP og UDs sikkerhets- og utviklingspolitiske prioriteringer vis-à-vis Den afrikanske union (AU) og regionale afrikanske organisasjoners planer om å bedre sivil kompetanse og kapasitet på fagfeltet fredsoperasjoner i Afrika.

Arbeidet ble primært gjennomført på basis av et strategidokument utar-

beidet av Andreas Vogt ved NUPI og påfølgende konsultasjoner med interessenter, som AU- og ECOWAS-sekretariatene. TfP-representanter møtte også ledelsen i flere fredsoperasjoner i Afrika. Erfaringer fra disse konsultasjonene og påfølgende utvikling av policy- og treningsdokumenter og anbefalinger bidro til økt og nyttig opplæring av personell for fredsoperasjoner. Samtidig spilte TfP en nøkkelrolle i utformingen av avtaler om tettere samarbeid mellom TfP, UD, AU og ECOWAS for å nå AUs mål om innen 2010 å opprette en flerdimensjonal afrikansk beredskapsstyrke. Denne – African Standby Force (ASF) – skal

brukes i fredsoperasjoner. (Se tekstboks om ASF over.)

Forskning og publisering

Innenfor rammen av TfP ble det ved NUPI iverksatt forskning på problemstillinger knyttet til beskyttelse av sivile i konflikt- og fredsoperasjonsområder. Målet er primært å dokumentere og analysere i hvilken grad fredsoperasjonene i Liberia og Sudan har klart å beskytte sivile. Forskningsarbeid rundt såkalte DDR-prosesser – avvæpning, demobilisering og reintegrering (eng.: disarmament, demobilisation, reintegration) fortsatte i 2005. Et samarbeid mellom

London School of Economics og TffP/NUPI ble innledet i 2005. Videre avsluttet TffP/NUPI en studie om EUs konflikthåndtering i Great Lakes-regionen. Studien bidro med et nytt og interessant perspektiv på sterke og svake sider ved EUs nye politiske instrumenter, spesielt når det gjelder sammenhengen mellom fredsoperasjoner og bygging av demokratiske institusjoner. NUPI-forskere avsluttet også to studier for TffP som ser på hvordan krigen i Kongo har virket inn på statsmakten i Rwanda og Uganda, og en analyse av nordisk deltakelse i fredsoperasjoner i Afrika. TffP videreførte bokprosjektet om «Unintended Consequences of Peace Operations», i samarbeid med United Nations University og ACCORD (planlagt publisert tidlig i 2006). I tillegg produserte TffP/NUPI, primært ved Andreas Vogt, rapporter og evalueringer om TffPs mandat og framtid. I en av disse evalueres framtidige behov for TffP og Afrika, knyttet til SAFDEM og den generelle nytteverdien av en database for trent sivilt personell i Afrika. En annen utgjør et strategisk dokument som kartlegger Norge og TffPs mandat og nytte.

Opplæring og utdanning

En rekke generelle og spesifikke kurs for trening av sivilt personell til fredsoperasjoner («The Civilian Peacekeeping and Peacebuilding Course») ble gjennomført og videreutviklet i 2005, primært av ACCORD. For å øke nytteverdien av opplæringen avholdt TffP i 2005 flere kurs enn tidligere for personell rett før eller rett etter utplassering i fredsoperasjoner. Kursdeltakerne dro blant annet nytte av etterspurte TffP-produserte spesialmoduler innenfor DDR-prosesser, konflikthåndtering og sivil-militært samarbeid. Opplæringen ble også tilpasset den lokale konteksten i konkrete FN-oppdrag. Spesiellkurs ble for eksempel gjennomført i FN-operasjoner som UNMIL i Liberia og UNMEE i Etiopia og Eritrea. TffP startet i 2005 også et nært samarbeid med OCHA (FNs nødhjelps-koordinator) og dets kursvirksomhet på sivil-militært samarbeid.

TffP har i en årrekke, gjennom et nært og godt samarbeid med norske politimyndigheter, holdt politiopplæringskurs i det sørlige Afrika samt hatt en ordning med å invitere politioffiserer til FN-kurs i Norge. Gjennom bedre kontakt med AU og afrikanske land som bidrar til AU-operasjoner, ble relevansen og nytten av denne opplæringen utvidet og forsterket i 2005. Som et resultat iverksatte TffP, primært gjennom ISS og norske politimyndigheter, flere forkurs for sørafrikanske politistyrker som deltar i AUs fredsstyrke i Darfur, Sudan (eng: AMIS – AU Mission in Sudan).

Policyutvikling og informasjonsarbeid

I tillegg til den årlige konferansen om sikkerhetssituasjonen i Afrika avholdt på NUPI i samarbeid med ISS, samlet NUPI et ekspertpanel til å diskutere temaet FN-reform og implikasjoner for afrikanske fredsoperasjoner. Blant ekspertene var sir Marrack Goulding og general Chieck Oumar Diarra. I samarbeid med NUPIs FN-program og UD avholdt TffP/NUPI også et arbeidsseminar med et kjønnsperspektiv på trening av norsk personell i fredsoperasjoner. Vogt deltok som ekspert, rådgiver og/eller bidragsyter ved diverse seminarer og konferanser i Norge, Europa og Afrika i 2005. Eksempelvis foredro han ved Royal United Services Institute (RUSI) i London om mangelen på sivile eksperter i dagens fredsoperasjoner. Han deltok også som en av to norske ressurspersoner ved International Summit on Democracy, Terrorism and Security i Madrid i mars. Vogt ble dessuten gjenvalgt i hovedstyret til International Association of Peacekeeping Training Centres, hvor han representerer den sivile delen.

Prosjektgruppen for studier av Den persiske golf

Forskningen innenfor prosjektgruppen for studier av Den persiske golf fokuserte i 2005 dels på prosjekter knyttet til Irak, dels på problemstillinger med større regional rekkevidde.

Reidar Vissers bok *Basra, the Failed Gulf State: Separatism and Nationalism in Southern Iraq* ble utgitt av LIT Verlag (Berlin) i oktober. Boken er en videreutvikling av Vissers doktorgradsavhandling og reflekterer nesten ti års forskningsinnsats på Sør-Irak med fokus på spørsmålet om Iraks territorielle integritet. Studien er den første detaljerte analysen som noensinne er publisert om separatisme i Sør-Irak. Problemstillingene som diskuteres i boken, har betydelig relevans for den pågående transisjonsprosessen i Irak.

Visser har også gjort en rekke mindre analyser på oppdrag fra norske næringslivsaktører med interesser i Golfen. Våren 2005 laget han en analyse av regime-stabilitet i Qatar på oppdrag fra Hydro. Studiens fokus ligger på hvordan etnisk kompleksitet og klanstrukturer har stor betydning for regimets evne til å overleve. I studien diskuteres også større

Leder Daniel Heradstveit

Medarbeider Reidar Visser

regionale og internasjonale perspektiver. Høsten 2005 gjorde Visser en analyse av det politiske ståstedet til storayatolla Ali al-Sistani, den fremste sjiamuslimske religiøse lederen i Irak. Studien, som ble utført på oppdrag fra Statoil, består av en kritisk gjennomgang av den dominerende tolkningen av Sistani som en «apolitisk» aktør. Med basis i primærkilder presenteres en alternativ analyse, der Sistanis veksling mellom aktive og passive politiske faser forklares med bakgrunn i hans interesser som religiøs leder for sjiamuslimer også utenfor Irak og hans sterke forsvar av sjiamuslimsk ortodoksi.

I tillegg til Sistani-studien har prosjektgruppen gjennomført et mindre prosjekt på lokalvalgene i Saudi-Arabia – en oppfølging av fjorårets Statoil-finansierte studie av regionale spenninger på den arabiske halvøy.

Forskningsenheten samlet i 2005 all forskning relatert til Sør-Irak på et eget nettsted, som ble lansert i oktober – <http://historiae.org>. Her presenteres løpende analyser av hvordan Sør-Irak blir influert av prosessen med å etablere et nytt demokrati i Irak. Nettstedet har fått stadig flere besøkere, med en topp på over 300 brukere per dag i forbindelse med en del av de siste artiklene. De fleste brukerne befinner seg i USA og Storbritannia, men også i Midtøsten.

Daniel Heradstveit tilbrakte det akademiske året 2004–2005 som gjesteforsker i Paris med støtte fra Maison des sciences de l'homme. Mye av tiden ble brukt på å utvikle en forelesningsserie om demokratisering i Midtøsten, som han høsten 2005 la fram på et seminar ved Syracuse University i USA. Der var Heradstveit gjesteprofessor fram til jul. Utover den regulære forelesningsvirksomheten har Heradstveit også presentert sin forskning som innbudt foreleser ved Harvard University, Stanford University, University of Utah og Cornell University – institusjoner som har spesielt sterke tradisjoner innenfor

Midtøsten-studier. Han har dessuten lagt fram en kritisk analyse av Oslo-prosessen og de arabisk-israelske fredsforhandlingene for et stort publikum på American-Scandinavian Foundation i New York (oktober). Mot slutten av semesteret arrangerte Heradstveit et større symposium på temaet «Hindere for demokratisering i Midtøsten», som nylig har vært et sentralt tema i hans analyser av Iran og Aserbajdsjan. Studenter på Syracuse presenterte her innlegg med en geografisk spennvidde fra Bangladesh til Algerie (<http://sites.maxwell.syr.edu/obstacles/>).

Informasjonsavdelingen og formidlingen ved NUPI

Informasjon er ett av NUPIs to hovedformål, slik det har vært helt siden etableringen i 1959. NUPI er et forskningsinstitutt, men har også et særlig nasjonalt ansvar for å formidle forskningsresultater og forskningsbasert informasjon. På brukersiden strekker spennvidden seg fra andre forskergrupper via departementer og næringsliv til allmennheten. Forskerstaben ved NUPI har et eget ansvar for å formidle sin forskning, blant annet gjennom publisering, mediedeltakelse, seminardeltakelse, undervisning og veiledning ved universiteter og høyskoler.

Informasjonsavdelingen støtter opp om forskningsvirksomheten, men initierer og iverksetter også egne tiltak i skjæringspunktet mellom forskning og informasjon. Informasjonsavdelingen forestår NUPIs forlagsvirksomhet, seminarer, bibliotek tjenester, mediekontakt og skolerettede virksomhet samt har ansvaret for NUPIs nettsted. NUPI er et viktig senter for fortsatt publisering på norsk i tidsskrifter.

Leder Ivar Windheim

Medarbeidere Ole Dahl-Gulliksen, Torill Egge Grung, Tore Gustavsson, Hazel Henriksen, Dagfrid Hermansen, Liv Høivik, Helene Revhaug, Jan Risvik, Vibeke L. Sand.

Sivilarbeidere Jan-Erik Skretteberg, Haakon Gunnerud, Einar Wigen og Jonatan Vatn

Medie- og samfunnskontakt

En betydelig del av NUPIs virksomhet dreier seg om å bidra med informasjon til nyhetsmediene og allmennheten. Når store internasjonale begivenheter eller kriser finner sted, er NUPI-medarbeiderne sterkt til stede med analyser og kommentarer både i aviser og etermedier og som foredragsholdere. I 2005 var etterspørselen blant annet fremdeles preget av hendelsene i Irak, FN-reform, terrorismespørsmål og ikkespredning.

Ikke alle internasjonale hendelser og fenomener er like spektakulære og

ikke all kunnskap er like etterspurt. Et bærende element i NUPIs informasjonsstrategi er ønsket om å skape interesse også for de problemstillingene som ikke til enhver tid står høyest på nyhetsmedienes dagsorden.

NUPIs nettsted, www.nupi.no, fortsetter å være godt besøkt og er en stadig viktigere del av instituttets kontakt med omverdenen. Om lag 1000 besøkende daglig vitner om at den store mengden informasjon som nettstedet tilbyr, verdsettes av brukere og samarbeidspartnere. Via en temabasert meny gis brukerne god tilgang til både fulltekstpublikasjoner, prosjektbeskrivelser og relevant forskningskompetanse på aktuelle temaer. I tillegg finnes det alltid oppdatert informasjon om instituttets omfattende seminarvirksomhet og om tidsskriftporteføljen. NUPI bestreber seg på å ha et tospråklig nettsted. Webredaktør i 2005 var Helene Revhaug.

NUPIs nyhetsbrev *NUPIInfo* inneholder de viktigste nyhetene om forskning og andre aktiviteter ved instituttet og går til et bredt utvalg av NUPIs brukere.

Det publiseres på papir og nett tre–fire ganger i året.

Sammen med ni andre institutter som forsker på internasjonale forhold, samarbeider NUPI i et nettverk om databasen NINFO – Norsk forskning på internasjonale forhold. *ninfo.no* er en kompetansedatabase der brukeren lett kan finne fram til eksperter på ulike spørsmål innenfor internasjonal politikk. *ninfo.no* er etablert for å gjøre veien kortere mellom forskere og viktige brukere, som journalister og beslutningstakere.

Publikasjoner

Bøker og rapporter

Hvert år utgis en rekke publikasjoner på NUPI-forlaget, i tillegg til de faste tidsskriftene (omtales under). I 2005 ble det utgitt til sammen 20 bøker og notater på NUPI. I tillegg til tidsskriftredaktørene og informasjonssjefen, som er NUPI-forlagets forlagssjef, er tre årsverk involvert i NUPIs publikasjonsvirksomhet. Ole Dahl-Gulliksen og Liv Høivik er formgivere, mens Jan Risvik er redaksjonssekretær.

Tidsskrifter

Internasjonal politikk er det ledende skandinaviskspråklige tidsskriftet på sitt felt og henvender seg så vel til den interesserte legmann som til akademikere. Feltet som tidsskriftet søker å dekke, er i enorm forandring. På stadig flere områder blir fenomener som før ble sett på som nasjonale, utformet i samspill med prosesser som strekker seg utover nasjonale grenser. *Internasjonal politikk* søker å være helt i front med å utforske denne dynamikken, samtidig som mer tradisjonelle spørsmål blir grundig dekket.

I 2005 behandlet tidsskriftet bl.a. ikkespredning i en ny tid, evaluering av konfliktløsning i Afrika, fredstankens plass i norsk utenrikspolitisk diskurs, oljepolitikk og utenrikspolitikk, 100-årsjubileet, Irak-krigen og global jihadisme, Saudi-Arabia, Angola og krigene

i Kongo, bosetterne på Vestbredden og i Øst-Jerusalem. Egne spalter for aktuelt, debatt og nye bøker bidrar til å gi et godt bilde av hva «som rører seg» både i norsk og internasjonal utenrikspolitisk debatt. *Internasjonal politikk* er et fagfellevurdert kvartalstidsskrift med Birgitte Kjos Fonn som redaktør.

Forum for Development Studies har i årtier vært Norges ledende tidsskrift innenfor utviklingsforskning. Artiklene i tidsskriftet er fagfellevurdert. I senere år har det vært arbeidet for – ut fra en base i Oslo – å nå bredere ut internasjonalt, især til nordiske miljøer. Målet er å forbedre kvaliteten på norsk og nordisk forskning på utvikling, nord-sør-forhold og bistand. Sentrale artikler i 2005 omhandlet FN's betydning for sosial og økonomisk utvikling, den idémessige utviklingen av FN, jord- og eieomsrettigheter, biologisk mangfold og perspektivskifte. *Forum* fungerer også som et forum for debatt. Det kommer ut med to numre årlig og utgis av NUPI i samarbeid med Norsk Forening for Utviklingsforskning. Redaktør er Olav Stokke.

Nordisk Østforum er det eneste skandinaviskspråklige tidsskriftet på feltet Russland- og Øst-Europa-studier. Det har abonnenter i alle nordiske land. Tidsskriftet omhandlet i 2005 blant annet historiens innvirkning på russisk utenrikspolitikk og hvilken plass Russland skal ha i det internasjonale samfunn, menneskerettighetsbrudd i Tsjetsjenia og historieproduksjon i flere østeuropeiske land. Fra og med nr. 2 – 2005 er *Nordisk Østforum* et fagfellevurdert kvartalstidsskrift med Helge Blakkisrud som redaktør.

Hvor bender det? (HHD) er en artikkelserie som kommer 24 ganger i året med artikler om internasjonale spørsmål i konsentrert og pedagogisk tilrettelagt form. I 2005 omhandlet *HHD* temaer som Nobels fredspris, internasjonal terrorisme, Kosovos status, Libanon, folkeavstemning i Irak, G8-toppmøtet, håndvåpen og utviklingsstrev, FN ved et veiskille, EU med grunnlovs- og

budsjettkrise, norsk politikk i nordområdene, genmodifisert mat, amerikansk militærmakt eller avmakt, Russland og demokrati, Elfenbenskysten, USA etter presidentvalget, flodbølgekatastrofen i Asia, «den oransje revolusjonen» i Ukraina, selvstyrekrav i Kina.

HHD er en hjørnestein i NUPIs allmennrettede publisering. På *nupi.no* ligger arbeidsoppgaver og nyttige lenker i tilknytning til hvert tema. Årgangene kommer på nett med et etterslep på ett år. *HHD*-redaktør er Ivar Windheim.

Seminarer

NUPI forestår en utstrakt seminarvirksomhet. Instituttet arrangerte i 2005 70 større og mindre seminarer innenfor alle NUPIs fagfelter, herunder 12 konferanser av minst en dags varighet. Flere av seminarene var samarbeidsprosjekter med andre forskningsinstitutter, Utenriksdepartementet eller andre.

NUPI-seminarene spenner fra de mindre og teoritunge, som først og fremst er beregnet på spesielle fagmiljøer, til de store seminarer med bred appell og stort publikumsoppmøte. Temaene spente fra Sudan via masseeødeleggelsesvåpen og terrorisme til innblikk i norsk utenrikspolitikk ved et eventuelt regjeringsskifte og den pågående utviklingsrunden i WTO. Ivar Windheim, Liv Høivik og Vibeke L. Sand var seminaransvarlige i 2005.

Skolerettet virksomhet

En av NUPIs nasjonale oppgaver er å lage undervisningsmateriell og holde kurs for samfunnsfagelever i videregående skole. I faget samfunnskunnskap er internasjonal politikk en sentral komponent på tredje trinn. Da skal elevene ut i «det praktiske liv», blant annet til det «utenrikspolitiske Norge», som i tillegg til NUPI gjerne omfatter besøk i Stortinget og Utenriksdepartementet.

I 2005 besøkte 16 skoleklasser NUPI og ble da foredratt for over temaer som det globale konfliktbildet, FN i krise og trusselbildet sett fra ulike regioner. Selve grunnpilaren i den skolerettede virksomheten er imidlertid artikkelserien *HHD* (se under denne).

Den temabaserte venstremenyen på *nupi.no* er en annen viktig innfallspurt for allmennhet og skoleverk til informasjon om internasjonale forhold. Brukere kan der raskt få tilgang til en rekke dokumenter som er lenket opp til sentrale nøkkelord i internasjonal politikk. Skoleansvarlig er Ivar Windheim.

Interninformasjon

God interninformasjon er sentralt i arbeidet med å skape en velfungerende og slagkraftig utadrettet organisasjon. På NUPI er intranettet ett av flere virkemidler for å skape en god intern kommunikasjon. NUPIs intranett inne-

holder alt fra nyhetssider som oppdateres løpende, til informasjon om administrative og økonomiske rutiner, elektroniske maler og brukerhåndbøker for dataprogrammer samt NUPIs personalhåndbok. Intranettet er dessuten en meget viktig kanal for inngående informasjon – der finner ansatte oversikt over andre institusjoners invitasjoner og utlysninger. I 2005 ble NUPIs medieklipp gjort tilgjengelig for alle ansatte på intranettet. Vibeke L. Sand er intranettredaktør.

Biblioteket

NUPIs bibliotek er et spesialbibliotek for internasjonal politikk og beslektede emner og tjener som ressurscenter for litteratur og dokumentasjon. Dette gir godt grunnlag for både forskningen og informasjonsvirksomheten ved instituttet. Godt over en tredel av henvendelsene i 2005 kom fra eksterne brukere. Bibliotekets database inneholder rundt 75 000 innførsler, hvorav to tredeler er tidsskriftartikler. Basen er tilgjengelig på *nupi.no*, og er et svært nyttig instrument for mange brukere, både norske og utenlandske. NUPI-biblioteket har 27 000 bøker, 400 tidsskrifter og 40 aviser. Bibliotekets sider på NUPIs intranett inneholder flere nyttige internasjonale databaser og tilgang til svært mange elektroniske publikasjoner.

Bibliotekleder er Dagfrid Hermansen, øvrige bibliotekarer er Tore Gustavsson og Hazel Henriksen, til sammen 2,6 årsverk. Sivilarbeider har vært Einar Wiggen.

Administrasjonsavdelingen

Administrasjonsavdelingen

NUPIs administrasjon har ansvaret for institusjonens økonomi, drift og personalarbeid. Administrasjonen har til oppgave å

- utvikle og tilrettelegge gode rutiner for økonomistyring
- sørge for at lokaler, IT-systemer og administrative rutiner er hensiktsmessige og organisert slik at arbeidet blir mest mulig effektivt, og at arbeidsmiljøet blir godt
- utvikle gode personaladministrative rutiner i tråd med lov- og avtaleverk.

Aktiviteter i 2005

Følgende oppgaver har preget arbeidet i rapporteringsåret:

Lokaler

2005 er andre året instituttet har holdt til på C.J.Hambros plass, og virksomheten er nå vel etablert i bygget. Lokalene fungerer i hovedsak godt både med tanke på instituttets ansatte og dets brukere. Det har imidlertid dukket opp noen utfordringer knyttet til ventila-

Leder Frode Løvik

Medarbeidere Jonny Andreassen, Anja K. Bakken, Berit I. Grønnestad, Elin O. Demiraslan, Liv Høivik, Sølvi H. Røen, Jack Skarsjø, Kristoffer Tjærnås

sjonsanlegg og luftkvalitet som det har vært gjennomført tiltak for å rette på i løpet av året.

IT

Sikkerhet har stått i fokus for IT-enheten i 2005. I tillegg er serverparken blitt oppgradert for å sikre stabil drift og bedre kapasitet for instituttets IT-nettverk. Det har også vært arbeidet for å bedre funksjonaliteten til instituttets hjemmesider.

Regnskap etter periodiseringsprinsippet

NUPI har som en av ti pilotvirksomheter testet ut bruk av periodiseringsprinsippet i regnskapsføringen i 2005. Det har medført en fullstendig gjennomgang av kontoplan, regnskapsrutiner, regnskapsrapportering, regnskapsopstilling og tilhørende dokumentasjon.

Det er utarbeidet og dokumentert en ny åpningsbalanse per 01.01.05, og foretatt en gjennomgang av rutiner for periodisering av inntekter og kostnader. Det er også startet et arbeid med å utvikle og bedre styringsinformasjonen fra regnskapet. Regnskapet for 2005 presenteres i tråd med de standarder og føringer som er gitt for pilotvirksomhetene.

Helse, miljø og sikkerhet [HMS]

Arbeidet med HMS er fulgt opp i 2005 i tråd med gjeldende planer. Ved interne flyttinger og nyansettelser fokuseres det på ergonomiske tilpasninger av arbeidsplasser. Luftkvaliteten i lokalene er også fulgt opp med nye målinger. Høsten 2005 ble det i samarbeid med Oslo HMS-senter gjennomført en helse- og

arbeidsmiljøundersøkelse ved instituttet. Denne bekreftet at arbeidsmiljøet ved NUPI er godt, samtidig som den pekte på noen felter som må følges opp i 2006.

I instituttets medbestemmelsesutvalg har en også fokusert på det psykososiale miljøet, i tillegg til det fysiske arbeidsmiljøet, og her sett nærmere på stimulerende tiltak for å bedre dette.

NUPI er en såkalt IA-bedrift og har i lengre tid arbeidet for å redusere sykefraværet. I 2005 har en langt på vei lykket med dette. Det legemeldte sykefraværet i perioden 01.10.04–31.09.05 var i snitt på 2,8 %, godt under målsetningen på 4,0 %.

Den øvrige NUPI-administrasjonen har i rapporteringsperioden hatt fokus på ivaretagelse av løpende arbeidsoppgaver, noe som utgjør brorparten av avdelingens aktiviteter.

Økonomi og personale

Instituttets økonomi fortsatte i 2005 den positive utviklingen fra 2004. Et overskudd på kr. 884.968 har bidratt til å øke instituttets virksomhetskapital til kr. 3.009.947.

Det ble i 2005 utført 64,9 årsverk ved instituttet, som er en reduksjon sammenliknet med fjoråret. Reduksjonen skyldes avgang i forskerstaben. Årsverkene fordeler seg på 35,1 forskerårsverk og 19,2 knyttet til informasjon, bibliotek og administrasjon. Videre sto studentstipendiater og sivilarbeidere for henholdsvis 7,7 og 2,9 årsverk. Antall årsverk utført av henholdsvis kvinner og menn var 25,5 og 39,4, mot 28,4 og 43,6 i fjor.

I tillegg til disse årsverkene er det utført 1,5 årsverk av hospitanter og stipendiater lønnet av annen arbeidsgiver. 1,0 av disse ble utført av kvinner.

Etter flere år med stabil størrelse på personalet, har vi hatt noe avgang i forskerstaben i løpet av 2005. Det er foretatt noen nye rekrutteringer for å rette på dette i løpet av året. Dette arbeidet fortsettes inn i 2006.

Konferanser og seminarer 2005

Januar

13.-15.01: **Sudanese Women and the Peace Process. Priorities and Recommendations for Women's Inclusion and Empowerment**

Programme:

13.01: Arrival of Sudanese Participants
 Welcoming reception by the Norwegian Ministry of Foreign Affairs and NUPI
 Dinner hosted by Steffen Kongstad, Deputy Dir. General, Norwegian Ministry of Foreign Affairs

14.01: *Opening session*

Welcome, Hilde Frafjord Johnson, Minister of International Development
Women in Peace Process, Kari Karamé, NUPI
Presentations of south Sudanese women's priorities for the peace process, their inclusion and empowerment

Discussions

Dinner hosted by Hilde Frafjord Johnson, Minister of International Development
 Initiated by the Norwegian Ministry of Foreign Affairs and arranged and facilitated by NUPI.
 Voksenåsen, Oslo

21.01: **NUPI Theory Seminar: American Unipolar Security Logic: Consequences for Norway**

Anders Kjølberg, Norwegian Defence Research Establishment

26.01: **Political Islam**

Programme:

Welcome, Helge Blakkisrud, NUPI
Political Islam as a Phenomenon, Professor Bjørn Olav Utvik, UiO
Political Islam in Egypt and Algeria, Dr Hugh Robert, Director, North Africa Project, International Crisis Group
Political Islam in Iraq, Dr Brynjar Lia, Norwegian Defence Research

Establishment

Political Islam in Chechnya and Uzbekistan, Dr Aleksey Malashenko, Carnegie Endowment for International Peace, Moscow
Panel Discussion, Chair: Julie Wilhelmsen
Summing up, Geir Skogseth, Country of Origin Information Centre
 One-day conference, NUPI.
 The Centre for Russian Studies, NUPI, and the Country of Origin Information (Landinfo)

February

02.02: **Azerbaijan under a New Aliiev: Regime Stability and Prospects for Democratization**

Ali Kerimli, Chairman of the Reform Faction of the Azerbaijani Popular Front

04.02: **NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series: The European Union as a Normative Power**

Ian Manners, Malmö University College

08.02: **Ukraine after the Orange Revolution**

Programme:

Introductory Remarks
 Bjørn Engesland, Secretary-General, The Norwegian Helsinki Committee
An Insider's View on the Orange Revolution: What Prospects for Success?
 Ihor Ostash, Deputy Chairman of the Committee on Foreign Affairs, the Verkhovna Rada
The Process of «De-Kuchmaisation»
 Yevhen Zakharov, Chairman of the Kharkiv Human Rights Group
The Human Rights Challenges
 Aaron Rhodes, Executive Director, The International Helsinki Federation for Human Rights

Summing Up: What Now?

Dr. Tor Bukkvoll, Senior Researcher, Norwegian Defence Research Establishment
 Chair: Berit Lindeman, The Norwegian Helsinki Committee
 Organised by the Centre for Russian Studies, NUPI, and the Norwegian Helsinki Committee

09.02: **Nordic Peace Support Operations in a New Era?**

Welcome, Eli Stamnes, Co-ordinator of the Working Group on Peace Support Operations
Panel 1: Theoretical Approaches to Peace Support Operations
Entrenching the Idea of Conflict Prevention in the Swedish Discourse on Peace Support Operations
 Annika Björkdahl, Department of Political Science, University of Lund
Nordic Peace Support Operations from a Foreign Policy Perspective
 Timo Kivimäki, Nordic Institute of Asian Studies (NIAS), Copenhagen
A Critical Security Studies Perspective on Peace Support Operations: The UN in Macedonia
 Eli Stamnes, NUPI

Panel 2: Nordic Peace Support Operations in Practice
Track Record of the Nordic Countries from 1991-1999
 Andreas Andersson, Department of Political Science, University of Umeå
Military Implications of Participation in Peace Support Operations for Small Countries. The Case of Norway
 Torunn Laugen Haaland, Norwegian Institute for Defence Studies (IFS), Oslo
The Nordic Countries and Peace Support Operations in Africa
 Ståle Ulriksen, NUPI

- Still 'Punching Above their Weight? Nordic Peace Support Operations Co-operation after the Cold War*
Peter Viggo Jacobsen, Danish Institute for International Studies (DIIS), Copenhagen
- Panel 3: Peace Support Operations after Iraq*
Military Implications of the War in Iraq: Integrating High and Low Intensity War
Sten Rynning and Jens Ringsmose, Department of Political Science and Public Management, University of Southern Denmark, Odense
- Contemporary Military Operations: A Threat to Independent Humanitarian Space?*
Turid Læg Reid, Former Senior IDP Advisor to the UN Humanitarian Coordinator for Iraq in Baghdad
- Post-Conflict Institutionbuilding and Ethnic Divisions*
Sven Gunnar Simonsen, International Peace Research Institute, Oslo (PRIO)
- From Peacebuilding to Statebuilding*
Annika Björkdahl, Department of Political Science, University of Lund
- Concluding Remarks*
Torunn Lise Tryggestad, Acting Director, Department of International Politics, NUPI
- One-day conference, Håndverkeren Kurs- og Konferansesenter. Organised by NUPI and The Working Group on Peace Support Operations
- 15.02: Estonia as an EU member**
Juhan Parts, Prime Minister of Estonia
Organised by NUPI and The Embassy of Estonia.
Venue: The Norwegian Nobel Institute
- 16.02: Transformasjon på norsk – Hærens transformasjons- og doktrinekommando (TRADOK)**
Orientering av Brigader Robert Mood (sjef for TRADOK) i samarbeid med oberst Aril Brandvik og major Anders Bergsmo
- 18.02: NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series: *Wendt and Transatlantic Relations: Theory Meets Practice***
Professor John Peterson, University of Edinburgh
- 25.02: NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series: *Bush's Second Term: Prospects for the Atlantic Partnership***
Professor Charles Kupchan, Council of Foreign Affairs
- Mars**
- 03.-04.03: Managing Nuclear Stockpiles in the 21st Century**
Opening Session
Chair: Paul Chaffey, Chairman of the Board, the Norwegian Institute of International Affairs
Opening Address: State Secretary Kim Traavik, Norwegian Ministry of Foreign Affairs
Keynote Address: Nuclear Material into the 21st Century, Dr. Hans Blix, Chairman of the Weapons of Mass Destruction Commission
- Session One: Understanding the Stockpile Challenges*
Chair: Dr. Ole Harbitz, Director, Norwegian Radiation Protection Authority
Defining 'Stocks'
Dr. Frank von Hippel, Program on Science & Global Security, Princeton University
Stocks and States' Nuclear Policies
Dr. Christophe Carle, Deputy Director, UN Institute for Disarmament Research, Geneva
Discussion
Session Two: Reducing the Threats from Existing Stockpiles
Chair: Ambassador Roald Næss, Norwegian Ministry of Foreign Affairs
Controlling Existing Stocks
Dr. William Potter, Director, Center for Nonproliferation Studies, Monterey
Eliminating Existing Stocks
Dr. Friedrich Steinhäusler, Professor, Department of Physics and Biophysics, University of Salzburg
- Discussion*
Session Three: International Efforts to Stem the Proliferation of Nuclear Material
Chair: Alyson J.K. Bailes, Director, Stockholm International Peace Research Institute, Member of the Weapons of Mass Destruction Commission
Nuclear Material Security and Multilateral Agreements
Dr. Stephan Klement, European Council Secretariat
- «NPT or CTR?» – Gains and Losses for Stockpile Security*
Lars van Dassen, Director, Swedish Nuclear Non-Proliferation Assistance Programme, and Dr. Morten Bremer Mærli, NUPI
Discussion
- Session Four: Nuclear Material Verification*
Chair: Dr. Christophe Carle, Deputy Director, UN Institute for Disarmament Research, Geneva
Technologies and Techniques for Nuclear Material Verification
Dr. Frank von Hippel, Program on Science & Global Security, Princeton University
The Verifiability of a Fissile Material Cut-Off Treaty
Ole Reistad and Marius Bjørningstad, Norwegian Radiation Protection Authority
Discussion
- Session Five: Optimal Nuclear Material Management*
Chair: Dr. William C. Potter, Director, Center for Nonproliferation Studies, Monterey
The Role of Nuclear Material Transparency
Dr. Annette Schaper, Peace Research Institute Frankfurt
Obstacles to Optimal Nuclear Material Management
Dr. Alexander Nikitin, Director, Center for Political and International Studies, Moscow
Nuclear Material Security Culture: The Case of Russia
Dr. Igor Khripunov, Associate Director, Center for International Trade and Security, University of Georgia
Discussion
- Session Six (concluding): Assessing the Stockpile Options*
Chair: Ambassador Henrik Salander, Secretary-General, Weapons of Mass Destruction Commission
Principles for Nuclear Material Management
Dr. William Walker, Professor, Head of School of International Relations, University of St Andrews
The 2005 Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons
Rüdiger Lüdeking, Director, Nuclear Arms Control and Non-Proliferation, Federal Foreign Office, Germany

- Concluding Remarks*
Dr. Morten Bremer Mærli,
Norwegian Institute of
International Affairs
- 18.03:** **Nepal: Responding to the Royal Coup**
In collaboration with the
International Crisis Group
Speaker: Robert Templer, Crisis
Group Director of the Asia
Programme
Chair: Thorvald Stoltenberg
- April**
- 01.04:** **NUPI Theory Seminar: US Hegemony and China**
Øystein Tunsjø, University of
Wales at Aberystwyth
- 07.–08.04:** **Exploring Religious NGOs Role, Relations and Impact in Development**
Two-day conference,
Håndverkeren Kurs- og
konferansesenter. In co-operation
with Institute of Development
Studies, University of Bergen
- 10.04:** **Women's Rights and Leadership in Post-Conflict Sudan**
Symposium hosted by the
Ministry of Foreign Affairs
of Norway. Co-organised by
the Norwegian Institute of
International Affairs and United
Nations Development Fund for
Women (UNIFEM)
Opening: Ms Hilde F. Johnson
and Dr Noeleen Heyzer, Executive
Director, UNIFEM
*Presentations of key issues for women
in the JAM*
*Plenary discussion for Sudanese
delegates*
Chair: Kari Karamé, NUPI
*Building women's leadership and
strengthening women's organization
for post-conflict – A synthesis*
Chair: Nyaradzai Gumbonzvanda,
UNIFEM
Venue: The Red Cross Conference
Centre
- 12.04:** **The Global Search for Peace and Turkey's Contribution**
H.E. Recep Tayyip Erdogan,
Prime Minister of Turkey
Venue: The Norwegian Nobel
Institute
- 13.04:** **Peace in the Sudan: From Words to Action**
Speakers:
Hilde F. Johnson, Ministry of
- International Development
Dr. Asyed al Khatip,
Representative of the Government
of Sudan
Pa'gan Amum, Sudan People's
Liberation Movement
NUPI in cooperation with the
Ministry of Foreign Affairs
Venue: Håndverkeren Kurs- og
konferansesenter
- 15.04:** **World Peace – Unreachable Illusion or Reality within Reach**
H.E. Stepjan Mesic, President of
the Republic of Croatia
Venue: Hotel Continental, Room
Four Seasons
- 20.04:** **Responsibility to Protect**
Jennifer Welsh, Researcher,
University of Oxford
- 20.04:** **European Integration – Poland's View**
H.E. Marek Belka, Prime Minister
of the Republic of Poland
Venue: The Norwegian Nobel
Institute
- 27.04:** **Keeping Weapons of Mass Destruction Out of the Hands of Terrorists**
Michael Levi, King's College,
London
NUPI in cooperation with the
Norwegian Atlantic Committee
- 29.04:** **NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series: Insecurity of the European Community of Values**
J. Peter Burgess, PRIO
- Mai**
- 13.05:** **NUPI Theory Seminar: Taking Religion Seriously: Collective Identity Formation and the Nation-State**
Benjamin de Carvalho, NUPI and
University of Cambridge
- 20.05:** **NUPI Theory Seminar: Can EU be a Superpower?**
Mark Katz, George Mason
University
- 23.05:** **Utviklingen i Irak: Shiaenes rolle for islamsk reform**
Ayyad Jamal Ad-Din
- 25.05:** **Africa Day: Enhancing Africa's Global Standing: Perspectives**
Guest Speaker: Dr Eddy Maloka,
CEO of the Africa Institute, South
Africa
- Venue: The Norwegian Nobel
Institute
- 27.05:** **NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series: Europe as an Ethical Power: Norms and Interests in European Foreign Policy**
Lisbeth Aggestam, Swedish
Institute of International Affairs
- 30.–31.05:** **Conference on Integrated Missions**
In co-operation with the
Norwegian Ministry of Foreign
Affairs.
Conference Day 1, 30 May
Moderator: Mr Steffen Kongstad,
Deputy Director General,
Ministry of Foreign Affairs
Rapporteur: Ms Kari Osland,
Researcher, Norwegian Institute of
International Affairs
- Session I: Introductions*
Welcoming Address
Mr Sverre Lodgaard, Director,
NUPI
Opening Address
State Secretary Vidar Helgesen,
the Norwegian Ministry of
Foreign Affairs (MFA)
Key Note Address
Ms. Margareta Wahlström,
Deputy Emergency Relief
Coordinator, UN Office for the
Coordination of Humanitarian
Affairs (OCHA)
Key Note Address
Dr. Kathleen Cravero, Head of
the UNDP Bureau for Conflict
Prevention and Recovery (BCPR)
on behalf of the United Nations
Development Group (UNDG)
*Presentation of the UNDG/
ECHA report – Findings and
recommendations*
Espen Barth Eide, NUPI
*An ICRC Perspective on Integrated
Missions*
Dr. Jacques Forster, Vice President
of the International Committee of
the Red Cross (ICRC)
Key Note Address
David Harland, Chief, Best
Practices Unit, The United
Nations Department of
Peacekeeping Operations (DPKO)
- Session II: Thematic Discussions*
*Integrated Missions in Practice:
Perspectives from the Field*
Chair: Alan Doss, Deputy
Special Representative of the
Secretary General, United Nations

Operation in Côte d'Ivoire (UNOCI)
Mr Ross Mountain, Deputy Special Representative, UN Mission to the Democratic Republic of the Congo (MONUC)
Ed Schenkenberg, International Council for Voluntary Agencies (ICVA)
General Daniel Opande, Former Force Commander, United Nations Missions to Liberia (UNMIL)
Mr Anne Willem Bijleveld, Director, Division for External Relations, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

Discussion

Strategic Policy Perspectives of Integrated Missions
Chair: Professor Antonia Chayes, Fletcher School of Law and Diplomacy, Tufts University
David Harland, Department of Peacekeeping Operations (DPKO)
Mark Bowden, Chief, Policy Development and Studies Branch, OCHA representative
Afshan Khan, Deputy Director, Office of Emergency Programmes, United Nations Children Fund (UNICEF)
Ahmed Rhazaoui, DSRSG and Director of United Nations Office in West Africa (UNOWA)

Discussion

Panel Discussion – How to Reconcile Different Mandates and Objectives in Integrated Missions?

Chair: Ambassador Lena Sundh, Advisor on Conflict Prevention and Management, Department of Global Security, Swedish Ministry of Foreign Affairs

Ms Margareta Wahlström, OCHA
Dr Kathleen Cravero, UNDG
Dr Jacques Forster, ICRC
Mr Jean-Jacques Graisse, WFP
Mr Espen Barth Eide, NUPI

Discussion

Conference Day 2, 31 May
Moderator: Espen Barth Eide, Director of Department of International Affairs, NUPI
Rapporteur: Kari Osland, Researcher, NUPI

Session III: Breakaway Sessions
Plenary: Introducing methodology for breakaway sessions.

Parallel breakaway sessions I
Mission Planning and Design
Facilitator: Alan Doss, Deputy Special Representative of the Secretary General, United Nations Operation in Côte d'Ivoire(UNOCI)
Rapporteur: Elissa Golberg, Deputy Director, Humanitarian Affairs, Foreign Affairs, Canada

Funding and Resource Management
Facilitator: Alison V. Gillies, Advisor, World Bank
Rapporteur: Gjermund Sæther, Adviser, Norwegian MFA

Transition and Development as Key Objectives
Facilitator: J. Victor Angelo, Deputy Special Representative of the Secretary General, United Nations Assistance Mission in Sierra Leone (UNAMSIL)
Rapporteur: Festus Aboagye, Institute for Security Studies (ISS)

Humanitarian Space
Facilitator: Jonas Gahr Støre, Secretary General, Norwegian Red Cross
Rapporteur: Adele Harmer, Overseas Development Institute (ODI)

Plenary: Reports from breakaway sessions I

Parallel breakaway sessions II
Leadership and Accountability
Facilitator: David Nabarro, Representative of the Director General, Head of Health Action in Crises, WHO.
Rapporteur: Comfort Lamptey, Gender Advisor, DPKO

Outreach to Host Governments and Civil Society
Facilitator: Robert Rubinstein, Syracuse University
Rapporteur: Cedric de Coning, African Centre for the Constructive Resolution of Disputes, ACCORD
Security Sector Reform and DD&R – How to Implement a 'Multi-Sectoral' Approach
Facilitator: Spyros Demetriou, DDR and Armed Violence Reduction Adviser, Bureau for Crisis Prevention and Recovery (BCPR)
Rapporteur: Annika Hansen, Norwegian Defence Research Establishment (FFI)

Transitional Justice and Human Rights in Integrated Missions
Facilitator: Ameerah Haq, Deputy Special Representative of the Secretary General (DSRSG), UNAMA
Rapporteur: Josephine Hutton, Country Programme Manager, OXFAM Liberia

Session IV: Summing Up
Plenary: Reports from breakaway sessions II

Panel/plenary debate – Discussion of Recommendations and Possible Follow-Up
Chair: Larry Minear, Senior Researcher, Tufts University
DSRSG Ibrahim D. Fall, United Nations Operation in Burundi (ONUB)
Dr. Francis Kai-Kai, National Director, Development Assistance Coordinating Office, Sierra Leone
DSRSG Ameerah Haq, United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA)
Nina Lahoud, Special Adviser, United Nations Development Fund for Women (UNIFEM)
DSRSG Alan Doss, United Nations Operation in Côte d'Ivoire(UNOCI)

Closing by State Secretary Vidar Helgesen

- Juni**
- 06.06: Trenger Norge nye kamplø og i så fall hvilket skal vi velge?**
Generalmajor Stein Erik Nodeland, Luftforsvaret; Paul Narum, Direktør, FFI; Kjell Dragnes, journalist, Aftenposten og Per Christian Kraft, Militærstipendiat, NUPI
- 06.06: Turkmenistan: Not an Orange Revolution but a Regional**
NUPI in collaboration with the Norwegian Helsinki Committee
- 06.06: Freden, oljen og nasjonen**
Lanseringsseminar IP nr. 2-3, 2005
- 14.06: Maritime Security in Southeast Asia**
NUPI and Institute for Defence and Strategic Studies (IDSS), Singapore
The Institute for Defence and Strategic Studies (IDSS) in Singapore and NUPI are presently pursuing a joint research project on maritime security in

Southeast Asia. Conference held in connection with the visit of scholars from IDSS.

Welcome, Mr. Jørg Willy Bronebakk, Deputy Secretary General for Political Affairs, Norwegian Ministry of Foreign Affairs
Maritime Disputes in the South China Sea
 Dr. Ralf Emmers, IDSS
The Problem of Piracy, Associate Research Fellow
 Catherine Zara Raymond, IDSS
The Promise of International Regimes
 Senior Fellow and Adviser Sam Bateman
 Venue: Lysebu Conference Centre

August

18.08:

UN Reforms, Initiatives and Capabilities: Implications for African Peacekeeping/Peace-building Efforts

An Expert Panel Discussion
Opening remarks, Andreas Vogt, Director Training for Peace Programme, NUPI
Global Trends
Whither the UN?, Sir Marrack Goulding, Warden, St Anthony's College, Oxford University
Integrated Missions: implications on the ground, Espen Barth Eide, NUPI
Implications for Africa
The Role of NEPAD towards Peace and Security in Africa, Vasu Gounden, ACCORD
The African Stand-by Force Initiative: status and future, Dr. Jakkie Cilliers, ISS
The Status of ECOWAS? Peace and Security Mechanism, General Cheick Oumar Diarra, Deputy Executive Secretary, Economic Community of West African States (ECOWAS)
 Organised by NUPI's UN Programme and Training for Peace Programme (TfP)

23.08:

Ny utenrikspolitikk med en rødgrønn regjering?

Kristin Halvorsen, Sosialistisk Venstreparti

31.08:

Transatlantiske relasjoner

Kortseminar i anledning boken: *Hva nå USA og Europa?* (Gyldendal Akademisk), red. John Kristen Skogan, NUPI

September

06.09:

Africa Towards 2010: Prospects for Peace and Stability

Introduction
Opening remarks and Introduction to the Training for Peace Programme, Andreas Vogt (Programme Director, TfP)
Introduction to the Institute for Security Studies, Richard Cornwell (ISS)

Africa Towards 2010: Prospects for Peace and Stability
Africa's Conflict Zones and the Failing State Phenomenon: A critical discussion, Richard Cornwell (Senior Research Fellow, ISS)
The Evolving African Security Architecture: Overview and Synthesis, Henri Boshoff (Military Analyst, ISS)

South Africa's Foreign Policy in Africa: Conflict Management and Resolution Priorities, Chris Maroleng (Senior Researcher, ISS) and Henri Boshoff

Country-Studies/Specialised Sessions
The Democratic Republic of Congo: Prospects for the Transition, Jean Marie Gasana (Senior Researcher, ISS) and Henri Boshoff
Zimbabwe: Imagining the Future, Chris Maroleng
Sudan and Somalia: Peaces of IGAD? Richard Cornwell
Burundi: Challenges of Peace Implementation in a Highly Divided Society, Jean Marie Gasana and Henri Boshoff
«We can't eat the Constitution!»
Dilemmas of Post-Conflict Reconstruction in Burundi and Sudan, Mariam Jooma (researcher, ISS)

09.09:

NUPI Theory Seminar: Tyranni og terror

Torkel Brekke, Universitetet i Oslo

13.09:

Democratic Revolutions in Central Asia and the Caucasus?

I samarbeid med Den norske Helsingforskomité

23.09:

NUPI Theory Seminar: Securitization of Identity

Xavier Guillaume, University of Geneva

29.09:

Trening og opplæring av norsk personell for internasjonale oppdrag: Hvorfor er kjønnspektiv relevant?

Lukket arbeidsseminar

30.09:

NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series: Analysing Small State Foreign Policy in the EU: the Case of Denmark

Henrik Larsen, Dept. of Political Science, University of Copenhagen

Oktober

14.10:

NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series: Identity and Foreign Policy: Grand Narratives in Irish Foreign Policy

Ben Tonra, Professor, Dublin European Institute (DEI) University College Dublin

19.10:

Nuclear Energy, Climate Change and Sustainability

Bob van der Zwaan, Energy Research Centre of the Netherlands, Policies Studies Department

21.10:

NUPI Theory Seminar: Which Nordic Responses to US Hegemony?

Alyson Bailes, Director, SIPRI

21.10:

NUPI Theory Seminar: Autochtony and the «international» in Africa

Morten Bøås, FAFO

27.10:

Åpent konsortiumseminar – boklansering

Tore Bjørge: Root Causes of Terrorism. Myths, reality and ways forward.
 Brynjar Lia: Globalization and the Future of Terrorism

November

02.11:

Menneskerettighetssituasjonen i Tsjetsjenia

Lidija Jusupova, Menneskerettighetsorganisasjonen Memorial, Groznyj

04.11:

NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series: The Geopolitics of Euro-Atlantic Integration: Explaining European Foreign Policies

Anders Wivel, Dept. of Political Science, University of Copenhagen

07.11:

Åpent konsortiumseminar: Terroristgruppers finansiering, med særlig fokus på koblingene

- mellom terrorisme og organisert kriminalitet**
Phil Williams, Professor, University of Pittsburg
- 11.11: NUPI Theory Seminar: Making Everyone Happy or Making a Mess? Theoretical-Methodological Bridge Building in IR and European Studies**
Jeff T. Checkel, UiO
- 17.–18.11: Statens sikkerhetspolitiske virkemidler – nordiske veivalg og den norske transformasjonen**
Militærmaktseminaret 2005
Arrangert i samarbeid med Forsvarets stabsskole
- Welcome*
Sverre Lodgaard, Director, NUPI
- The Use of Military Power and Civilian Means in Promoting Security. The US Perspective*
Jan Hallenberg, Professor, Swedish National Defence College
- The Use of Military Power and Civilian Means in Promoting Security. The EU Perspective*
Marlies Glasius, Researcher, London School of Economics
- The Use of Military Power and Civilian Means in Promoting Security. The Russian Perspective*
Pavel Baev, Senior Researcher, International Peace Research Institute (PRIO)
- Debate on the State's Means of Power*
Danske strategiske valg
Jens Hald Madsen, formann, Utenrikskomiteen i det danske folketing
- Svenske strategiske valg*
Hans-Christian Hagman, Forsvarsdepartementet i Sverige
- Norske strategiske valg*
Thorbjørn Jagland, stortingspresident
- Paneldebatt om strategiske veivalg i de nordiske landene*
- Dag 2. Omlaggingen av det norske forsvaret – debatten og legitimeringen*
Nina Græger, forsker, NUPI
- Forsvarets transformasjonsprosess: Hvorfor så sakte?*
Per-Erik Solli, oberst/sjef Norwegian Battle Lab and Experimentation (NOBLE)
- Forsvarets utvikling: For mye tro og for lite tvil?*
- Ole Jørgen Maaø, major/hovedlærer, Luftkrigsskolen (LKSK)
- Det norske forsvarets transformasjon – bakgrunn og formål*
Sverre Diesen, general og forsvarssjef
- Paneldebatt om det norske forsvarets transformasjonsprosess*
Individet i de transformerte styrker: idealisme eller profesjonalisme?
Magnus Eriksson, oberstløytnant/rådgiver, Forsvarets stabsskole (FSTS)
- Individet i de transformerte styrker: Hva krever, og hva kreves av, forsvaret? I*
Odin Johannessen, oberstløytnant/sjef, Telemark bataljon (TMBN)
- Individet i de transformerte styrker: Hva krever, og hva kreves av, forsvaret? II*
Kristin Lund, oberst/sjef, log.ops. Forsvarets logistikk-organisasjon (FLO)
- Paneldebatt om transformasjonsprosessens verdigrunnlag og fremtidige personellbehov*
Avsluttende kommentarer
Arne Røksund, flaggkommandør/sjef, Forsvarets stabsskole (FSTS)
- 18.11: NUPI Theory Seminar: Cosmopolitan Democracy: A World War Programme**
Harald Mueller, Frankfurt Peace Research Institute
- 18.–19.11: Conference on Political Violence: Thinking About Terror, Insurgencies and States: Breaking the Cycle of Protracted Violence**
Avslutningsseminar for forskningsprogrammet «Assessing Political/Military Responses to Political Violence: A Comparative Case Analysis with Policy Recommendations»
Closed conference with special attendance from the press.
Organised in cooperation with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs and the Social Science Research Council (SSRC), Washington
- 18.–19.11: Hammarskjöld-seminar**
Introduksjon til Dag Hammarskjöld – Mannen og hans visjoner
Arven etter Hammarskjöld: Hvorfor Hammarskjöld blir ansett som en av FN's mest framtrepende generalsekretærer, Sture Linnér, professor, tidligere ansatt i FN og Røde Kors
- Personlige anekdoter*, Bjørn Egge, generalmajor og FN-veteran
- Utfordringer for dagens FN og behovet for reform*
Sett fra svensk side
Laila Freivalds, Sveriges utenriksminister
- Sett fra norsk side*
Norges utenriksminister (ikke bekreftet)
- Paneldebatt: Endrede internasjonale rammevilkår etter Hammarskjölds tid*
Ordstyrer: Sverre Lodgaard, direktør, NUPI
- Endrede stormaktsforhold etter slutten på den kalde krigen, Thorvald Stoltenberg, president, Norges Røde Kors og tidligere norsk utenriksminister*
Det utvidede sikkerhetsbegrepet – Utfordringer for FN, Elisabeth Rehn, tidligere finsk forsvarsminister og FNs spesialutsending til Bosnia-Hercegovina
- FN sin sentrale rolle i forhold til andre internasjonale organisasjoner,* Johan Ludvik Løvald, Norges FN-ambassadør
- Lørdag 19. november*
Paneldebatt: Gyldigheten av Hammarskjölds ideer for dagens FN
Ordstyrer: Bernt Hagtvet, professor, UiO
- Menneskerettigheter og etikk i FNs arbeide i dag*
Kari Solholm, generalsekretær, FN-sambandet
- Hammarskjölds ideer sett i lys av dagens ikke-statlige aktører og trusler. Hva har bendt med hans ideer om «International Civil Service»?*
Torsten Örn, tidligere svensk ambassadør
- FN-reform – Legitimitet og integritet,* Espen Barth Eide, forsker, NUPI
- Åpning av Dag Hammarskjöld-utstillingen
- 21.11: Peacekeeping – Lessons and Resources**
Nita Yawanarajah, UN Department of Political Affairs
- 25.11: Ethics and the War on Terror**
Professor Christopher Coker, London School of Economics
- 29.11: America, Russia and Europe in 2006: What can we expect?**
John Mroz, EastWest Institute, New York

29.11: **The Middle East**
 The Arab world following the Iraqi War: Between stagnation and renovation
 Professor Elie Podeh, Hebrew University of Jerusalem
 Commentator: Bjørn Olav Utvik, University of Oslo
Different perceptions and expectations in understanding the Oslo Accords: Consequences for the Road Map
 Col.(Res.) Moshe El'ad, Neaman Institute for Advanced Researches in Science and Technology
 Commentator: Jon Hanssen-Bauer, Norwegian Ministry of Foreign Affairs
 Arrangert i samarbeid med Israels ambassade

Desember

02.12: **Towards a Post-Putin Russia**
Democratic Framework: Russian Democracy: Today's Deterioration and Perspectives of Renaissance
 Konstantin Eggert, Editor-in-Chief of the BBC Russian Service Moscow Bureau, and editor and presenter of *Utro*
Elite Development: The Russian Elite ahead of the Change of Power
 Dr. Olga Kryshtanovskaya, Head of the Department of Elite Studies at the Sociology Institute of the Russian Academy of Sciences, Moscow
The Regional Factor: The Politics of Recentralization in Contemporary Russia
 Dr. Vladimir Gel'man, Professor at the Faculty of Political Science and Sociology, European University at St. Petersburg
Economic Development: Russian Economic Growth – Origins and Prospects
 Dr. Rudiger Ahrend, Economist in OECD's economics department
The International Dimension: Evolution or Regression? Russian Foreign Policy in Putin's Second Term
 Dr. Bobo Lo, Head of the Russia and Eurasia Programme at Chatham House, London, and a Visiting Scholar at the Carnegie Moscow Center
Roundtable: Towards a Post-Putin Russia
 Moderator: Iver B. Neumann, NUPI/UiO

06.12: **Geopolitics and Energy in Eurasia**
Opening
 Raymond Johansen, State

Secretary, the Norwegian Ministry of Foreign Affairs
Energy and geopolitics – a Chinese perspective
 Dr Li Guofu, Senior Research Fellow and Director of Division of South Asian, Middle Eastern and African Studies at the China Institute of International Studies.
Energy and geopolitics – a Russian perspective
 Dr Andrey Kozyrev, Russian Minister of Foreign Affairs 1990–96, and member of the Russian Parliament 1995–99
Norwegian Interests. Implications for the Barents Region
 Panellists: Andrey Kozyrev, Li Guofu, Gunnar Gjerde (Ministry of Petroleum and Energy), Tor Kartevold (Statoil)
 Moderator: Sverre Lodgaard, NUPI
 Arrangert i samarbeid med DU

07.12: **WTO-forhandlingene om markedsadgang og fiskerinæringen**
 Elin Østebø Johansen, Utenriksdepartementet
Utviklingen i WTO-forhandlingene før ministermøtet i Hongkong
 Arne Melchior, NUPI
Tollbarrierer for sjømat og WTO-runden
 Ivar Gaasland, Samfunns- og næringslivsforskning AS (SNF)
Virkninger av handelsliberalisering for sjømatsektoren og norsk økonomi
 Kommentar ved Kristin Alnes, Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening
 Møteleder: Per Botolf Maurseth, NUPI

09.12: **European Identity and Values in Putin's Foreign Policy**
 Dr Jim Headley, Department of Political Studies, University of Otago, New Zealand

09.12: **NUPI Theory Seminar:**
 You Dissin' Me? Humiliation and the Global War on Terror
 Paul Saurette, Syracuse University

15.12: **UN Peace Operations – Challenges and Prospects: A Role for Norway**
 State Secretary Espen Barth Eide, Ministry of Defence,
 Mr. Salman Ahmed, Chief of Staff and Senior Political Adviser in the United Nations Department of Peacekeeping Operations (DPKO)

16.12: **NUPI's Research Group on European and Transatlantic Security seminar series:**
Competing Explanations of the Development of the EU's Common Foreign and Security Policy
 Maria Strömvik, PhD,
 Department of Political Science,
 Lund University

Doktorgradsprosjekter under produksjon 2005

Helge Blakkisrud: Towards a Federal Russia?

I løpet av de siste femten årene har Russland gjennomgått en desentraliseringsprosess uten sidestykke i russisk historie. Det har vært bred enighet om at den russiske staten skal baseres på en føderal struktur. Når det gjelder den innbyrdes fordelingen av makt mellom sentrum og føderasjonssubjektene, har det imidlertid pågått en kontinuerlig tautrekking. Avhandlingen følger debatten om russisk føderalisme fra oppløsningen av Sovjetunionen fram til Putins gjeninnføring av presidentutnevnte guvernører i 2005.

Geir Flikke: The Failure of a Movement: The Rise and Decline of Democratic Russia 1989–1992

Den politiske bevegelsen Demokratisk Russland sto i spissen for reformkreftene i russisk politikk 1989–90. Etter en vellykket mobilisering ved valget til Den russiske føderasjonens Folkekongress i 1990 og det første russiske presidentvalget i 1991 ble imidlertid partiet raskt splittet i rivaliserende fraksjoner. Avhandlingen forsøker med utgangspunkt i ressursmobiliseringsteorier å forklare den interne diskusjonen og påfølgende desintegrasjon av demokratibevegelsen. Sentralt står antakelsen om at brå endringer i det politiske mulighetsrom kan framprovosere splittelser rundt strategiske nøkkelspørsmål. Paraplyorganisasjonen Demokratisk Russland skapte nye muligheter for politisk opposisjon, men maktet ikke omstillingen til å bli et politisk parti. Særlig avgjørende var president Jeltsins beslutning om ikke å gjennomføre nyvalg høsten 1991. Avhandlingen ble forsvart til dr. art.-graden den 10. februar 2006.

Nina Græger: Militær makt som utenrikspolitisk instrument: Internasjonaliseringen av norsk forsvarspolitik etter 1990

Den overordnede problemstillingen for avhandlingen er hvordan det sikkerhetspolitiske trusselbildet etter den kalde krigen har endret synet på Forsvarets rolle og på bruk av militær makt i den norske forsvarspolitiske diskursen. Prosjektet identifiserer hovedposisjonene i norsk forsvarspolitik og hvem som driver den framover. Avhandlingen fokuserer både på debatten og på de institusjonelle endringene i forbindelse med omleggingen av Forsvaret og Norges tilknytning til NATO, EU og FN.

Halvard Leira: Dominating friends? Norway and the Atlantic hegemony

Dette prosjektet tar for seg hvordan hegemoni virker mellom stater som har vennligsinnede relasjoner seg imellom. Det sentrale fokuset er på samspillet mellom makt og kunnskap, hvordan hegemoni virker, heller enn på hva hegemoni er. Empirisk undersøkes det hvorvidt og hvordan norsk utenrikspolitisk tenkning har blitt påvirket av først britisk, deretter amerikansk tenkning. Dette skjer både gjennom å studere bestemte tidsperioder og ved spesielt å undersøke hvordan forståelse av utenrikspolitikk har blitt formidlet til norske diplomater og akademikere.

Hege Medin: The Importance of Learning by Doing and Sunk Costs in International Trade Transactions

I internasjonal handel spiller transaksjonskostnader en avgjørende rolle for handelsmønsteret, og økonomisk integrasjon fører til en reduksjon av slike kostnader. I økonomiske modeller blir handelskostnader som regel ansett som proporsjonale med handelsvolumet, som en slags toll eller transportkostnad. Nyere handelspolitikk dreier seg imidlertid ofte om å redusere barrierer mot markedsadgang ved eksport, for eksempel ved å innføre felles standarder og feller regelverk på tvers av landegrensene. Slike barrierer mot markedsadgang tar i større grad form av faste enn variable kostnader. Prosjektet går ut på å inkludere faste handelskostnader i økonomiske modeller, for bedre å kunne analysere internasjonal utvikling i handelsstrømmer, næringsstruktur og økonomisk integrasjon. I tillegg undersøkes den empiriske betydningen av slike kostnader ved å benytte handelsdata på bedrifts nivå.

Kari M. Osland: New Wars? Regime Changes, Legitimacy and Security Sector Reform

Innenfor rammen av demokratiteorier, og med hovedvekt på legitimitet og suverenitet, tar prosjektet sikte på å analysere det internasjonale samfunnets regimeendringsstrategier i etterkrigssamfunn. Mer spesifikt vil prosjektet analysere diskrepansen mellom internasjonal krisehåndtering på den ene siden og behovet for (gjen-)oppbygging av levedyktige, legitime demokratier på den andre. Ulike overgangsadministrasjoner vil bli sammenliknet.

Andreas Selliaas: Nasjonalisme etter imperiesammenbrudd

Prosjektet tar sikte på å vurdere internasjonale organisasjoners (NATO, EU, OSSE og Europarådet) innvirkning på minoritetspolitikk i post-kommunistiske stater i Europa. Doktoranden ser særlig på stater som har en stor minoritet og som grenser til et potensielt hjemland for denne minoriteten (eks. Estland, russere i Estland og Russland).

Amit Kumar Shrivastava: Corruption, Governance and Development Aid: A Case Study of Poverty Alleviation Programmes in India and Bangladesh 1980–2000

Dette prosjektet er en komparativ casestudie av programmer for fattigdomsbekjempelse i India og Bangladesh, med den hensikt å identifisere og undersøke de former for korrupsjon som finnes mellom formelle og uformelle aktører på tre forskjellige nivåer i bistandsadministrasjonen. Siktemålet er å gi et mer gjennomskiktig og eksplisitt bilde av former for korrupsjon i administrasjonen av utviklingsbistand.

Henrik Thune: The Power of the One-eyed – Television, International Crisis Management and the Making of Foreign Policy

Tema for prosjektet er demokratiske staters utenrikspolitikk med utgangspunkt i norsk utenrikspolitikk og Utenriksdepartementets rolle. I sentrum står interaksjonen mellom tv-dekning og internasjonal krisehåndtering på 1990-tallet. Prosjektet utforsker en generell teoretisk antakelse: Medienes påvirkning på slik krisehåndtering er indirekte og ikke-kausal. TVs makt er knyttet til dets evne til å rasjonalisere politiske strategier som faller sammen med og harmonerer med egen forståelsesramme og der ulike strategier må svare på tempoet og skiftningene i mediedekningen.

Ståle Ulriksen: Brothers in Arms? European military integration and politico-military transformation after the Cold War

Publikasjoner i 2005

Artikler i internasjonale, herunder nordiske, vitenskapelige tidsskrifter med fagfellevurdering

Andresen, Nils August

«Sikker som banken? Tillit og sporeadferd i Russland 1991–98», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr. 3, s. 307–328.

Bjørge, Tore

«Conflict Processes between Youth Groups in a Norwegian City: Polarization and Revenge», *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, vol. 13, nr. 1, s. 44–74.

<http://www.ingentaconnect.com/content/mnp/eccl/2005/00000013/00000001>

Blakkisrud, Helge

«Den presidentutnevnte guvernør: Bakgrunn og konsekvenser», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr. 3, s. 345–363.

Carlsnaes, Walter

«Transatlantic Relations, European Security and Swedish Foreign Policy: What Kind of Wine in What Kind of Bottles?», *Security Dialogue*, vol. 36, nr. 3, s. 402–406.

Eriksen, Stein Sundstøl

«The Congo War and the Prospects for State Formation: Rwanda and Uganda compared», *Third World Quarterly*, vol. 26, nr. 7, s. 1097–1114.

Eriksen, Stein Sundstøl

«The Politics of State Formation: Contradictions and Conditions of Possibility», *European Journal of Development Research*, vol. 17, nr. 3, s. 396–410.

Flikke, Geir og Julie Wilhelmsen

«Evidence of Russia's 'Bush Doctrine' in the CIS», *European Security*, vol. 14, nr. 3, s. 387–417.

Græger, Nina

«Norway between NATO, the EU and the US: A Case Study of Post-Cold War Security and Defence Discourse», *Cambridge Review of International Affairs*, vol. 18, nr. 1, s. 89–108.

Græger, Nina

«Norway in a Transatlantic Tight Spot between US and European Security Strategies?», *Security Dialogue*, vol. 36, nr. 3, s. 412–416.

Græger, Nina og Halvard Leira

«Norwegian strategic culture after World War Two: From a local to a global perspective», *Cooperation and Conflict*, vol. 40, nr. 1, s. 45–66.

Heradstveit, Daniel og G. Matthew Bonham

«The 'Axis of Evil' Metaphor and the Restructuring of Iranian Views toward the US», *Vaseth Journal of the European Society for Iranian Studies*, vol. 1, nr. 1, s. 89–107.

Maurseth, Per Botolf

«Lovely but dangerous: The Impact of Patent Citations on Patent Renewal», *Economics of Innovation and New Technology*, vol. 14, nr. 5, s. 351–374.

Mærli, Morten Bremer, Nils Bøhmer og Nils Ole Reistad

«Russian Naval Nuclear Fuel and Reactors: Dangerous Unknowns», *The Nonproliferation Review*, vol. 12, nr. 1, s. 163–198.

Neumann, Iver B. og Henrikki Heikka

«Grand Strategy, Strategic Culture, Practise: The Social Roots of Nordic Defence» *Cooperation and Conflict*, vol. 40, nr. 1, s. 5–23.

Neumann, Iver B.

«To be a Diplomat», *International Studies Perspectives*, vol. 6, nr. 1, s. 72–93.

Rieker, Pernille

«Power, Principles and Procedures: Reinterpreting French Foreign Policy Towards the USA (2001–2003)», *International Politics*, vol. 42, nr. 2, s. 264–281.

Skard, Torild

«Development Thinking and Practice: Reflections on Future Contributions of the United Nations System», *Forum for Development Studies*, vol. 32, nr. 1, s. 75–104.

Torjesen, Stina

«Awash with weapons? The case of small arms in Kyrgyzstan», *Central Asian Survey*, vol. 24, nr. 1, s. 5–19.

Wilhelmsen, Julie

«Between a Rock and a Hard Place – The Islamisation of the Chechen Separatist Movement», *Europe-Asia Studies*, vol. 57, nr. 1, s. 35–59.

Wilhelmsen, Julie

«Grove menneskerettighetsbrudd i Tsjetsjenia – en snublestein for Europarådet?», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr. 2, s. 151–170.

Øverland, Indra

«Humanitarian Organisations in Tajikistan and Displaced People in No Man's Land», *Journal of Refugee Studies*, vol. 18, nr. 2, s. 133–150.

Artikler i norskspråklige vitenskapelige tidsskrifter med fagfellevurdering

de Carvalho, Benjamin

«Den westfalske fetisj i internasjonal politikk. Om den suverene stat og statssystemets opprinnelse», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 1, s. 7–33.

Grünfeld, Leo Andreas og Ulf I. Sverdrup
«Når penga veier tungt: norsk økonomi og oppslutningen om EU-medlemskap», *Økonomisk forum*, vol. 59, nr. 5, s. 39–48.

Grünfeld, Leo Andreas
«Kapitalens utvandrere: norske investeringer og aktiviteter i utlandet», *Økonomisk forum*, vol. 59, nr. 4, s. 7–19.

Græger, Nina
«Norsk NATO-debatt etter den kalde krigen», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2–3, s. 217–240.

Leira, Halvard
«Folket og freden. Utviklingstrekk i norsk fredsdiskurs 1890–2005», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2, s. 135–160.

Leira, Halvard og Iver B. Neumann
«Utsendinger til '...en mindre og halvcivilisert oversjøisk stat'? 1905 og fremveksten av et diplomatisk korps i Kristiania», *Sosiologi i Dag*, vol. 35, nr. 3, s. 50–78.

Lodgaard, Sverre og Helene Revhaug
«Snikende tiger, skjult drage. Ikke-spredning i en ny tid», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 1, s. 35–58.

Neumann, Iver B.
«Hvor gammel er norsk utenrikspolitikk?», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2–3, s. 161–182.

Selliaas, Andreas
«Eurasia og Oseania», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 1, s. 109–122.

Fagbøker, lærebøker eller andre selvstendige utgivelser

Bjørge, Tore, red.
Root Causes of Terrorism: Myths, realities and ways forward, London: Routledge, 269 s.

Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland, red.
Tackling Space. Federal Politics and the Russian North, Lanham and Oxford: University Press of America, 222 s.

Eide, Espen Barth, Anja Therese Kaspersen, Kent Randolph og Karin von Hippel
Report on Integrated Missions. Practical Perspectives and Recommendations, Independent Study for the Expanded UN ECHA Core Group, Oslo: NUPI, 53 s.

<http://www.nupi.no/IPS/filestore/IntegratedMissionsReport.pdf>

Karamé, Kari og Lillian Prestegard, red.
Sudanese Women and the Peace Process. Priorities and recommendations for women's inclusion and empowerment, Conference in Oslo 13–15 January 2005, Oslo: UD/NUPI, 42 s. http://www.nupi.no/IPS/filestore/Sudan_confpro.pdf

Karamé, Kari, Iselin L. Danbolt og Nyaradzai Gumbonzvanda, red.
Towards achieving the MDGs in Sudan: Centrality of Women's Leadership and Gender Equality, Oslo: Ministry of Foreign Affairs, 57 s.

Leira, Halvard og Iver B. Neumann
Aktiv og avventende i hundre år. Utenrikstjenestens liv 1905–2005. Oslo: Pax Forlag, 567 s.

Lodgaard, Sverre og Morten Bremer Mærli, red.
Policy Briefs on the Implementation of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, Oslo: NUPI, 51 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/PolicyBriefsApril2005.pdf>

Matlary, Janne H. og Øyvind Østerud, red.
Mot et avnasjonalisert forsvar?, Oslo: Abstrakt Forlag, 364 s.

Mærli, Morten Bremer, red., m. fl.
«Nanoteknologier og nye materialer: Helse, miljø, etikk og samfunn. Nasjonale forsknings- og kompetansebehov», en utredning utført av en uavhengig arbeidsgruppe oppnevnt i samarbeid mellom NFR, Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi og Teknologirådet, Oslo: Norges forskningsråd (NFR), 66 s.

Osland, Kari M.
«The Role of Prison Reform in Transitional Societies», *Conference Proceedings*, Oslo: NUPI, 87 s.

Osland, Kari M.
«The UN and Integrated Missions», *Conference Proceedings*, Oslo: NUPI, 50 s.

Skard, Torild
Moeders van Afrika, Amsterdam: KIT Publishers, 271 s.

Skogan, John Kristen, red.
Hva nå USA og Europa?, Oslo: Gyldendal Akademisk, 178 s.

Stokke, Olav og Paul Hoebink, red.
Perspectives on European Development Co-operation, London: Routledge, 641s.

Visser, Reidar
Basra, the Failed Gulf State: Separatism and Nationalism in Southern Iraq, Berlin: LIT Verlag, 256 s.

Kapitler eller artikler i bøker, lærebøker, fagtidsskrifter, konferanserapporter

Bjørge, Tore
«Conclusions», i Tore Bjørge, red., *Root Causes of Terrorism: Myths, reality and ways forward*, London: Routledge, s. 256–264.

Bjørge, Tore
«Introduction» i Tore Bjørge, red., *Root Causes of Terrorism: Myths, reality and ways forward*, London: Routledge, s. 1–15.

Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland
«The Burden and Blessing of Space», i Helge Blakkisrud og Geir Hønneland, red., *Tackling Space. Federal Politics and the Russian North*, Lanham: University Press of America, s. 193–203.

Blakkisrud, Helge og Indra Øverland
«The Evolution of Federal Indigenous Policy in the Post-Soviet North» i Helge Blakkisrud og Geir Hønneland, red., *Tackling Space: Federal Politics and the Russian North*, Lanham: University Press of America, s. 163–192.

Blakkisrud, Helge og Geir Hønneland
«The Russian North – an Introduction», i Helge Blakkisrud og Geir Hønneland, red., *Tackling Space: Federal Politics and the Russian North*, Lanham: University Press of America, s. 1–24.

Blakkisrud, Helge
«What's to be done with the North?», i Helge Blakkisrud og Geir Hønneland, red., *Tackling Space: Federal Politics and the Russian North*, Lanham: University Press of America, s. 25–51.

Eide, Espen Barth og Pernille Rieker
«Europe» i «Peacekeeping & Disarmament: Protecting the World's People» i *Global Agenda. Issues before the 60th General Assembly*

of the United Nations, New York: United Nations Association, s. 62–71.

Flikke, Geir

«Issues of the Far North» i Olav F. Knudsen, red., *Advancing cooperation between Northern Europe and The United States*, Conference papers, no. 33, Stockholm: Utrikespolitiska Institutet, s. 49–52.

Flikke, Geir

«Med supermaktsdialogen friskt i minne» i John K. Skogan, red., *Hva nå USA og Europa?*, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 51–67.

Godzimirski, Jakub M.

«Fattige slektninger og nyttige allierte. USA, Sentral-Europa og den transatlantiske kløften» i John Kristen Skogan, red., *Hva nå USA og Europa?*, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 81–95.

Godzimirski, Jakub M.

«Russia and NATO. Community of Values or Community of Interests?» i Jakob Hedensk, Vilhelm Konnander, Bertil Nygren, Ingmar Oldberg and Christer Pursiainen, red., *Russia as a Great Power. Dimensions of Security under Putin*, London: Routledge, s. 57–80.

Heradstveit, Daniel og D.C. Pugh

«The Rhetoric of Hegemony», *Yearbook of Sociology*, vol. 10 nr. 2, s. 1–34.

Karamé, Kari

«Gendering Human Security», i *New Directions in Peace and Conflict Research: Non-violent Strategies for Confronting Global Terrorism and for Promoting Peaceful Social Change*, Conference Report. CPS Working Papers No. 8, Tromsø, November 2005, s. 54–68.

Karamé, Kari

«Promoting the Sudanese Women's Participation in the Peace Process», i Iselin L. Danbolt, Nyaradzai Gumbonzvanda og Kari Karamé red., *Towards achieving the MDGs in Sudan: Centrality of Women's Leadership and Gender Equality*, Oslo: Ministry of Foreign Affairs, s. 13–23.

Knudsen, Torbjørn

«Radikale islamistiske bevegelser på fremmarsj?», i B.E. Rasch, red., *Islamistisk terrorisme*, Oslo: Abstrakt Forlag, s. 239–270.

Lodgaard, Sverre

«Preface» i Sverre Lodgaard og Morten Bremer Mærli, red., *Policy Briefs on the Implementation of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons*, Oslo: NUPI, s. 5–6.

Lodgaard, Sverre

«USA vs. Iran», *Babylon*, nr. 1, vol. 3, s. 76–85

Matlary, Janne H.

«Innledning» i Janne H. Matlary og Øyvind Østerud, red., *Mot et avnasjonalisert forsvar?*, Oslo: Abstrakt Forlag, 11–31.

Matlary, Janne H.

«Internasjonaliseringen av militærmakten: makt eller avmakt?» i Matlary, Janne H. og Øyvind Østerud, red., *Mot et avnasjonalisert Forsvar?*, Oslo: Abstrakt Forlag, s. 185–244.

Matlary, Janne H.

«'Terrorbalansen' mellom frihet og sikkerhet», i B.E. Rasch, red., *Islamistisk terrorisme*, Oslo: Abstrakt Forlag, s. 271–297.

Maurseth, Per Botolf

«Economic Geography: Dispersion and Centralization» i Helge Blakkisrud og Geir Hønneland, red., *Tackling Space: Federal Politics and the Russian North*, Lanham: University Press of America, s. 53–78.

Maurseth, Per Botolf

«Den rødgrønne regjeringen og den nordiske velferdsmodellen» i RØST, Radikalt Økonominettverks skriftserie, 2005/2, s. 23–31

Melby, Svein

«Europa sett fra USA», i John Kristen Skogan, red., *Hva nå USA og Europa?*, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 15–31.

Mærli, Morten Bremer

«Isfronten smelter: supermaktsledet atomsamarbeid i nord», i John Kristen Skogan, red., *Hva nå USA og Europa?*, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 69–80.

Mærli, Morten Bremer

«Preventing Nuclear Terrorism by Means of Supply Side Security», i Anja Dalgaard-Nielsen og Daniel Hamilton, red., *Transatlantic Homeland Security: Protecting Society in the Age of Catastrophic Terrorism*, London: Routledge, s. 44–71.

Neumann, Iver B.

«Begrepet 'person' står ikke stille» i Georg Apenes, red., *Fra tillit til kontroll. Tolv samtaler om politikk, teknologi og personvern*, Oslo: Pax Forlag, s. 25–34.

Neumann, Iver B.

«On generating state voice» i Knut Nustad og Christin Krohn-Hansen, red., *State Formation: Anthropological Explorations*, London: Pluto, s. 195–211.

Neumann, Iver B.

«Populism at work» i Lars Bang-Larsen, Cristina Ricupero og Nicolaus Schafhausen, red., *The Populism Reader*, Berlin: Lukas & Sternberg, s. 113–121.

Neumann, Iver B.

«Russia as a Great Power» i Jakob Hedensk, Vilhelm Konnander, Bertil Nygren, Ingmar Oldberg og Christer Pursiainen, red., *Russia as a Great Power: Dimensions of Security under Putin*, London: Routledge, s. 13–28.

Neumann, Iver B.

«To be a diplomat», i Olav F. Knudsen, red., *Cultural barriers: cultural bridges. Experience and evidence from diplomacy and politics*, Conference papers, no. 33, Stockholm: Utrikespolitiska Institutet, s. 57–96.

Osland, Kari M.

«Kosovo Assembly Elections 23rd October 2004: Nis/Vranje in Serbia and Montenegro», i Bjørg Hope Galtung, *Kosovo – Assembly Elections 2004*, NORDEM Rapport, Oslo: Senter for Menneskerettigheter, s. 16–22.

Osland, Kari M., red.

«Preface» i Kari M. Osland, red., *The Role of Prison Reform in Transitional Societies*, Oslo: NUPI, s. 5–10.

Osland, Kari M.

«The Trial of Slobodan Milosevic», i Sabrina Ramet og Vjeran Pavlakovic, red., *Serbia since 1989. Politics and Society under Milosevic and After*, Seattle: University of Washington Press, s. 227–251.

Rieker, Pernille

«Editor's Introduction» i Pernille Rieker, red., «European Security and Transatlantic Relations in the Age of International Terrorism: Challenges for the Nordic Countries», *Security Dialogue*, vol. 36, nr. 3, s. 395–396.

Selliaas, Andreas

«The EU's external minority policy – Europeanising or not?» i Thomas Lane og Elzbieta Stadtmüller, red., *Europe on the Move: The Impact of Enlargement on the European Union*, Münster, Hamburg & London: LIT Verlag, s. 69–86.

Skogan, John Kristen

«Farvel til fortiden: Transatlantiske relasjoner inn i en ny virkelighet?», i John Kristen Skogan, red., *Hva nå USA og Europa?*, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 157–71.

Skogan, John Kristen

«Innledning», i John Kristen Skogan, red., *Hva nå USA og Europa?*, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 9–14.

Skogan, John Kristen

«Transatlantisk sprik i trusselvurderinger» i John Kristen Skogan, red., *Hva nå USA og Europa?*, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 107–119.

Stamnes, Eli

«Critical security studies and the United Nations preventive deployment in Macedonia», i Alex J. Bellamy og Paul Williams, red., *Peace operations and global order*, London: Routledge, s. 161–181.

Stokke, Olav

«The Changing International and Conceptual Environments of Development Co-operation», i Paul Hoebink og Olav Stokke, red., *Perspectives on European Development Co-operation*, London and New York: Routledge, s. 32–112.

Stokke, Olav

«Norwegian Aid Policy: Continuity and Change in the 1990s and Beyond», i Hoebink og Stokke, red., *Perspectives on European Development Co-operation*, London and New York: Routledge, s. 448–492.

Stokke, Olav og Paul Hoebink

«Introduction: European Development Co-operation at the Beginning of a New Millennium» i Hoebink and Stokke, red., *Perspectives on European Development Co-operation*, London and New York: Routledge, s. 1–31.

Thune, Henrik

«Hvordan Irak splitter og terrorisme forener», i John Kristen Skogan, red.,

Hva nå USA og Europa?, Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 121–135.

Vogt, Andreas

«Towards a Comprehensive self-sufficient African Peace Operations Capacity: Fact or Fiction?», *Conflict trends*, nr. 4, Durban, s. 24–29.

Rapporter i egne rapportserier**Andvig, Jens Chr.**

Corruption in China and Russia compared: Different legacies of central planning, NUPI-notat nr. 679, Oslo: NUPI, 62 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/NUPIPaper679.pdf>

Andvig, Jens Chr.

A house of straw, sticks or bricks, some notes on corruption empirics, NUPI-notat nr. 678, Oslo: NUPI, 44 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/NUPIPaper678.pdf>

Arnesen, Signe Astrup, Tore Bjørge og Morten Bremer Mærli

Hva gjør Norge utsatt for terrorisme? Trusselscenarier og norsk sårbarhetsforvaltning, NUPI-notat nr. 673, Oslo: NUPI, 26 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/673.pdf>

Bjørge, Tore og Yngve Carlsson

Early Intervention with Violent and Racist Youth Groups, NUPI-notat nr. 667, Oslo: NUPI, s. 114.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/677.pdf>

Borchgrevink, Axel

Indigenous to Indigenous Cooperation. Review of the Saami Council Projects in Africa, NUP-notat nr. 671, Oslo: NUPI, 63 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/671.pdf>

Borchgrevink, Axel og Torild Skard,

Norway's Fredskorpset Youth Program. Study of selected exchange projects, NUPI-notat nr. 670, Oslo: NUPI, 72 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/670ii.pdf>

Eriksen, Stein Sundstøl

The Congo war and the prospects of state formation. Rwanda and Uganda compared, NUPI-notat nr. 675, Oslo: NUPI, 28 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/675.pdf>

Flikke, Geir og Julie Wilhelmsen

'Copy That...' A Russian 'Bush Doctrine'

in the CIS?, NUPI-rapport nr. 285, Oslo: NUPI, 79 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/285.pdf>

Fonn, Birgitte Kjos

Mot Europa. Fra autoritar kemalisme til demokratisk islamisme i Tyrkia, Ekko nr. 1, 31 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/Ekko-01-05.pdf>

Friis, Karsten

The State, the People and the Armed Forces – a Genealogical Outline of the Legitimacy of the Armed Forces in Norway, NUPI-notat nr. 694, Oslo: NUPI, 40 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/694.pdf>

Godzimirski, Jakub M.

Tackling Welfare Gaps. The East European Transition and New Patterns of Migration to Norway, NUPI-rapport nr. 284, Oslo: NUPI, 149 s.

Grünfeld, Leo A.

EUs forslag til nytt tjenestedirektiv. Samfunns- og næringsøkonomiske konsekvenser for Norge, NUPI-notat nr. 669, Oslo: NUPI, 48 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/669.pdf>

Haugevik, Kristin Marie

Strategic Adaptation or Identity Change? An analysis of Britain's Approach to the ESDP 1998-2004, NUPI-notat nr. 688, Oslo: NUPI, 60 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/688.pdf>

Maurseth, Per Botolf

Norway's trade with developing countries, NUPI-notat nr. 682, Oslo: NUPI, 32s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/682.pdf>

Maurseth, Per Botolf

Trade and Development – a selective review, NUPI-notat nr. 681, Oslo: NUPI, 44s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/681.pdf>

Maurseth, Per Botolf og Frank Björn

The German ICT industry: Spatial employment and innovation patterns, NUPI-notat nr. 674, Oslo: NUPI, 52 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/674.pdf>

Melby, Svein

Perifere tilskuere eller sentrale aktører: Demokratene og utformingen av amerikansk utenrikspolitikk, NUPI-notat nr. 676, Oslo: NUPI, 46 s.
<http://www.nupi.no/IPS/filestore/676.pdf>

Melchior, Arne

The future of Norway's GSP system, NUPI-notat nr. 680b, Oslo: NUPI, 81 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/680b.pdf>

Melchior, Arne

GSP in the "spaghetti bowl" of trade preferences, NUPI-notat nr. 683, Oslo: NUPI, 26 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/683.pdf>

Melchior, Arne

Norges tollpreferanser for import fra utviklingsland, NUPI-notat nr. 680a, Oslo: NUPI, 85 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/NUPInotat680a.pdf>

Melchior, Arne

The Norwegian import regime for agriculture, NUPI-notat nr. 684, Oslo: NUPI, 32 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/684.pdf>

Melchior, Arne

Trade policy differentiation between developing countries under GSP schemes, NUPI-notat nr. 685, Oslo: NUPI, 33 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/685.pdf>

Rieker, Pernille

«From Common Defence to Comprehensive Security. Towards the Europeanisation of French Foreign and Security policy?», NUPI-notat nr. 691, Oslo: NUPI, 29 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/691.pdf>

Rieker, Pernille

«French foreign policy and the limits of Europeanisation. The changing French position on EU enlargement», NUPI-notat nr. 692, Oslo: NUPI, 26 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/692.pdf>

Romarheim, Anders G.

Definitions of strategic political communication, NUPI-notat nr. 689, Oslo: NUPI, 20 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/689.pdf>

Selliaas, Andreas

From Internationalization of Terrorism to the Internalization of Anti-terrorism. The Role of the Summer Olympic Games, NUPI-notat nr. 693, Oslo: NUPI, 18 s. <http://www.nupi.no/IPS/filestore/693.pdf>

Visser, Reidar

Shi'i Separatism in Iraq. Internet Reverie or Real Constitutional Challenge?, NUPI-notat

nr. 686, Oslo: NUPI, 24 s.

<http://www.nupi.no/IPS/filestore/686.pdf>
Rapporter i eksterne rapportserier

Arnesen, Signe Astrup

Så ute, høste hjemme? Politiets utnyttelse av internasjonalt ervervet kompetanse, PHS-skriftserie nr. 1, Oslo: Politihøgskolen, 63 s. http://www.nupi.no/IPS/filestore/Saa_ute_hoeste_hjemme.pdf

Bjørgo, Tore, Jan Hovden, M.-K. Ensrud et al.

Samfunnsikkerhet og risikoforskning (SAMRISK). Innstilling fra en utredningsgruppe nedsatt av Norges forskningsråd, Oslo: Norges forskningsråd.

Maurseth, Per Botolf og Frank Björn

The Spatial Econometrics of Elephant Population Change – A note, DIW Working Paper No. 507.

Godzimirski, Jakub M.

The New Geopolitics of The North?, Det sikkerhetspolitiske bibliotek nr. 2, Oslo: Den norske Atlanterhavskomiteé, 42 s. http://www.atlanterhavskomiteen.no/Publikasjoner/Sikkerhetspolitisk_bibliotek/Arkiv/2005/SPB%202-2005.pdf

Heiberg, Marianne, Brendan O'Leary og John Tirman

SSRC-NUPI Research Project on Political Violence. Briefing on the Study of Durable Political Violence and Political Recommendations, SSRC/NUPI, 34 s.

Mærli, Morten Bremer og Lars van Dassen

Eliminating Excessive Stocks of Highly Enriched Uranium, Pugwash Issue Brief, vol. 3, nr. 1, 12 s. <http://www.pugwash.org/publication/pb/2005brief.6.pdf>

Torjesen, Stina, Christina Wille og S. Neil MacFarlane

Tajikistan's Road to Stability: Reduction in Small Arms Proliferation and Remaining Challenges, An Occasional Paper of the Small Arms Survey, Geneva: Small Arms Survey, Graduate Institute of International Studies, 125 s.

Masteroppgaver**Andresen, Nils August**

As safe as the bank? Household financial behaviour and economic reasoning in post-Soviet Russia, Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier, 126 s.

Bjørro, Stephanie Kautzman

Integration as a Conflict Regulation Mechanism: An Analysis of the OSCE's integration Program in Samtskhe-Javakheti, Georgia, Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap, 69 s.

Haugevik, Kristin Marie

Britain and the ESDP 1998-2004: Strategic Adaptation or Identity Change?, Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap, 83 s.

Holm, Aina

The United Nations in a New Millennium. The Role of the UN in the US and Norwegian Responses to the Millennium Development Goals Initiative, Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap, 126 s

Prestegard, Lillian

Depoliticising Poverty Reduction? Civil Society Participation in the Formulation of the Zambian PRSP, Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap, 138 s.

Romarheim, Anders G.

Crossfire of Fear: Propaganda in the US War on Terrorism. Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap, 136 s.

Tangen, Mette

Does the SADCC Constitute a Security Community?: Regional Security Integration in South-Africa, London: London School of Economics and Political Science, Department of International Relations, 43 s.

Tymczuk, Alexander

Public Duties and Private Obligations – Networking and Personalisation of Relations in Ukraine, Oslo: Universitetet i Oslo, Sosialantropologisk institutt, 108 s.

Øvald, Camilla Bakken

Kan Coca Cola redde verden? En analyse av de fagøkonomiske argumentene for liberalisering av FDI som utviklingsstrategi, Oslo: Universitetet i Oslo, Økonomisk institutt, 74 s.

Rapporter til oppdragsgivere**Borchgrevink, Axel og Øystein H. Rolandsen**

Potential for Civil Society Support in Southern Sudan, rapport til Norsk Folkehjelp. Også tilsendt NORAD.

Borchgrevink, Axel

A Study of Civil Society in Nicaragua, rapport til NORAD.

Borchgrevink, Axel, Tassew Woldehanna, Gebrehiwot Ageba og Woldeab Teshome
Marginalized Groups, Credit and Empowerment: A Study of the Dedebit Credit and Savings Institution (DECSI) of Tigray, Ethiopia, A report commissioned by Norwegian People's Aid (NPA) and the Association of Ethiopian Micro-Finance Institutions (AEMFI), Volume I and Volume II, Oslo: Norsk Folkehjelp.

Godzimirski, Jakub M.

«Quarterly overview of the situation in and around Russian aluminium industry, Risk assessment for NORSK HYDRO». This issue was devoted to the situation in Russian telecom sector after the filing of the tax claim against Vypelcom in December 2004, *Russian Aluminium Report*, nr. 3, 2004.

Godzimirski, Jakub M.

«Quarterly overview of the situation in and around Russian aluminum industry, Risk assessment for NORSK HYDRO». This issue was devoted to the relationship between political and economic interests in connection with the last phase of Yukos dismantling (sale of Yuganskneftegaz), *Russian Aluminium Report*, nr. 4, 2004.

Godzimirski, Jakub M.

«Quarterly overview of the situation in and around Russian aluminium industry, Risk assessment for NORSK HYDRO». This issue was devoted to the strategic importance of the aluminium industry in the post-Soviet setting, *Russian Aluminium Report*, nr. 1.

Godzimirski, Jakub M.

«Quarterly overview of the situation in and around Russian aluminium industry, Risk assessment for NORSK HYDRO». This issue was devoted to Russian and Western debate on the situation in Russia in the aftermath of the verdict in the Yukos case, *Russian Aluminium Report*, nr. 2.

Godzimirski, Jakub M.

«Quarterly overview of the situation in and around Russian aluminium industry, Risk assessment for NORSK HYDRO». This issue was devoted to the situation in the Russian aluminium sector after the consolidation of RusAl in the wake of the sale of shares controlled by Millhouse

Group and Roman Abramovich to Oleg Deripaska and his BazEl, *Russian Aluminium Report*, nr. 3.

Kaspersen, Anja T. og Ole Jacob Sending
«The United Nations and Civilian Crisis Management in Africa», NUPI Report Commissioned by the Permanent Mission of Denmark to the UN.

Matlary, Janne H.

When Soft Power Turns Hard: Drivers and Constraints of an EU Security Policy, Report to the Norwegian Ministry of Defence,

Melchior, Arne

«Norway's exports of salmon to the EU: The impact of a new minimum price regime», notat til FKD/brukerstyrt prosjekt, 41 s.

Melchior, Arne

«Poverty Measurement and the Millennium Development Goals», notat til NORAD, desember 2005.

Melchior, Arne

«WTO NAMA negotiations: Linking formulas and sectorial tariff elimination», notat til FKD, 10 s.

Osland, Kari M.

«Selected Bibliography on SSR», A short list prepared for the Ministry of Defence, elektronisk publikasjon, Oslo: NUPI, 8 s.

Rieker, Pernille

The EU, Norway and the High North, foredrag/rapport for UD på Norges Nordområdedialogmøte i Frankrike i november.

Skard, Torild m.fl.

«Bellagio Consultation on New Leadership Opportunities for Global Child Health», rapport til the Global Health Council/ UNICEF, april 2005, 7 s.

Skard, Torild

«Promoting Women and Gender Equality: Collaboration with Multilateral Organisations – How Can Norway Contribute in the Most Effective Way?», rapport til Utenriksdepartementet, feb. 2005, 12 s.

Visser, Reidar

Political Stability in Qatar: Historical Trends, Prospects for the Future, rapport til Hydro, 44 s.

Populærvitenskapelige artikler**Andresen, Nils August**

«Kulturredaktøren har ordet – en norsk tragedie», *Minerva*, vol. 81, nr. 3, s. 90–93. Angell, Valter og Ivar Windheim «G8-toppmøtet 2005», *Hvor hender det?*, nr. 6, 4 s.

Blakkisrud, Helge

«Terror kaster skygger over Putins 2. presidentperiode», *Store Norske Årbok*, Oslo: Kunnskapsforlaget.

Blakkisrud, Helge

«Fem politikerbiografier», *Store Norske Årbok*, Oslo: Kunnskapsforlaget.

Blakkisrud, Helge

«To oppslagsord », *Store Norske Årbok*, Oslo: Kunnskapsforlaget.

Blakkisrud, Helge

«27 politikerbiografier», *Store norske leksikon*, Oslo: Kunnskapsforlaget.

Blakkisrud, Helge

«Fire oppslagsord», *Store norske leksikon*, Oslo: Kunnskapsforlaget.

Flikke, Geir

«Putins Russland: Demokratiet svin», *Hvor hender det?*, nr. 18, 4 s.

Fonn, Birgitte Kjos

«Tyrkia – fra autoritær kemalisme til demokratisk islamisme», *Hvor hender det?*, nr. 19, 4 s.

Godzimirski, Jakub M.

«Velkommen til Internett. Landene imellom. Belarus, Ukraina og Moldova på nettet», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr. 1, 117–121.

Godzimirski, Jakub M.

«Velkommen til Internett. Felles historie, forskjellige tolkninger», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr. 2, 237–241.

Godzimirski, Jakub M.

«Velkommen til Internett. Hvor har det blitt av gutta fra gamle dager?», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr. 3, s. 365–369.

Godzimirski, Jakub M.

«Velkommen til Internett. Balkan: mellom fortid og fremtid», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr. 4, s. 499–504.

Karamé, Kari

«Libanon – hva nå?», *Hvor hender det?*, nr. 9, 4 s.

Leira, Halvard

«Norsk utenrikspolitikk 1905–2005, folkestyre og fredsengasjement», *Hvor hender det?*, nr. 22, 4 s.

Leira, Halvard

«Utenrikspolitikk og union 1905–2005», *Minerva*, vol. 81, nr. 2, s. 39–42.

Lodgaard, Sverre og Helene Revhaug

«Ikke-spredning i en ny tid», *Hvor hender det?*, nr. 23, 4 s.

Lodgaard, Sverre

«Ny norsk politikk i nord», *Horisont – næringspolitisk tidsskrift*, nr. 3, s. 30–43.

Matlary, Janne H.

«Manikeisme fra New School», *Samtiden*, nr. 4, s. 146–150.

Melby, Svein

«USA etter presidentvalget», *Hvor hender det?*, nr. 16, 4 s.

Melchior, Arne

«Når u-landa handlar», *Hvor hender det?*, nr. 24, 4 s.

Maurseth, Per Botolf

«Vilje til mer forskning», kommentar til St. meld. nr 20, 2004-05, Forskningsmeldingen, *Økonomisk Forum*, vol. 59, nr. 3, s. 8–11.

Mærli, Morten Bremer

«How long can WMDs be linked to proliferation, solely?», *Kortinfo fra DNAK*, nr. 1, 2 s.
<http://www.atlanterhavskomiteen.no/publikasjoner/andre/kortinfo/2005/kortinfo%201-2005.pdf>

Mærli, Morten Bremer

«Nobels fredspris 2005», *Hvor hender det?*, nr. 12, 4 s.

Neumann, Iver B.

«Brudd med Teheran?» i Rune Slagstad, *Utvagte polemikker*, Conversation with Rune Slagstad, Oslo: Pax Forlag, s. 438–444.

Neumann, Iver B.

«Det politiske handlingsrommet» i Berit Johnne og Erik F. Øverland, red., *Leve av,*

leve med, leve for? Vår bioteknologiske fremtid, Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, s. 76–78.

Neumann, Iver B. og Ole Jacob Sending

«Svar på tiltale» i Rune Slagstad, *Utvagte polemikker*, Oslo: Pax Forlag, s. 757–759.

Osland, Kari M.

«Kosovo – avklaring av status?», *Hvor hender det?*, nr. 10, 4 s.

Rieker, Pernille

«EU: Fra grunnlovskrise til budsjettkrise?», *Hvor hender det?*, nr. 2, 4 s.

Romarheim, Anders G.

«Hva er internasjonal terrorisme?», *Hvor hender det?*, nr. 11, 4 s.

Sending, Ole Jacob

«FN ved et veiskille», *Hvor hender det?*, nr. 4, 4 s.

Skard, Torild

«Barn i ulike kulturar – kva kan vi læra?», *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, nr. 42, s. 996–999.

Skogan, John Kristen

«Fortsatt farer for NATO», *Fokus Europa*, vol. 8, nr.1, s. 4–7.

Sverdljuk, Jana

«Russian women as immigrants in Norden – Finland, Norway, Sweden: gender perspectives on everyday life, citizenship and social justice», *Bulletine*, nr. 1, s. 9–10.

Tryggestad, Torunn L.

«Konfliktthandtering og fredsbygging – ein arena også for kvinner?: 31. oktober er det fem år sidan Sikkerheitsrådet i FN einstemmig vedtok resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerheit », *Verdensmagasinet X*, nr. 4, s. 10–11.

Ulriksen, Ståle

«Amerikansk militærmakt eller avmakt?», *Hvor hender det?*, nr. 20, 4 s.

Visser, Reidar

«Folkeavstemning i Irak», *Hvor hender det?*, nr. 7, 4 s.

Visser, Reidar

«Southern Iraq Gears Up for Elections», <http://historiae.org>, 23.11.05.

Wigen, Einar

«Filippinene: Drømmen om et muslimsk hjemland», *Balder Magasin*, vol. 44, nr. 2, s. 7–8.

Wigen, Einar

«Somalia – et symbol på hjelpeløshet», *Balder Magasin*, vol. 44, nr. 2–3, s. 18–19.

Wigen, Einar

«Norge som fredsmegler», *Balder Magasin*, vol. 44, nr. 5, s. 19–20.

Wilhelmsen, Julie

«Tsjetsjenia-konflikten: Pådriver eller brems i russisk-vestlige relasjoner?», *Kortinfo fra DNAK*, nr. 3, 4 s.

Windheim, Ivar

«Flodbølgekatastrofer – bare naturens verk?», *Hvor hender det?*, nr. 15, 4 s.

Ledere, kommentarer, anmeldelser, kronikker og lignende publisert i tidsskrift**Leira, Halvard**

«Bacevic, Andrew, red.: The imperial tense: prospects and problems of American empire» and «Ivo Daalder & James Lindsay: America unbound: the Bush revolution in foreign policy», *Millennium*, London, vol. 33, nr. 3, s. 930–932.

Blakkisrud, Helge

«Nordisk Østforum blir fagfelleverdert tidsskrift», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr 2, s. 147–149.

Blakkisrud, Helge

«Russland: øst, vest – eller et annet sted?», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr 3, s. 283–285.

Blakkisrud, Helge

«Gamle og nye myter på Balkan?», *Nordisk Østforum*, vol. 19, nr 4, s. 419.

Eide, Espen Barth, Johan J. Jacobsen, Kim Traavik og Stein Ørnhøy

«Uten sikkerhetspolitikk i nord: kommentarer til Nordområdemeldingen 'Muligheter og utfordringer i nord'», *Norges forsvar*, nr. 5, s. 10–11.

Eriksen, Stein Sundstøl

«Kapitalisme, imperialism og akkumulasjon, anmeldelse av David Harvey: The New Imperialism», *Agora*, nr. 3, s. 218–226.

Eriksen, Stein Sundstøl

«State Failure in Theory and Practice», bokanmeldelse, *Forum for Development Studies*, vol. 32, nr. 1, s. 295–298.

Flikke, Geir

«Dale R. Herspring (red.), Putin's Russia: Past Imperfect, Future Uncertain», bokanmeldelse, *Europe-Asia Studies*, vol. 57, nr. 6, s. 909–910.

Fonn, Birgitte Kjos

«Fredsnasjon og USA-alliert». Forord, temahefte: «100 år etter», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2–3, s. 135–139.

Fonn, Birgitte Kjos

«En frelser, en prest og en satan», bokanmeldelse, *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2–3, s. 327–333.

Fonn, Birgitte Kjos

«Det hjemsoekte Midtøsten», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 5, s. 469–471.

Fonn, Birgitte Kjos

«Irak-krigen og global jihadisme», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 4, s. 347–349.

Fonn, Birgitte Kjos

«Westfalermyten i internasjonal politikk», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 1, s. 3–6.

Grünfeld, Leo Andreas

«Det er ikke jeg som er sjefen for Petroleumsfondet – intervju med Knut N. Kjær», *Økonomisk forum*, vol. 59, nr. 9, s. 5–8.

Grünfeld, Leo Andreas

«Lederskifte på toppen av Postgirobygget – intervju med avtroppende leder Kjell Roland og påtroppende leder Auke Lont i ECON», *Økonomisk forum*, vol. 59, nr. 3, s. 4–7.

Haugevik, Kristin Marie

«Jeremy Rifkin: The European Dream. How Europe's Vision of the Future Is Quietly Eclipsing the American Dream», bokanmeldelse, *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 4, s. 460–463.

Leira, Halvard

«John M. Hobson: The Eastern Origins of Western Civilisation», bokanmeldelse, *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 5, s. 612–616.

Leira, Halvard

«Roy Andersen: 1905 – Spillet bak kulissene», bokanmeldelse, *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2, s. 323–327.

Neumann, Iver B.

«Fædrelandssind og drømträdgård. Bokanmeldelse av Helge Danielsen og Jacob Westberg», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2–3, s. 317–323.

Neumann, Ivar B.

«Henri Vogt: Between Utopia and Disillusionment», *Cooperation and Conflict*, vol. 40, nr. 4, s. 435–437.

Neumann, Iver B.

«Kor gamal er norsk utanrikspolitikk? Tilsvar til Olav Riste», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 4, Oslo: NUPI, s. 447–449.

Neumann, Iver B.

«Ole Kolsrud: En splintret stat. Regjeringskontorene 1940-1945.», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 1, s. 123–125.

Neumann, Iver B.

«Sett UD-modernisering på timeplanen», *Bistandsaktuelt*, nr. 2, s. 22.

Neumann, Iver B.

«Det 20. århundres klassikere: Vladimir Il'itsj Lenin: Imperialismen som kapitalismens høyeste stadium», *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 5, Oslo: NUPI, s. 583–600.

Skard, Torild

«Elisabeth Eide & Hege Simonsen: Å se verden fra et annet sted. Medier, norskhet og fremmedhet», bokanmeldelse, *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2–3, s. 333–335.

Skard, Torild

«Randi Rønning Balsvik: Afrika i eit historiografisk perspektiv», bokanmeldelse, *Internasjonal politikk*, vol. 63, nr. 2–3, s. 335–338.

Skard, Torild

«Likestilling i motvind», *Fred og frihet*, nr. 2, og *Kvinne Sammen*, nr. 2.

Skard, Torild

«Likestilling: kamp mot fundamentalister», *Venstre Om*, nr. 5, s. 12–14.

Stokke, Olav

«Introduction: The United Nations and

Economic and Social Development», *Forum for Development Studies*, vol. 32, nr. 1, s. 3–8.

Stokke, Olav

«Introduction», *Forum for Development Studies*, nr. 2, vol. 32, s. 313–318.

Ulriksen, Ståle

«Til FN og Afrika!», *Hærfra*, nr. 12, s. 20.

Øverland, Indra

«Multilateral Organizations in the Caucasus and Central Asia», *Central Eurasian Studies Review*, vol. 4, nr. 1, ss. 63–64.

NUPIs medarbejdere i 2005

Direktør

Lodgaard, Sverre
mag.art. [statsvit.]

Assisterende direktør

Ulriksen, Ståle
cand.polit. [sam.pol.]

Forskere – fast ansatt

Andvig, Jens Chr.
dr.philos. [sos.øk.]

Angell, Valter
cand.oecon.

Borchgrevink, Axel

dr.polit. [sos.antr.], leder av Avdeling for utviklingsstudier [90 %]

Eriksen, Stein I. Sundstøl
dr.polit. [statsvit.]

Godzimirski, Jakub M.
Ph.D. [sos.antr.]

Grünfeld, Leo Andreas
[-01.04, 20 % fra 01.04]

Heradstveit, Daniel
dr.philos. [statsvit.]

Karamé, Kari
mag.art. [etnologi][80%][-31.08.]
[pensjonist fra 01.09.]

Maurseth, Per Botolf
dr.polit. [sos.øk.], leder av Avdeling for internasjonal økonomi fra 01.02.

Melby, Svein
cand.polit. [statsvit.][-31.05.]

Melchior, Arne
dr.polit. [sos.øk.], leder av Avdeling for internasjonal økonomi til 31.01.

Neumann, Iver B.
D.Phil.[statsvit.], Oxford [-31.03.]

Rieker, Pernille
dr.polit. [statsvit.] leder av Avdeling for internasjonal politikk fra 01.11.

Sjaastad, Anders C.
mag.art. [statsvit.][pensjonist]

Skar, Harald Olav
D.Phil. [sos.antr.], Oxford

Skogan, John Kristen
mag.art. [statsvit.]

Stokke, Olav

mag.art. [statsvit.][pensjonist] redaktør
Forum for Development Studies

Øverland, Indra

Ph.D. [sos.antr.][20%-stilling fra 01.02.]

Forskere – prosjektansatt

Andresen, Nils August
MA [historie][15.02. – 14.08.]

Blakkisrud, Helge
cand.polit. [statsvit.], leder av Avdeling for Russlandsstudier. Redaktør *Nordisk Østforum*

Eide, Espen Barth

cand.polit. [statsvit.] leder av Avdeling for internasjonal politikk –17.10.

Flikke, Geir

cand.philol. [russisk]

Kaspersen, Anja Therese

M.A. [int. rel.]

Leira, Halvard

cand.polit. [statsvit.][-31.10.]

Mærli, Morten Bremer

dr. philos. [fysikk]

Romarheim, Anders G.

cand.polit. [statsvit.]

Sending, Ole Jacob

dr.polit. [statsvit.]

Stamnes, Eli

cand.polit. [statsvit.] [40%][-28.02.]

Stryken, Christian-Marius

M.A. [int.rel.][-20.11.]

Sverdljuk, Jana

kandidat [filosofi][-01.08.]

Torjesen, Stina

M.Phil. [int. rel.] [01.08–]

Tryggstad, Torunn L.

cand.polit. [statsvit.][-31.12.]

Visser, Reidar

D. Phil. [historie], Oxford

Vogt, Andreas

Ph.D. [int.rel.] prosjektleder Training for Peace

Wilhelmsen, Julie Maria

cand.polit. [statsvit.][permisjon fra 20.04.]

Wilson, Elana

M.Phil. [geografi][01.06.–]

Forskere i II-stilling
Bjørge, Tore

Doctor [samfunnsvitenskap, Leiden] [20%]

Carlsnaes, Walter

professor, Dep. of Government, Uppsala Universitet [20%] [-31.10.]
Forskningsleder Avdeling for internasjonal politikk [50%][-01.11.]

Matlary, Janne Haaland

professor, Institutt for statsvitenskap, UiO [20%]

Neumann, Iver B.

D.Phil.[statsvit.], Oxford [20%][01.04.–]

Gjesteforskere/Tilknyttet instituttet
Gasimov, Zaur

MA [int. rel.][09.12–22.12.]

Kadyrov, Shokrat

Doktor nauk [historie][01.03. –31.08.]

Skard, Torild

cand.paed. [psykologi/sosiologi]

Skorve, Johnny

cand.real. [geografi]

Doktorgradsstipendiater
Græger, Nina

cand.polit. [statsvit.]

Leira, Halvard

cand.polit. [statsvit.] [01.11.–]

Medin, Hege

cand.polit. [samf.øk.]

Osland, Kari

cand.polit. [statsvit.]

Selliaas, Andreas

cand.polit. [statsvit.]

Shrivastava, Amit

cand.philol. [historie][-26.06.]

Thune, Henrik

cand.polit. [statsvit.]

Militær-/politistipendiater
Arnesen, Signe Astrup

politistipendiat [-01.09.]

Kraft, Per-Christian

militærstipendiat, kaptein, cand.mag., M.A [War Studies][-01.08.]

Vit.ass.

Fredriksen, Geir Arne
[01.01.–31.08.]

Glad, Marit Arntzen
M.A. [int. rel.] [16.11.–31.12.]

Haugevik, Kristin Marie
cand.polit.[statsvit.] [15.10.–25.11.]

Holm, Aina
[01.04.–31.05.]

Prestegard, Lillian
cand.polit. [statsvit.] [01.01.–28.02.]

Revhaug, Helene
cand.mag. og høgskolekandidat [50%]

Tymczuk, Alexander
MA [sos.antr.] [01.10.–31.12.]

Wacko, Alexandra
BA [09.12.–22.12.]

Studentstipendiater

Andresen, Nils August
historie [–14.02.]

Bjørø, Stephanie
statsvit. [01.03.–]

Christiansen, Julie
statsvit. [01.10.–]

Lärkner, Johanna
sos.antr.[01.10.–]

Ellingsen, Gaute
samf.øk. [01.08.–]

Fredriksen, Geir Arne
statsvit. [–31.07.]

Haslie, Anita
[22.02.–]

Havnelid, Linn Fossum
[01.09.–]

Holm, Aina
statsvit. [–14.08.]

Johansen, Siri Therese
sos.antr.[–21.08.]

Johnsson, Trude
statsvit. [–30.09.]

Ottman, Thea Martine
statsvit. [–17.01.]

Prestegaard, Lillian
statsvit.[–17.01.]

Stensnes, Kyrre
samf.øk. [06.06.–]

Ulvin, Hege Kristin
statsvit. [01.09.–]

Øvald, Camilla Bakken
samf.øk. [–31.05.]

Informasjonsmedarbeidere

Dahl-Gulliksen, Ole
informasjonsmedarbeider, layout og produksjon

Fonn, Birgitte Kjos
cand.polit. [sosiologi], M.Sc. [statsvit.]
redaktør *Internasjonal politikk* [20%]
informasjonssjef [permisjon]

Grung, Torill Egge
cand.mag., rådgiver

Gustavsson, Tore
cand.mag., bibliotekar

Henriksen, Hazel
bibliotekar [80%]

Hermansen, Dagfrid
bibl.leder [80%]

Høivik, Liv
informasjonsmedarbeider [50%]

Høivik, Susan
språkkonsulent [40%]

Revhaug, Helene
cand.mag., høgskolekandidat, redaktør
Internett [50%]

Risvik, Jan
cand.mag., redaksjonssekretær

Sand, Vibeke L.
cand.mag., informasjonsmedarbeider

Windheim, Ivar
cand.philol. [nordisk], redaktør *HHD* og
informasjonssjef

Administrasjonen

Andreassen, Jonny
høgskolekandidat
økonomikonsulent

Bakken, Anja K.
M.Sc. [økonomi]
prosjektsekretær

Demiraslan, Elin O.
instituttkonsulent

Grønnestad, Berit I.
sekretær

Høivik, Liv
prosjektsekretær [50%]

Løvik, Frode
siviløkonom
administrasjonssjef

Røen, Sølvi H.
resepsjonist

Sandvik, Prisca D.
prosjektassistent

Skarsjø, Jack
ingeniør
IT-ansvarlig

Tjærnås, Kristoffer
høgskoleingeniør
IT-konsulent

Sivilarbeidere

Christiansen, Fredrik Eugen
[13.06.–]

Gunnerud, Haakon
[–22.07.]

Skretteberg, Jan-Erik
[–09.01.]

Thorson, Trygve
[–16.06.]

Vatn, Karl Jonatan Due
[28.09.–]

Wigen, Einar
[26.01.–]

Utgiver: NUPI
Copyright: © Norsk Utenrikspolitisk Institutt 2006

Redaktør: Ivar Windheim

Redaksjon: Tore Gustavsson, Liv Høivik, Vibeke Lindeberg Sand og Jan Risvik

Tel: [+47] 22 99 40 00
Fax: [+47] 22 36 21 82
E-post: pub@nupi.no
Internett: www.nupi.no
Adresse: Postboks 8159 Dep. 0033 Oslo
Besøksadresse: C.J. Hambros plass 2 d

Design: Ole Dahl-Gulliksen

Foto: World Press Photo/AP Photo/Finbarr O'Reilly. World Press Photo/AP Photo/Kieran Dodds.
World Press Photo/AP Photo/Edmund Terakopian. World Press Photo/AP Photo/Jakob Dall/ Danish Red Cross.
AFP Photo/Mike Clarke. EPA/Pierre Holttz. Reuters/Reinhard Krause. AFP/Eric Bouvet. NUPI/Ole Dahl-Gulliksen